

ھەریمی کوردستان - عیراق
پەرلەمانی
کوردستان - عیراق

پروۆتۆکوۆلەکان

۱۱۸

سالی / ۲۰۲۱ - بەرگی سەدو ھەژدە

چاپی یەكەم / سالی ۲۰۲۳

پیرست

- پرۆتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (۴) ى خولى پېنجه مى ھەلبژاردن - سى شەممە ۲۰۲۱/۳/۱۶ ل ۵
- پرۆتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (۵) خولى پېنجه مى ھەلبژاردن - چوار شەممە ۲۰۲۱/۳/۳۱ ل ۱۰۱
- پرۆتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (۶) ى خولى پېنجه مى ھەلبژاردن - چوار شەممە ۲۰۲۱/۴/۷ ل ۱۹۳
- پرۆتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (۷) خولى پېنجه مى ھەلبژاردن - چوار شەممە ۲۰۲۱/۴/۱۴ ل ۲۹۳

بەريز د.رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

يەكەم جار ئەسلەكە بخویننەوه، ئەسلى پرۆژەكە.

بەريز علی حەمە صالح:

رپورتی پيشنيازه ياسای هاورده کردن و فرۆشتنی بهرهمه نهوتییهکان له ههریمی کوردستان- عیراق.

ماددهی یهکه م:

۱- کۆمپانیایکانی کهرتی تاییهتی ناوخویی یان بیانی تۆمارکراو له ههریمی کوردستان دواي مؤلتهی وهزارهتی سامانه سروشتییهکان دهتوانن به گویرهی ئەو ئاکاره جیهانییهکانی وهزارهتی سامانه سروشتییهکان دیاری دهکات، بهرهمه نهوتییهکان هاورده و عهبار بکهن، بیگوازهوه و بیفرۆشن به مه بهستی بهرکارکردنی ناوخویی چ به شیوهی راستهوخو بیته یان له ریگهی بریکاری ریپیدراوهوه.

بهرهمه نهوتییهکان ئەمانهی خوارهوه دهگریتهوه:

بهزینی ئۆتۆمبیل، زهیتی گاز، زهیتی بزوینه و گریس به هه موو جوړهکانییهوه، غازی شل، نهوتی سپی کیرۆسین، قیری شل، ههر بهرهمه میکی تر که وهزارهتی سامانه سروشتییهکان برپاری له بارهوه دهکات.

بەريز د.رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك علی حەمە صالح، تهواوه، دواي له لیژنهی هاوبهش ئەو تهصمیمهتان نههیشتهوه، بهردهوامبه كاك علی.

بەريز علی حەمە صالح:

۲- پيوسته وهزارهتی سامانه سروشتییهکان خشتهی پاشكو له شیوهی رینماییدا دهبركات هاوتابیت له گهڵ ئاکاره جیهانییهکان، مه بهستی ستاندارده، ئەو بهرهمه نهوتییهکانی لهسهرهوه ئاماژهیان پي کراوه.

ماددهی دووهم: ههر کۆمپانیایهك سهريپچی حوكمی ماددهی (۱) بکات به شیوهی خوارهوه سزا دهدریت:

۱- پيژاردنیکی دارایی له سه د ملیون دینار که متر نه بیت و له سی سه د ملیون دینار زیاتر نه بیت.

۲- دهست به سه ر داگرتنی بهرهمه نهوتییه هاورده کراوهکان یان به پي توانای گه پاندنهوهی بهرهمه که بو سه رچاوهی بهرهمه مهنان له سه ر خه رچی کۆمپانیای سه ریپچیکار.

۳- یه که م/ ئەگه ر قازانجی کۆمپانیای سه ریپچیکار له و کاره له بری سی سه د ملیون دینار زیاتر بوو ئەوا به دوو به رامبه ر به قازانجه که سزای پيژاردنی به سه ردا ده سه پیندری.

دووهم/ له حالتهی دووباره کردنهوه سه ریپچییه که ریگا به کۆمپانیای سه ریپچیکار نادریت جاریکی تر چالاکیهکانی خوئی له بواری بهرهمه مهنانی نهوت و مؤلتهی کارکردنی لی وهرده گیریتهوه.

سییه م/ کۆمپانیای سه ریپچیکار ناوی دهخریته لیستی رهشی وهزارهتی سامانه سروشتییهکان بو ماوهی دوو سال، لیسته که له لایه ن وهزارهتی سامانه سروشتییهکانهوه بلاو دهگریتهوه.

ماددهى سېيەم: لە ھەر بارىكى لە ناکاودا سەرۆكايەتى ئەنجومەنى وەزيران و وەزارەتى سامانە سىروشتىيەكان رادەسپېرېت بۆ پابەندکردنى كۆمپانىيائى پلە يەكە تۆماركراوھكان بە برېكى ديارىكراوى پېويست لە بەرھەمە نەوتىيە ھاوردە و عەنبار بکەن. ماددهى چوارەم:

۱- كۆمپانىيائى ھاوردەكان بە پېيى حوكمەكانى ئەم ياسايە دەتوانن وېستگەى فرۆشتنى سووتەمەنى و كۆگاكانى عەنبار كۆمپانىيە بەرھەمە نەوتىيەكان تايبەت بە خۆيان بە پېيى ئەو رېكسازىيانەى لەلايەن وەزارەتى سامانە سىروشتىيەكانەو پەيرەو دەكرېت دروست بکەن، ھەر وھە دەتوانن بە مەبەستى فرۆشتنى بەرھەمە نەوتىيە ھاوردەكراوھكان بە نەزىنخانە بە كرئ بگرن.

۲- ئەو كۆمپانىيانەى كە لە بوارى عەنبار كۆمپانىيە بەرھەمە نەوتىيە ھاوردەكراوھكان كار دەكەن نابېت كارى عەنبار كۆمپانىيە بەرھەمە نەوتىيە ناوخۆيەكانىش بکەن پېچەوانەكەشى راستە.

ھەر كۆمپانىيەك سەرىپچى حوكمەكانى بېرگەى دووھەمى ئەم ماددەيە بكات بەم شىوھەى خوارەو سزا دەدرېت:

پېژاردنىكى دارايى بە برى پېنج سەد مليۆن دىنارى عېراقى بە دەست بەسەر داگرتنى بەرھەمە ھاوردەكراوھكان بە پېيى تواناي گەراننەوھى بەرھەمەكە بۆ سەرچاوە بەرھەمەنەرەكەى لەسەر خەرجى كۆمپانىيائى سەرىپچىكار.

۳- لە حالەتى دووبارە كۆمپانىيە سەرىپچىكار كۆمپانىيا بە پېژاردنىكى دارايى كە بېرەكەى حەوت سەد مليۆن دىنارە سزا دەدرېت و رېگەى پى نادرېت جارىكى ترچالاكيەكانى لە بوارى بەرھەمە نەوتىيەكان ئەنجام بدات.

لەگەل دەست بەسەر داگرتنى بەرھەمەكەى يان بە پېيى تواناي گەرانەوھى بۆ سەرچاوەى بەرھەمەنەنن لەسەر خەرجى كۆمپانىيائى سەرىپچىكار. ماددهى پېنج:

۱- كۆمپانىيائى ھاوردەكارەكانى بەرھەمە نەوتىيەكانى حوكمەكانى ئەم ياسايە مەرجى سەلامەتى و پاراستنى ژىنگە و كۆنترۆلى جۆرى پابەند دەبن.

۲- ھەر كۆمپانىيەكى سەرىپچى حوكمەكانى بېرگەى يەكەمى ئەم ماددەيە بكات بەم شىوھەى خوارەو سزا دەدرېت:

پېژاردنىكى دارايى لە پەنجا مليۆن دىنار كەمتر نەبېت و لە سەد مليۆن دىنار زياتر نەبېت دووھەم: لە كاتى دووبارە كۆمپانىيە سەرىپچىيەكە كۆمپانىيا پېژاردنىكى دارايى لە حەفتا و پېنج مليۆن دىنار كەمتر نەبېت و لە سەد و پەنجا مليۆن دىنار زياتر نەبېت سزا دەدرېت، رېگەى پېنادرېت جارىكى ترچالاكى لە بوارى نەوتىيەكان ئەنجام بدات.

سېيەم: ئەگەر قازانجى كۆمپانىيائى سەرىپچىكار لە برى سەد و پەنجا مليۆن دىنار زياتر بوو ئەوا بە دوو بەرامبەر قازانجەكە سزاي پېژاردنى بەسەردا دەسەپېنرېت.

ماددهى (۶): وەزارەتى سامانە سىروشتىيەكان و دەستەى پېوھەركارى و كۆنترۆلى جۆرى ھەرىمى كوردستان سەربارى وەزارەتە پەيوەندىدارەكان ھەر لايەنە و بەگوڤرەى پىسپورى خۆيان

چاودىرى پابەندبوونى كۆمپانىياكان بە مەرج و خەسلەتەنەى لەم ياسا و رېنمايىيە پەيوەندىدارەكاندا ھاتوون لە ئەستۆ دەگرن.

ماددەى (۷): ئەو كۆمپانىيايەنەى پېش دەرچوواندىنى ئەم ياسايە مۆلەت پېدراو بوون بەردەوام دەبن لە چالاكئىيەكانيان و لە ماوەى (۹۰) رۆژدا لە رېككەوتنى خستەنە بوارى جېبەجېكردىنى ئەم ياسايە خۇيان لەگەل ھوكمەكانيانى ئەم ياسايە دەگونجېنن پېوھى پابەند دەبن.

ماددەى (۸): كار بە ھىچ دەقئىكى ياسايى يان برپارىك ناكريت لەگەل ھوكمەكانى ئەم ياسايە ناكۆك بېت.

ماددەى (۹): ھەزىرى سامانە سروسىتيەكان پېويستە رېنمايى بۆ ئاسان جېبەجېكردىنى ھوكمەكانى ئەم ياسايە دەربكات.

ماددەى (۱۰): ئەم ياسايە لە رېككەوتنى بلاوبوونەوھى لە رۆژنامەى (وھقايعى كوردستان) جېبەجې دەكرېت.

ھۆكارەكانى دەرچوواندن:

لەپېناو داينكردنى بەرھەمە نەوتىيەكان بۆ ھاوئالتيان و بەھۆى زيادبوونى داواكارى لەسەريان و سنوورداركردنى تواناي بەرھەم ھېنانى پالاوگەكانى كوردستان و رەخساندى دەرفەتى يەكسان لەبەر دەم كەرتى تايبەت و قەدەغەكردنى قۇرغكارى ئەم ياسايە دەرچوئېنرا.

بەريز د.رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەريز (د.بزار)، راپۆرتى راستېنراو، فەرموون.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەمە دەقى راپۆرتى لېژنەى ياسايىيە:

بۆ سەرۆكايەتى پەرلەمانى كوردستان

بابەت/ راپۆرتى لېژنەى تايبەتمەند

كە راستاندىنى بۆ كراو لەلایەن لېژنەى كاروبارى ياسايى، لېژنەى كاروبارى ياسايى رۆژى دووشەمە رېككەوتى (۲۰۲۰/۹/۲۸) كاتژمېر (۱۱) كۆبوونەوھى خۆى ئەنجامدا بە مەبەستى پېداچوونەوھى و دارشتنەوھى ياسايى و دلئىابوون لە دژ نەبوونى دەقەكان لەگەل دەستوور و ياسا كارپېكراوھەكان بەپېى ھوكمەكانى ماددەى (۸۵) بېرگەكانى يەكەم و سېيەم لە سەر راپۆرتى لېژنەى ووزە سامانە سروسىتيەكان و پېشەسازى و بازارگانى.

سەبارەت پېشنىيازە ياسا و ھاوردەكردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتىيەكان لە ھەرئىمى كوردستان-عېراق تايبەت بۆ خويئندەوھى دووھم، دواى كۆبوونەوھى لېژنەى ياسايى ئەم دارشتنەوھى خوارەوھى پى پەسەندە.

سەبارەت بە ناوئىشان پېشنىيازە ياساى ھاوردەكردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتىيەكان لە ھەرئىمى كوردستان-عېراق:

ماددە(۱):

يەكەم: كۆمپانىياكانى كەرتى تايبەت ناوخۆيى يان بيانى تۆماركراو لە ھەرئىمى كوردستان دواى مۆلەتى وھزارەتى سامانە سروسىتيەكان دەتوانن بەپېى ئەو خەسلەتە جېھانىانەى وھزارەتى

سامانە سروشتىيەكان دىيارى دەكات بەرھەمە نەوتىيەكان ھاوردە و عەمبار بىكەن، بىگواز نەو، بىفرۆشن بە مەبەستى بەكاربردنى ناوخۆيى چ بەشپوھى راستەوخۆ بىت يان لە رىگەى بريكارى رىپىدراوھ وھ كە ھەريەكە لە بەنزىنى ئۆتۆمبىل، زەبىتى گاز، زەبىتى بزوينەر، گريس بە ھەموو جۆرەكانىھو، غازى شل، نەوتى سىپى (كىرۆسىن)، قىرى شل، ھەر بەرھەمىكى تر كە وھزارەتى سامانە سروشتىيەكان بىيارى لەبارەوھ دەدات دەگرىتەوھ.

دووھم: پىويستە وھزارەتى سامانە سروشتىيەكان خشتەى پاشكۆ لە شپوھى رىنمايدا دەربكات كە ھاوتا بىت لەگەل خەسلەتە جىھانىيەكانى ئەو بەرھەمە نەوتىانەى كە لە بىرگەى يەكەمى ئەم ماددەيەدا ئاماژەيان پىكراوھ.

ماددە (۲):

يەكەم: ھەر كۆمپانىيەك سەرىپچى حوكمەكانى ماددەى (۱)ى ئەم ياسايە بكات بەم شپوھىيەى خوارەوھ سزا دەدرىت:

۱- پىپىژاردنىكى دارايى لە سەد مليۆن دىنار كەمتر نەبىت وھ لە سى سەد مليۆن دىنار زياتر نەبىت.

۲- ئەگەر قازانجى كۆمپانىيە سەرىپچىكار لەو سەرىپچىيە لەبىرى سى سەد مليۆن دىنار زياتر بوو ئەوا بە دوو بەرامبەرى قازانجەكەى سزاي پىپىژاردنى بەسەردا دەسەپىت.

۳- دەستبەسەر داگرتنى بەرھەمە نەوتىيە ھاوردەكراوھكان يان ئەگەر لەتوانادا ھەبوو گەراندنەوھى بۆ بەرھەمەكە لەسەر خەرجى كۆمپانىيە سەرىپچىكار بۆ ئەو شوينەى لىوھى ھاتوھ.

دووھم: كۆمپانىيە سەرىپچىكار ناوى دەخرىتە لىستى رەشى وھزارەتى سامانە سروشتىيەكان بۆ ماوھى دوو سالى لىستەكە لەلايەن وھزارەتى سامانە سروشتىيەكان بلاودەكرىتەوھ.

سىيەم: لە ھالەتى دووبارەكردنەوھى سەرىپچىيەكانى ئاماژەپىكراو لە بىرگەى يەكەمى ئەو ماددەبە دا ئەوا كۆمپانىيە سەرىپچىكار مۆلەتى كاركردنى لى وھردەگرىتەوھ، رىگا نادرىت جارىكى دىكە چالاكىيەكانى خۆى لەبوارى بەرھەمە نەوتىيەكان ئەنجام بەدات. بەرىز سەروكى پەرلەمان ماددەى (۳) تەكمىلەكەى كاك (عباس) دەخوينىتەوھ.

بەرىز دىريواز فائق حسين/سەروكى پەرلەمان:

فەرموو.

بەرىز عباس فتاح صالح:

بەرىز سەروكى پەرلەمان.

ماددەى (۳):

يەكەم: كۆمپانىيە ھاوردەكان بەپىي حوكمەكانى ئەم ياسايە دەتوانن وىسگەى فرۆشتن و سوتەمەنى و كۆگاي عەمباركردنى بەرھەمى نەوتى تايبەت بەخۆيان دروست بىكەن، بەپىي ئەو رىكسازيانەى لەلايەن وھزارەتى سامانە سروشتىيەكانەوھ پەپرەو دەكرىت، ھەر وھەا دەتوانن بە مەبەستى فرۆشتنى بەرھەمە نەوتىيە ھاوردەكراوھكان بەنزىخانە بەكرى بگرن.

دووم: ئەو كۆمپانىيەى كه له بواری عەمباركردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییە ھاوردەكراوەكان كاردەكەن ناییت كاری عەمباركردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییە ناوخۆییەكانیش بكەن بە پێچەوانەكەشى راستە.

سێیەم: ھەر كۆمپانىيەى سەرپێچی حوكمەكانى بڕگەى دوومى ئەم ماددەى بەكات بە پێژاردنێكى دارایی بە برى پێنج سەد ملیۆن دینار سزا دەدرێت و لە ھالەتى دووبارەكرنەوھى سەرپێچییەكە بە پێژاردنێكى دارایی كە بڕەكەى ھەفت سەد ملیۆن دینار سزا دەدرێت، رێگەى پێنادرێت جارێكى تر چالاکییەكانى لە بواری بەرھەمە نەوتییەكان ئەنجام بدات، لە ھەردوو ھالەتیشدا دەست بەسەر بەرھەمە نەوتییەكاندا دەگیرێت یان ئەگەر لەتوانادا ھەبوو بەرھەمە ھاوردەكراوەكان لەسەر خەرجى كۆمپانىيەى سەرپێچىكار دەگیرێت و ئەو شوینەى لێوھى ھاتوو.

ماددەى (٤):

یەكەم: كۆمپانىيەى ھاوردەكردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییەكان: بەپێى حوكمەكانى ئەم یاسایە بە مەرجەكانى تەندروستى و سەلامەتى و پاراستنى ژینگە و كۆنترۆلى جۆرى پابەند دەبن.

دووم: ھەر كۆمپانىيەى سەرپێچی حوكمەكانى بڕگەى یەكەمى ئەم ماددەى بەكات بە پێژاردنێكى دارایی لە پەنجا ملیۆن دینار كەمتر نەبێت و لە سەد ملیۆن دینار زیاتر نەبێت سزا دەدرێت.

سێیەم: لە ھالەتى دووبارەكردنەوھى سەرپێچی ئاماژەپێكراو لە بڕگەى دوومى ئەم ماددەى كۆمپانىيەى بە پێژاردنێكى دارایی لە سەد ملیۆن دینار كەمتر نەبێت و لە سەد و پەنجا ملیۆن دینار زیاتر نەبێت، سزا دەدرێت، رێگەى پێنادرێت جارێكى تر چالاکییەكانى لەبواری بەرھەمە نەوتییەكان ئەنجام بدات.

چوارەم: ئەگەر قازانجى كۆمپانىيەى سەرپێچىكار لە برى سەد و پەنجا ملیۆن دینار زیاتر بوو ئەوا بە دوو بەرامبەر قازانجەكە سزای پێژاردنى بەسەردا دەسەپێنرێت.

ماددەى (٥): وەزارەتى سامانە سروشتییەكان وەزارەت و دەستە پەيوەندارەكان بەگوێرەى پسپۆرى خۆیان چاودێرى پابەندبوونى كۆمپانىيەى بەو مەرج و خەسڵەتەنەى لەم یاسا و رێنمایى پەيوەندارەكاندا ھاتوو لە ئەستۆ دەگرن.

ماددەى (٦): ئەو كۆمپانىيەى پێش دەرچواندنێ ئەم یاسایە مۆلەت پێدراو بوون بەردەوام دەبن لە چالاکییەكانیان و لە ماوھى (٩٠) رۆژ لە رێككەوتى خستنە بواری جێبەجێكردنى ئەم یاسایە خۆیان لەگەڵ حوكمەكانى ئەم یاسایە دەگونجین و پێوھى پابەند دەبن.

ماددەى (٧): رەسمى گومرگى و باج بەپێى یاسا و پەیرە و بەرکارەكان لە ھەریەمى كوردستان- عێراق وەردەگیرێت.

ماددەى (٨): دادوھرى لێكۆلینەوھى تايبەتمەندە بە یەكلاكردنەوھى كەیسى ئەو سەرپێچیانەى كە لەم یاسایەدا دەقنوووس كراون، بەپێى حوكمەكانى تايبەت بە بڕیاری سزای ھاتوو لە یاسای بنەما دادگاییە سزاییەكانى ژمارە (٢٣) ی سالى (١٩٧١) ھەموارکراو.

ماددەى (۹): كار بە دەقى ھىچ ياسا يان بېرىپ ناكىت كە لەگەل حوكمەكانى ئەم ياسايە ناكۆك بېت.

ماددەى (۱۰): ۋەزىرى سامانە سىروشتىيەكان بە ھەماھەنگى لەگەل ۋەزارەت و لايەنە پەيوەندارەكان پېويستە رېنمايى بۇ ئاسان جېبەجېكردىنى حوكمەكانى ئەم ياسايە دەرىكات. ماددەى (۱۱): ئەم ياسايە لەرېككەوتى بلاوكردەنەۋەى لە رۆژنامەى فەرمى (ۋەقايەى كوردستان) جېبەجى دەكرېت.

ھۆيەكانى دەرچوواندن:

لەپىناۋ دابىنكردىنى بەرھەمە نەوتىيەكان و بۇ ھاۋلاتيان و بەھۆى زيادبوونى داواكارى لەسەريان و سنووردارى تواناي بەرھەم ھېنانى پالاۋگەكانى ھەرىمى كوردستان و رەخساندىنى دەرفەتى يەكسان لەبەردەم كەرتى تايبەتدا ۋە قەدەغەكردىنى قورغكارى ئەم ياسايە دەرچوينا.

بەرىز د.رېۋاز فائق حىسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرىزان ئەندامانى پەرلەمان.....

بەرىز شايان كاكە صالح محمد:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەس لەسەر ياساكە عەفو، لەسەر راپۆرتەكە.

بەرىز د.رېۋاز فائق حىسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى دكتورە گيان يەك لەحزە، ئىمە دوو راپۆرتەمان ھەيە، راپۆرتى ئەصلى پىرۆژەكە، لەگەل راپۆرتى راستىنراۋى ھاوبەش لەنيوان ھەردوو لېژنە، ھەر ئەندامىكى بەرىزى پەرلەمان لەگەل ئەۋەى راپۆرتى راستىنراۋ بگەينە بنەما با دەست بەرزكاتەۋە؟ بە دەنگى (۶۹) ئەندامى پەرلەمان ئەو راپۆرتەى (د.بزار) خويىندىيەۋە ئەكرېتە بنەما، ناوئىشان، (د.بزار) ناوئىشان بخويىنەۋە، يەك دەقە، فەرموو.

بەرىز سىروان فرج محمد:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناۋى خوا، بەپېى ماددەى (۴۳) قسە ئەكەم، ھەموومان ئىستا ئەزانين كە كۆرۇنا بلاوترين شتە لەم دونيايە بلاوبۆتەۋە ئىستا ئەۋەى كە خەلك گىرۆدەبەتى تېست ناكەن، فاكسىن ۋەرناگرن، مەبەستەكەى من ئەۋەيە لە سلىمانى ۋە ھەلەبجە و گەرميان و كەلار و بۇ سەرەۋە بە ھەول و تېكۆشانى دوو پەرلەمانتارى ھاورىمان كۆمپانىيەكەيان ھېناۋە لەو شوينەى كە ناوم وت بەبى بەرامبەر بە مەمنونى بە سوپاسەۋە فەحس بۇ ھەموو كەسپك دەكەن بەبى بەرامبەر، ئەم شتە جىبەجى بوو بە ئاستەنگى زۆرەۋە، ئىستا كۆمپانىيەكە لەگەل مندا قسەيان كىردوۋە دەلېن ئىمە ئەمانەۋىت ئەو شتە بىنەنە ھەولېر و دھۆكىش بەلام رېگريان لى ئەكرېت، رېگريان لى ئەكرېت لەبەر ئەۋە لېرە بە پارەيە، بە داخەۋە! بۇ ئەۋەى ھەموومان ھەموو رۆژىك بتوانين تېست بگەين بەبى بەرامبەر، تكا ئەكەم لېژنەيكى تەندروستى پېك بەينن بزانن ئاستەنگەكان چىيە؟ ئايا ھاۋولاتيان بەبى بەرامبەر ئەم كۆرۇنايە فەحس بگەن بە بەردەوامى و ئىمە ئەو بەلەيەمان لە كۆل بېتەۋە باشترەيان بە پارە بېت؟ زۆر سوپاس.

بەرپز د.رپواز فائق حسین / سەرۆکی پەرله مان:

بەرپز (د.صباح)، بەرپزان له لیژنه‌ی تەندروستی بە یاداشتێک ئەو قسانەى كاك (سپروان) دەیکات ئاراستەى بەرپزتانى دەکات، یاداشتتان ئاراستە دەکات بۆ دیراسەى لیژنه‌کە، ناوێشان بخویننەوه، فەرموون.

بەرپز روبینه اویملك عزیز:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

پیشنیازی یاسای هاوردەکردنى فرۆشتنى بەرهمه نهوتییه‌كان له هەریمی کوردستان - عێراق.

بەرپز د.رپواز فائق حسین / سەرۆکی پەرله مان:

بەرپزان هەر کەسێک قسەى ههیه؟ (سەرچنار) خان، كاك (مم)، (بدریه) خان، كاك (به‌لین)، (د.شایان)، (د.ریبوار)، كاك (پیشەوا)، كاك (شیخ ظاهر)، كاك (ملا ویس)، كاك (کاروان)، كاك (علی)، كاك (جلال)، كى ماوه نەمان نوسیى؟ ئەو ناوانەى خویندمانەوه، كى ماوه نەمان نوسیى؟ كاك (به‌لین)، فەرموو.

بەرپز به‌لین اسماعیل حاجی ابراهیم:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

دیاره ئەوهى له پیشنیازه یاساکەدا هاتوو له‌گەڵ ناوهرۆکه‌کەى که باسى غازى شل باسى زه‌یتى گاز و هه‌موو ئەو بابەته‌ى غازیانەى که تیاپه‌تى، بۆیه من پیشنیاز ده‌کەم ناوێشانى پرۆژه یاساکه بکریت به (پیشنیازه یاسای هاوردەکردن و فرۆشتنى بەرهمه نهوتى و گازبیه‌كان له هەریمی کوردستان - عێراق)، زۆر سوپاس.

بەرپز د.رپواز فائق حسین / سەرۆکی پەرله مان:

زۆر سوپاس، كاك شیخ (ظاهر)، فەرموو.

بەرپز ظاهر محمد علی حسین:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

پیشنیازی یاسای هاوردەکردنى فرۆشتنى بەرهمه نهوتییه‌كان له هەریمی کوردستان - عێراق، من پیشنیاز ده‌کەم ئەو بەرهمه نهوتیانە بکریته (پیکهاته نهوتییه‌كان یان داتاشراره نهوتییه‌كان)، چونکه له عه‌ره‌بى (مشتقات النفطية)، زۆر سوپاس.

بەرپز د.رپواز فائق حسین / سەرۆکی پەرله مان:

سوپاس، كاك (مه‌لا ویسى)، فەرموو.

بەرپز ویسى سعید ویسى:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

منیش پشتگیری له رایه‌کەى بەرپز شیخ (ظاهر) ده‌کەم، داوا ده‌کەم که پیشنیازه یاسای هاوردەکردنى پیکهاته نهوتییه‌كان یان داتاشراره نهوتییه‌كان بێت، زۆر سوپاس.

بەرپز د.رپواز فائق حسین / سەرۆکی پەرله مان:

كاك (جلال)، فەرموو.

بەرپز جلال محمد عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پېشتىر وت ئەگەر شتەك گرینگ بوو له بەرژەوهندى گشتى بوو ئاساييه قسهى لەسەر بکەم، ئەمن يەك قسه دەکەم، هەموومان دەزانی هەموو ئەدیانهکانى سەماوى هەموو دینهکان هاتۆتە خواری بۆ خزمەتکردنى بەشەریەت، وایزام مرۆف له هەموو دینهکانیش گەرەترە هەر شیک بۆ بەرژەوهندى مرۆفەکان بێت ئاساييه، بەلام والله حەز دەکەین بەر له رەمەزان کە رەمەزان دیت مزگەوتەکان بکریتەوه، بەلام رینمایى تەندروستى جیبەجى بکریت، گرینگە مزگەوتەکان بکریتەوه، هەموو شوینە ئاینییهکان، پەرستگاگان هەموو بکریتەوه، چ کلیساگان، گرینگە بەراستى چونکە خەلکەك هەیهە حەزى بە عیبادەتە، سوپاس.

بەرپز د.رپواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەرپز، (د.شایان)، فەرموو.

بەرپز شایان کاکە صالح محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپزان له لیژنە، لیژنەى یاسایى و ووزە و سامانە سروشتییهکان ئەگەر روونکردنەوه کمان پێبدەن، چونکە ئەمن راپۆرتە ئەصلییهکە کە لەلامە، ئەوهى کە خرابوو ناو بۆکسەکانمانەوه له (۲/۴/۲۰۱۹) چەند واژووئى لەسەر، بەلام له (۲۸/۳/۲۰۱۹) بەشى کاروبارى لیژنەکان لهویوه مۆرى پێوهیه، یەعنى ئەو راپۆرتەى کە سەرۆكى لیژنەى ووزە و سامانە سروشتییهکان خویندییهوه ئەوه نەبوو کە ئەمە خویندەوهى یەکەمى بۆ کرا" ئەوهى بە دەستمەوهیه ئیستا خرابوووه بۆکسەکانمانەوه، ئەمن دوو راپۆرتى لیژنەى هاوبەشم لایە، دیارە بەرپزتان خستتانهوه دەنگدانەوه راپۆرتى یەکەم کە پیمان درایه دواى ئەوه راپۆرتى راستکردنەوهیان کردییه دیارە، چونکە ئەوهى کە دەخویندەوه هەم يەك نەبوو لهگەل راپۆرتەكەى پێشوو، سوپاس.

بەرپز د.رپواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

وا دەکەین روونکردنەوهتان پى بدەن، کاک (کاروان)، فەرموو.

بەرپز کاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خواى گەرە و میهرەبان، ئەگەر دەرفەت بەفرمووى ئیمە وهکو لیژنەى ووزە و سامانە سروشتییهکان هەلبەت خۆمان پرۆژە یاساکەمان حازر کردوو تیبینیم لەسەر ناوئیشان نییه، بەلام جەنابت خۆت فەرمووت لەسەر مەصلەحتى گشتى پەيوەست بە یاساکە ئەگەر قسه بکەین ئیعتیادییه، بۆیه دەرفەت دەخوازم چەند دەقەیهك کاتم پى بدەن بۆ ئەوهى باس له ناوهپۆكى پرۆژە یاساکە بکەین.....

بەرپز د.رپواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

دوو دەقە، وهکو هەر ماددەئىكى تر قسه بکە جارى بزانی چیه، بزانی بەرژەوهندى گشتییه.

بەريز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەريزان خوشك و برايانى پەرلەمانتار ئەم بابەتە ئەھمىيەتى زۆرى ھەيە، ھەلبەتە ئىمە لە چەند رۆژى رابردوو لەگەل كۆمەلپك پرۇفيسورى زانكۆى سەلاھەددىن دانىشتىن كە ئەم پرۆژە ياساىي توپژىنەوھىكى وردىيان لەسەر كردووھە كە رىگىرە لەم بابەتەنە دەكات، چوار كىشەى بنچىنەىي لە ھەريمى كوردستان چارەسەر دەكات، يەكپك لە كىشەكان كىشەى گازە، يەكپكيان كىشەى بەنزيەنە، كىشەى نەوتى سىپى، كىشەى رۆن بۆ ئۆتۆمۆبىل بەكارديت لە ھەريمى كوردستان، ئەم گازەى كە لە ھەريمى كوردستان دەكرىتە مۆليداتەوھە لەدواين راپورتى وھزارەتى كارەبا نزيكەى شەش كاتژمير كارەباى مۆليدات ھەيە لە ھەريمى كوردستان ھىچى گاز نىيە، واتا (۹۵٪) بەرھەو سەرھەوھە گاز نىيە، لە دەرھەوھى ستانداردەكانى عىراقدا كە عىراق خۆى لە دەرھەوھى ستانداردە جىھانىيەكانە، ئەمە خۆى كىشەى گەرھە دروست دەكات، كىشەكان چىن؟ بۆ دروستكردى ئەم گازە نەفتاتىك ھەلدەكرى نەفتاى سووك لەگەل رۆنى قورس كە ھەردووكان لىكەوتەى زۆر نەريئيان ھەيە، نەفتە ئەگەر بە رىژەىكى زۆر زياد بكرىت ھەمان سىفاتى بەنزيەنە وھردەگرىت، كە دەبيتە ھۆى سوتاندنى كلپە كردن، رووداوى نەخوازراوى ئاگرەوتەوھە لە ماوھەكانى رابردوو پەيوەست بەم بابەتەوھە كە ئىستا باسى دەكەين، لە ھەمان كاتدا ئەم رۆنە (كراكىنگ) دەكات واتا دەشكىنرىت لە داوى ئەوھى كە دەشكىنرىت موزاعەفاتى گەرھە دروست دەكات كە چەند گازىكى مەترسىدار دەرھەكات كە دەبنە ھۆى شىرپەنجە، گازەكان وھە (h2s, CO, SO2) كە ئەمە راستەوخۆ كارىگەريان بەسەر كۆئەندامى ھەناسەوھە ھەيە، كارىگەريان بەسەر ژىنگەوھە ھەيە، كارىگەريان بەسەر حەملى ئافرەتەوھە ھەيە بەگشتى، كارىگەريشيان بەسەر رىژەى سەرھەتەنەوھە ھەيە، كە ھەموومان لەژىر مەترسى سەرھەتان و شىرپەنجەداين لە ھەريمى كوردستان، كە بەشكى بە گويەرى ئەم گازانەيە كە ھەيە، ستانداردى عالەمى بۆ ئەو رىژەى گازانەى كە باسەم كرد (۵۰) يە لە ئىستادا لە ھەريمى كوردستان گەيشتۆتە (۱۰۰) كە ئەمە بەريژەىكى يەكجار زۆر خەتەرە بەريز سەرۆكى پەرلەمان، ئەم گازى (h2s) مەترسى شىرپەنجەى بە جۆرىكە كە ھىچمان تەسەورپى ناكەين كە لە ھەريمى كوردستان دەگوزەرىت، مەترسىيەكانى زۆر زۆر ھەستىپكراون، ئەگەر رىگە بەدى روونى بكەينەوھە لە بابەتەكانى ترىشدا، بابەتى بەنزيەنە، بەنزيەنە لە ھەريمى كوردستان بە دوو خەزان تىكەل دەكرىت، خەزانگەلپك كە لەناو ھەريمى كوردستاندا ھەن، ئەوانەشى كە لە دەرھەوھى ھەريمى كوردستان تىكەل دەكرىن، بە قاچاغ يان بەشپوھى رەسمىش داخلى ناو ھەريمى كوردستان دەكرىن، بەريز سەرۆكى پەرلەمان بۆ بەرزكردنەوھى ئۆكتان چەند ماددەيەك بەكار دەھيەن ماددەى (mtbe) ماددەى (تيترا) ئەمانە ھەموو بەيەكەوھە چى دروست دەكەن؟ ماددەى (mtb) ئەو ماددەيەيە كاردەكاتە سەر سوتاندنى فيۆلپەمپى ئۆتۆمبىلەكانمان لە وھرزى ھاوين، لە ھەمان كاتىشدا ماددەى (ئيترا) ئەو ماددەيە كە دەتوانى ئىمە تووشى شىرپەنجە بكات، ھەموومان معارزىن بۆ ئەوھى كە تووشى شىرپەنجە و خنكان ببين، بۆ؟ چونكە (دسلەيشنى) بۆ ناكرىت، ئەمە پرۆسەى دلۆپاندەن، نەوتى سىپى مالان كە رىژەىكى زۆرى ماددەى...

بەريز د.ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەشەكەى ترى دەدەينە سەرۆكى لېژنەى سامانە سروشتىيەكان، ئەويش دەيهوئەت ھەر لەسەر خەتەرياتەكەى قسە بكات، خوئى ئەصل ئەوئەيه جەنابت ئاخركەس قسە بكةى لەبەر ئەوئەى نەوئەك خەلكيەك شتەك بلىن كە تۆ ئەبەيت جواىى بەدەيتەوئە، فەرموو.

بەريز على حمە صالح:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خواى گەورە، بەريزان ئەم قانونە گرینگىيەكى يەكجار زورى ھەيه، بەشەيكى قورغكارىيەكەيه، كۆمەلەك پىسپورى بوارى كىميا لە زانكوئى سلىمانى، لە زانكوئى سەلاخەددين كۆمەلەك توئىژىنەوئەيان كرددوئە، من دلنلام ئىوئە و خەلكى كوردستان ئەو توئىژىنەوانە بىينن بەيانى دەلەين با مۆلیدەكان دابخرى كارەبامان نەبى، زور زور مەترسیدارە، بەلام حەلى ھەيه ئىمە ھەول دەدەين بە ھەندى دەستكارىيەوئە ئەمانە ھەين كەين، ئەوئەى دەكرىتە مۆلیدەتەوئە چ لە گۆرەپانەكانى (كاشى) لە دەوئەك دروست دەكرىت، ئەو ئامپرانەى بە گاز، چ لە گۆرەپانەكانى ھەولەن، چ لە (تانجەرۆ) لە سلىمانى ھىچى گازوئەل نەين، بەلكو بەپىئى توئىژىنەوئەكان كە ھەموو رەسم و قىديوئەكانى لەبەردەمماندا ھەيه نەوتىكى رەشى بىس، لەگەل كۆندىسەيدا تىكەل دەكرىت، لە ھىچ كوئى دونيا رىگە پىدراو نىيە، ئەم شوئىنانە لە ھىچ دامەزراوئە و مۆئەسەسەيەكى كوردستان نە مۆلەتيان ھەيه، نە باج ئەدەن، نە لەژىر چاودىرەيدان، ئەم ماددانە (CO₂)، (SO₂) دروست دەكەن بەداخەوئە لە دواھەمىن توئىژىنەوئە دەرکەوتوئە (S₂S) تىدایە كە ماددەيەكى ژەھراوى راستەوخوئى كارىگەرە، پىشووتر بەپىئى ستانداردە دەولەيەكان ئەبەيت لە خوا حەوت ھەزاروئە بىت (ppm) ھەكەى پار سال بىست و دوو ھەزار بووئە لە كوردستان، ئەم سال گەيشتۆتە سى و دوو ھەزار، كەواتە گازىكى كوشندەى مەترسیدارە بەكار دەھىنرىت، ئىستا مۆلیدە و گۆرەپانەكان تەلەفون دەكەن ھەرزانتريمان بۆ دروست بكەن لەو گۆرەپانانە، ھەرزانترين بەوئە دروست دەكرىت كە رۆنە رەشە خراپەكەى تىبەكەى بۆ ئەوئەى ھەرزان بىت، ھەموومان بۆنى گازى مۆلیدەدەكەين لە كۆلانەكاندا، ئەوئە ژەھرە كە بۆنى دەكەى، ئەگەر نا گازى مۆلیدە بۆنى نىيە، بەھەمان شىوئە بەنزين ئىستا كۆمەلەك مەوادى زور دەھىندرىت لەگەل ئەو بەنزينەى كە كەشف دەكرىت بەريژەيكى زور تىكەل دەكرىن كە برىتبيە لە (نەفتا رىفۆرمەيت)، رىژەيەكى زورى (ئىرۆماتىك)، (ئۆلفىن)، (تۆلین)، (مىپانۆل)، (ئىپانۆل) ئەمانە ھەموو دەھىنرى و تىكەل دەكرىت، ئۆكتان كىشەى نىيە بە تەنيا كىشەى بەنزين، كىشەكە ئەم ماددانەن، بەپىئى كۆمەلەك پزىشكى پىسپور ئەلئى نەخۆشبيەكانى شىرەنچە، نەخۆشبيەكانى دل، فشارى خوئىن، خوئىنەرەكان، نەخۆشبيەكانى كۆئەندامى ھەناسە، كىشەى مندالبوون، كىشەى كۆئەندامى بەرگرى، دابەزىنى تواناى عەقلى گەشەى مندال، زيان گەياندن بە كۆئەندامى دەمار، ئەم شەو دكتۆرىكى پىسپورى بوارى كىميا بە منى وتوئە دەلئى دەرکەوتوئە ئەوئەى كە خەلك ناتوانى بخەوئ شەوان (۱۲-۱-۲) بەشى ھەرە زورى رەبتى بەمەوئە ھەيه، جگە لە موزاعەفاتەكانى تر، فكرەى ئىمە ئەوئەيه ئەمە ئەبى تەنفيز بكرى ئەم قانونە، خۆزگە نوئىنەرى وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان لىرە دەبوون، چونكە ئىستا ئەم گۆرەپانانە مۆلەتن، ئايا ئەم ياسا دەرى كەين ئەگەر تەنفيز نەكرى مەترسبيەكان سال بە سال زياتر دەكرىن، بۆ پىشنىيازەكەش ئىمە وشەى

(عەمبارکردن) ئەگەر لە سەرەتا تێبکەین، چونکە کێشەى گەورە لەو گۆرەپانانەىە کە عەمبارى دەکەن، ئەمە وێت ئاگادارین، زەختىكى زۆر لەسەر ئەو ئەندام پەرلەمانانەىە کە لەم دۆسىە کاردەکەن، سوپاس.

بەرپز د.رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (على)، زۆر سوپاس، دەستت خۆش بێت روونکردنەوێكى زۆر زۆر باش بوو، ئێمە ئەو پرۆژەىەمان ناردبوو بۆ وەزارەتى سامانە سروشتىيەکان، ئەوان ئەلپن وەکو خۆى قبولمانە، وابزانم رەئىان لەسەر يەك ماددە هەبوو ئەو ویش پەيوەندى بەم بابەتەو نىيە، کە نەهاتوون بە ئىرادەى خۆيانە نەهاتوون، ئەگەر نا ئەو بابەتەنە پيشنيزاه ياسايكە، ئێمە دەىخەينە بەرنامەى كار بېگومان، بەرنامەى كارەكە دەبينن، هەر وەزىرېك بىهويت ئامادە بېت ئېمە ميواندارى دەكەين و لە خزمەتەين، (سەرچنار) خان، فەرموو.

بەرپز سەرچنار احمد محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكەى منيش هەر لەسەر ئەو بوو وتم ئەم ياسايە ئەوئەندە گرینگە کە پيشتر باسى ليوە كرا، ئەبوايە وەزىرى سامانە سروشتىيەکان، وەزىرى هەريم بۆ كاروبارى پەرلەمان، لەبەر ئەوئەى دارشتنەوئەى ياسايە و خویندەوئەى دووئەم مناقەشاتە، هەر جىهەتېكى ترى مەعنى لە حكومەتدا شارەزا بوايە لەم بابە ئەبوايە ئامادەبوايە، ئىستا من هەمووئەم خویندۆتەوئە زۆر تېبينيشم هەىە لەسەر هەموو ماددەکان، بەلام هەندىك شت هەىە موختەصە بەوان، ئەبى رووبەرووى ئەوان بکەينەوئە، بۆ ئەوان ئامادە نەبوون؟ پرسىارەكەم لەسەر ئەو بوو.

بەرپز د.رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، هىچ ماددەىك لەناو پەپرەوى ناوخوا سەرۆكايەتى پەرلەمان پابەند ناکات بەوئەى ئېمە پيشنيزاه ياسايەك مناقەشە ئەكەين وەزىرېكى بەرپز بانگ بکەين بۆ ئەو بابەتە، بەلام لە چەند رېگەىكەوئە ئېمە قسەمان لەگەل بەرپز وەزىرى سامانە سروشتىيەکان کردوئە، ئەوان لەگەل ئەم نەصەن، رازىن بەمە، ئىزافاتىكتان هەىە رەنگە پرۆژەكە دەولەمەند بکا، پيشنيزاهكە دەولەمەند بکا، ئەندامانى بەرپزى پەرلەمان دەتوانن ئىزافە بکەت، بەلام ئېمە ئەگەر داوانەكرى و ئەگەر لىژنەى موختەص خۆى داوا نەكا و ئەگەر لىژنەى قانونى داوا نەكا و ئەگەر وەزىرەكە خۆى موبادەرە نەكا وەكو سەرۆكايەتى ناتوانين يان مولزەم نين بەوئەى هىچ بەرپزىك بانگ بکەين كاتىك كە پيشنيزاه ياسايەك مناقەشە ئەكرىت كە پەيوەندى هەىە، باوئەرى خۆم وایە هەر دوو لىژنە ئەوئەندە ماوئەىكى زۆرە خەرىكى ئەو پيشنيزاه ياسايەن بپروا ناکەم پرسىار هەبى نەتوانن وەلامى بدەنەوئە، لەبەر ئەوئە ئەمە خەرىكە نزيك دەبىتەوئە لە دوو سال ئەم بابەتە ئىشى تىدا دەكرىت، كاك (مەم)، فەرموو.

بەرپز مەم بورهان محمد قانع:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ناوئىشانى پيشنيزاه ياساکە من ئەم پيشنيزاه ياسايە ئەخەمە بەردەم پەرلەمانتارانى بەرپز، هاوردە کردن كرىنە، هېنانە، هەناردەکردنىش هەر فرۆشتنە، جگە لەوئە لەناو ئەو پيشنيزاه ياسايە عەمبارکردن بەشىكە لە رېكارەکان، گواستەوئەكە بەشىكە لە

رېكاره كان، من پېشنياز دهكەم بەم شېوھىە بى (پېشنيازە ياساى رېكاره كانى كرىن و فرۇشتى
بەرھەمەكانى نەوت لە ھەرئىمى كوردستان-عېراق)، زۇر سوپاس.

بەرپز د.رېواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، ئەو فرۇشتنە مەبەستى فرۇشتى بەرھەمى نەوتى نىيە، بۇ دەرەوھى ھەرئىمى
كوردستان، مەبەستى ھوردە كوردنىيە تى لەلايەن كۆمپانیاكانەوھ و فرۇشتنىيە تى بە بەكاربەرى
ناوخۆيى، بۆيە ناوئىشانەكە بەم شېوھىەيە.

بەرپز مەم بورھان محمد قانع:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

جا من پېشنيازەكەم بەم شېوھىەيە (رېكاره كانى كرىن و فرۇشتى بەرھەمەكانى نەوت لە
ھەرئىمى كوردستان-عېراق).

بەرپز د.رېواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ بەرپزت، كاك (پېشەوا)، فەرموو.

بەرپز پېشەوا طاھر مصطفى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پرۆژە ياساكە ھەر چەندە من بۇخۆم ئەندامى ئەم لېژنەيەم تەنھا مەسەلەكە ھوردە كرىن و
فرۇشتى نىيە، ئەم بابەتە رېگريشى تىدايە، بۆيە دەبىت صىغەيەك بدۆزىنەوھ كە رېگري لە
ھىنانى بەرھەمى خراپىش بكات لە ناوئىشانەكەدا، چونكە راستە ھىنانى بەرھەمى سوتەمەنىيە،
بەلام دەبىت رېگريشى تىدايەت، چونكە لەناو ماددەكاندا سزا ديارى كراوھ، باس لەوھ دەكات
ئەگەر كۆمپانیايەك چى بكا و چى نەكا، يەك سەرنجى دىكە ئەم بابەتە بەرپز سەرۆكى پەرلەمان
پىويست بوو بەرپزانى لېژنە تەندروستى قسەيان ھەبىت تىيدا، چونكە كۆمەلېك ماددە ھەن
لېژنە تەندروستى زياتر ئەتوان دياريان بكن، مەسەلەن (mtbe) ئەو ماددەيەي كە دەكرېتە ناو
بەنزىن لە ھەفتاكانەوھ لە ولاتانى دىكە بەكارنايەت، ئىستا لە ھەرئىمى كوردستان لە قىممەي
بەكارھىنانىيە تى، چۆن لە پرۆژە ياساى ماددە ھۆشبەرەكانا لېژنە تەندروستى ھەندىك
مەوادىان ديارى كرىبوو بۇ ئەوھى كە رېگري لە ھىنانە ژورەوھىان بكرى، ئەم ماددانەي كە
رىفۆرمىتە بەنزىنە، نەفتايە، ھەمووى لېژنە تەندروستى ئەزانى زيانەكانى چىيە، ئىمە
موختەص نىن لەو بابەتەدا بەراستى، ئىستاش كات بەسەرنەچووھ داواكارم لە كاتى ناردنى
راپۆرتەكە ئەوانبش رۆليان ھەبىت وھ قسەي خۆيان ھەبىت لەو بابەتەدا، سوپاس.

بەرپز د.رېواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، لە راستىا ئەو راپۆرتە علمىيەي كە كاك (على)، كاك (كاروان)، بەرپزىشتان ئاماژەتان
پىدا لە كاتى ئاراستە كرىنى ئەم پېشنيازە ياسايە بۇ لېژنە تايبەتمەندەكان و جوودى نەبوو،
ئىمەش رەنگە ئەو زانيارىانەي ئىستا ھەمانە لەدواي ئەو ئىشانەي كە كراون دىراساتى علمى
نەبووھ، ئىمە داوايان لى دەكەين لە دەولەمەند كرىنى پرۆژەكەدا ھاوکارمان بن، كە باسى
ستانداردە جىھانىيەكان كراوھ وھكو بەرپزت باس دەكەي ئەصل ئەوھىە ئەو ماددەيە بەكار
نەھىنى، چونكە لە زۇر شويندا ئەگەر ھەلە نەبىن باسى ئەوھ دەكات كە دەبىت كوالىتەيەكە
بەگويرەي ستانداردەكان بى، سوپاس، كاك (رىبوار)، فەرموو.

بەرپز ریبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

وہکو ئەندامێکی لێژنەى سامانە سروشتییەکان قسە دەکەم، پێش ئەوەى بێمە سەر ئەو تیببىيەى کە لە سەر ناوێشانە کە ھەمە، دواتر ئەوانەى کە برادەرانى خۆمان لە لێژنەى سامانە سروشتییەکان باسیان کرد رێک لە راپۆرتیکدا ھەبە کە ئێمە مەیدانیەن ئیشمان لە سەرى کرد، تەواوى ئەو چەمک و پیکھاتە زانستییەکانیشى کە ناوى ھاتوو بەراوێژکردن بە گفتوگۆکردن لە گەل خەلکی موختەص و فەنى و پسپۆرۆلەبەر ئەوەى بابەتە کە جانیکی زانستییە پەيوەستە بە زانستى کیمیا، پەيوەستە بە موختەبەر، ئەو ئىشى مە نىيە، ئەو ئىشى فەنئىيەکانە، بۆيە وا گرینگ بوو کە دەقى ئەم راپۆرتە لەبەر دەستى ھەموو پەرلەمانتاران ھەبوايە، بۆ ئەوەى رێک ناوەرۆکی گرینگى ئەم بابەتە بزانیبا ھاوپیچ لەگەل ئەوەى کە پێشنيازە ياسايە کە ھەبە، سەبارەت بە ناوێشانى پێشنيازە ياسايە کە ھەلبەتە ئەم پێشنيازە ياسايە بۆ رێکخستەنەوہى ھاوردە و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییەکانە، ئەوەى کە ھاتوو لە ناوێشانە کە بە موحەرەدى ھاتییە، بە ئەبستراک ھاتییە، ئەلئى (پێشنيازە ياساي ھاوردەکردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییەکان)، ئى خو ھاوردە و فرۆشتن ھەر ھەبە، ئێمە پيويستیمان بە رێکخستەنەوہى تى، بۆيە من پيوشييار دەکەم ناوای لېکریٹ (پيوشييازى ياساي رېکخستەنەوہى ھاوردەکردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییەکان لە ھەرئىمى کوردستان-عێراق)، سوپاس.

بەرپز د.رېواز فائق حسين / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، وەجھەتى زۆر تىدايە ئەو، راست دەکات، دەست خوڤ، سوپاس، (بدریە) خان، فەرموو.

بەرپز بدریە اسماعيل محمود:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ناوێشانە کە پيوشييازە ياساي ھاوردەکردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییەکان لە ھەرئىمى کوردستان، من پييم باشە فرۆشتن پييش بخريٹ لەبەر ئەوەى لەرووى قەبارەو فرۆشتن باشترە و گرینگترە، کەواتە فرۆشتن پييش ھاوردەکردن بخريٹ، زۆر سوپاس.

بەرپز د.رېواز فائق حسين / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، نا لەرووى مەنھەجىيەو، يەعنئى تەسەلسولى عەمەلييەو ئىستىراد دەکريٹ ئىنجنا ئەفرۆشريپ بە بەکاربەر، بۆيە وا دانراو، زۆر سوپاس، کاک (د.شیرکو)، فەرموو.

بەرپز شیرکو جودت مصطفى:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

لەسەر گرینگى ئەم ياسايە خالیکی تر ھەبە کە زۆر گرینگە ئاگامان لیبیبیٹ کە یاریبەکی زۆر مەترسیدار ھەبە لەسەر نرخى بەنزين، ئەم ياسايە دەتوانئى مەحالەجەى بکا ئەگەر بپتو یەک ماددەى بۆ ئیضافە بکەین کە لە کاتى خویدا باسى دەکەین، ئەویش ئەوہبە بەرھەمى خوئمالئى بە برپاریکی ئەنجومەنى وەزیران کە لە (۲۰۱۶) دا دەرى کردوو ھەموو پارێزگایەک بۆ ھەبە پالاوگە لە پارێزگاکەى خوئى دابئئى لە ریی کەرتى تايبەتەوہ بۆ پرکردنەوہى ئەو (۵۰%) عەجزەى بەرھەمى بەنزين لە ھەرئىمى کوردستانە، ئیستا بەرھەمە خوئمالئىيەکان ئەوہستن تاوہکو

هاوردەكان نرخ ديارى دەكەن، نرخى بەرھەمە خۆمالييه كه له بەنزين يەكسان دەكاتەو بە هاوردەكە كە ئەو بەى مەلاين دۆلار زەربە لە رۆژانەى ھەرئىمى كوردستانە لە خەلكى ھەرئىمى كوردستان دەدات، بۆيە دەبى وريا بين نرخى بەنزين بۆيە لە ھەرئىمى كوردستان لەگەل ناوچەكانى ترى عىراق جياوازه؟ چونكە بەرھەمە خۆمالييه كان لە بەنزين ھاوتاي دەكات نرخەكەى لەگەل ھى ھاوردەكار، ليرەوہ ئەم ياسايە ئەتوانيت مەعالەجەى ئەو بەكات، نرخى بەنزين بېنيتەوہ بۆ بەرھەمەى خۆماليى بە چى؟ بە جيبە جيكردى ئەو بپيارەى ئەنجومەنى وەزيران كە لە (۲۰۱۶) دا دەرى كر دووہ، ريگرى ليكراوہ لەو كاتەوہ، كى ريگرى لى دەكات؟ ئەوانە ريگرى ليكەكەن كە دەيانەوييت نرخى بەرھەمەى بەنزينى خۆماليى يەكسان بيت بە ھاوردەكارەكان، زۆر سوپاس.

بەريز د.ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لە كاتى خۆى، لە شوينى خۆى بەريزت ئەتوانى داواى ئيزافەكردنى ماددەيەك بكەى، كاك (على حمە صالح)، فەرموو.

بەريز على حمە صالح:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

جواب دانەوہ، بەريز (د.شايان) ئەوہى ليژنەى ياسايى خۆى جوابى بداتەوہ، بەلام ئەو كاتەى كە من لە ليژنە بووم ئەمە چەند مانگە ئيمە ئيش لەسەر ئەوہ دەكەين، ئەو نەصەمان نارد بۆ ليژنەى ياسايى ئەوہى پى ھا، لەسەر ئەوہى ريكارەكانى كرپن و فرۆشتن ئەمە رەبته بەو قسەى (د.شپركۆ) ھوہ ئەگەر (منتبە) بيت، حكومەتى ھەرئىمى كوردستان حكومەت وەكو حكومەت خۆى لە مەرحەلەيەكدا دەبيت بيت بە فرۆشيارى بەنزين و نەوت و سوتەمەنى بە كواليتييهكى باش، چۆن؟ ئيستا ئيمە سى پالاوگەى گەورەمان ھەيە، ئەگەر بۆ حكومەتى ھەرئىمى كوردستان ئيش بكەن ئەتوانن لە رۆژيكداسەد و شەست پينج ھەزار بەرميل بپاليون، بەنزينەكە بە كواليتييهكى زۆر باشت لەوہى لە بازاردا ھەيە، گازوايلەكە زۆر زۆر باشت، نەوتى سى بۆ مالان تا دواتر، ئيستا ھيچ كام لەم پالاوگانە بۆ حكومەتى ھەرئىمى كار ناكەن، يەكيان تەقريبەن بيست ھەزاريكە و وەستاوہ، يەكيان بۆ عىراق ئيش دەكات، يەكيان بۆ خۆى ئيش دەكات، ھەدەفى ليژنەكەى ئيمە ئەوہ بە چەند جار يك داوامان كر دووہ، ئيستا پالاوگەيكى ترى گەورەش لە سلیمانى خەريكە دەكریتەوہ ئەويش ئيش بەكات، حكومەتى ھەرئىمى كوردستان ئەگەر خۆى نەوت بپاليويت لە ھەر بەرميليك نەوت زۆر زياتریشى دەست دەكەويت لە رووى داراييەوہى بە (\$۱۰) زياتریشى دەست دەكەويت، ئەيفرۆشيت، مەنتوجيكي باشيش دەكەويت لەرووى صحى و ژينگەيشەوہ كيشەى ھەيە، فكرەى ئيمە لە ناوئيشان ئەوہ بيت چۆن ريكى دەخەينەوہ لەگەل ليژنەى ياسايى ئەوہى كە لە دەرەوہ ديٹ بە كواليتييهكى بەرز بيت، لە ناوخۆدا دەستكارى دەكریت، كيشەكە لە ناوخۆدايە، لەو گۆرەپانەى بى مۆلەت، بۆيە وتەمان عەمبار، بەنزينەكە لە خالە سنووريبەكان ئەپيوريت كيشەى نيە، بەلام كە دەھينریتە ژوورەوہ لەگەل ئەو ھەموو ماددە موصەلنەنى باسماں كرد تيكەل دەكریت، كيشەكە ليرە دروست دەبيت، ئەبيت ريكاريك بۆ ئەوہ دانریت، ئەگەر ئەو فرۆشتنەى حكومەت خۆى دەست پيبكاتەوہ وەكو پيشووتر كە لە (۲۰۱۶) ھوہ راگيراوہ، بۆيە كرپن كيشەى ھەيە، فرۆشتن كيشەى ھەيە بەھوى قۆرغكاريبەوہ،

عەمبارکردن كېشەى گەورەى ئىمەىە، لە عەمبارکردنە كە ھەمووى تىكەل دەكرىت، لە ژىر ھىچ رەقابەىە كدا نىبە.

بەرىز د.رېواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لىژنەى قانونى دەتانه وىت قسە بكەن؟ فەرموو.

بەرىز عباس فتاح صالح:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە و پرسىارەى بە دوو جۆر و بە شىوہ ھاتۆتە بەردەستمان ئەم پرۆژە ياسايە، نا ھەر يەك شىوہ ناوہرۆكە كەىتى، بەلام سەرەتا ئەوہ راستە فراكسىۆنى يەكىتى وەكو ئىنفاز پىشكەشى پەرلەمانىان كرددوہ، خویندەوہى يەكەمى بۆ كرا، پاشان بە برىارى ھەموو لايەك و ئەوہ بوو، تاوہكو بىت بە ياسايەكى ھەرىمى كوردستان جارىكى تر لىژنەى سامانە سروشتىيەكان واژوووىان كرددوہ و ھەر ھەمان دەق و ناوہرۆكەو ئەوہ نەكراوہ، سەبارەت بەوہى ئەوہى لىژنەى ياسايى خویندەىوہ لەگەل ئەوہى لىژنەى سامانە سروشتىيەكان جىاواز بوو، بىگومان جىاواز بوو، ئەوان لىژنەى خوڤان ئامادەىان كرددوہ، كە ھاتووہ لە لىژنەى ياسايى جارىكى دىكە رىكخراوہتەوہ راستاندنى بۆ كراوہ، ھەر ئەوہندە بوو پرسىارەكە، زۆر سوپاس.

بەرىز د.رېواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك (كاروان) جوابى پەرلەمانتاران دەدەىەوہ؟ يان تەوزىحىان دەدەىى؟

تەوزىحىان دەدەىى، فەرموو.

بەرىز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەلبەت چەند پىشنىيازىكى باش كرا لەسەر گۆرپىنى ناوئىشانى پرۆژە ياسايەكە، لە راستىدا ناوئىشانەكە پىم وا نىبە كىشەى ھەبىت لەبەر ئەوہى كە ئىمە باسمان لەوہ كرددوہ پىشنىازە ياساى ھاوردەكردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتىبەكان، ئىمە لە سەرەتادا ھاوردە دەكرىت لە ناوخۆى ھەرىمى كوردستان پىشترىش باسەم كرا، كاك (على) روونى كرددوہ، كىشەى پالاوگەمان ھەىە لە ناوخۆى ھەرىمى كوردستان، بەشىكىشى پەىوہستە بەوہى كە ئىمە (۱۹۸) پالاوگەى رەسمى ھەىە ياداشتمان داوہ بە حكومەتى ھەرىمى كوردستان بۆ چارەسەر كرددنى ئەم كىشەىە، بەلام ئىستا كىشەكە ئەوہىە كە لە دەروہى ھەرىمى كوردستانىش خەزانىان بەكرى گرتووہ و داخلى ناو ھەرىمى كوردستانى دەكەن، مەعارەكانىش دەپىكىت، چونكە ئۆكتانەكە زۆر بەرزە كە داخلى دەكرىت، نوقتەى دووہم سەبارەت بە رىگرىكردن لە ناوئىشان جىگەى بگرىتەوہ، لە نەگى ياساكەدا جىگەى كراوہتەوہ، لە ماددەى (۴) لە برپگەى يەك و دوو بە وازحى ھاتووہ، تۆ ئەگەر سەرپىچىبەكە بكرىت، ئەگەر سزاكەشى چۆن دەبىت، بۆىە پىم واىە ناوئىشانەكەش كىشەى نىبە، چونكە لە ناوہرۆكى ياساكەدا بە وازحى لە ماددەى (۴) دا ھاتووہ كە رىگرىكردنەكە چۆن دەبىت، سوپاس.

بەريز د.رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، سەبارەت بەو پېشنىيازانهى كە بەريزان ئەندامانى پەرلەمان دەيكەن وەلامدانەوہيان ئەبېت ئىتيفاق بكەن لەسەرى، بۇ نمونە ئەگەر رازىن بەوہى كە دەكرېت ئەبى لېژنە بلى ئىمە مشاوەرەمان كرد پېشنىيازىكى باشە بە يەك يەك نابېت جوابيان بدەنەوہ، نزيك بىنەوہ لە يەكتى، ماددەى يەكەم بەريزان، فەرموو.

بەريز روبىنە اويملك عزيز:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱):

يەكەم: كۆمپانىياكانى كەرتى تايبەت و ناوخۆى يان بيانى تۆماركراو لە ھەريمى كوردستان دوای مۆلەتى وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان دەتوانن بەيى ئەو خەسلەتە جىھانيانەى وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان ديارى دەكات، بەرھەمە نەوتىيەكان ھاوردە و عەمبار بكەن، بىگوازنەوہ، بىفرۆشن بە مەبەستى بەكاربردنى ناوخۆى چ بەشپوہى راستەوخۆ بېت يان لە رېگەى بريكارى رېپېدراوہ وە كە ھەريەكە لە بەنزيى ئۆتۆمۆبېل، زەيتى گاز، زەيتى بزوينەر، گريس بە ھەموو جۆرەكانيەوہ، غازى شل، نەوتى سپى (كىرۆسىن)، قيرى شل، ھەر بەرھەميكى تر كە وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان برپارى لەبارەوہ دەدات دەگرېتەوہ.

دووہم: پېويستە وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان خشتەى پاشكۆ لە شپوہى رېنمايدا دەربكات كە ھاوتايېت لەگەل خەسلەتە جىھانيەكانى بەرھەمە نەوتىيەكان كە لە برگەى يەكەم ئاماژەيان بېكراوہ.

بەريز د.رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ھەر بەريزىك دەيەويت لەسەر ماددەى (۱) قسە بكات، (د.شېركۆ)، (د.اسماعيل)، مامۆستا (عمر)، (سەرچنار) خان، كاك (مەم)، مامۆستا (ابوبكر)، (بدرىە) خان، كاك (بەلېن)، كاك (لقمان)، كاك (رزگار)، كاك (گۆران)، (د.شايان)، (د.ريوار)، (نجات) خان، (شېخ زاھەر)، (گلوستان)، خان، (د.اسماعيل)، فەرموو.

بەريز اسماعيل على طه:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من چەند تېبىنيەك لەسەر قى ماددەى ھەبوون، يەكئ ئەز تەبعەن مەگەلەك گەلەك باش ديت كو وەزيرى پەيوەنديدار لقيرى حازربا دا بەرسقا پرسىاريت مەدابان، دوو ئەز بىنم ئەگەر ماددەك بەرى قى مادى ھاتبا پېناسيت ھەندە موصلتەلھاتيت قيرى دا ھاتين وەزير و وەزارەت و دەستە پەيوەنديدار ئەقە ھاتبانە پېناسە كرن دا باشتەر بىنم، سى ئەگەر برپارا (۲۰۱۶) ھەيقا يك ھاتبا جىبەجىكرن بدروستكرنا مەصافيا لەھەمى پارىزگەھا ئەم پېتقى ياسايەكى نەدبووين ئەقروكە ئىسترتدى ئەم ئى ديكەين، چار ئەز دبىنم بوچى يەعنى دەستوورى دان ئىجازا مۆلەت بېت بۇ

كۆمپانىيى دەرەوۋە يىت دەرۋە بومە ئىستىرادى بىكەن، فەئەز دىبىم ئەو پەيۋە نەمىنىتن، يەكەم كۆمپانىياكانى كەرتى تايىبەتى ناوخۆيى ۋە يان بىيانى، يان بىيانى تيا نەبىتن، سوپاس.

بەرپىز د. رىۋاز فائق حىسېن / سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس كاك دىكتۇر، (گولستان) خان، فەرموو.

بەرپىز گولستان سەئىد ھىمىد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۱) بىرگەى يەكەمى كۆمپانىياكانى كەرتى تايىبەت ناوخۆيى يان بىيانى تۆماركراۋ لە ھەرىمى كوردستان دواى ۋەرگرتى مۆلەت ۋەرگرتىن گرىنگە لەۋىدا لە ۋەزارەتى سامانە سىروشتىبەكان دەتوانن بەپىيى ئەو خەسلەتە تايىبەتتە جىھانىانەى ۋەزارەتى سامانە سىروشتىبەكان دىيارى دەكا بەرھەمە نەۋتىبەكان ھاوردە ۋە ەمبار بىكەن، تاۋەكو دەگاتە ۋشەى (گرىز)، گرىز بە (ز) نووسراۋە پىۋىستە ئەۋە بىرپىت بە پىتى (س)، لە بىرگەى دوۋەمىانىش پىۋىستە ۋەزارەتى سامانە سىروشتىبەكان بە ھەماھەنگى ۋەزارەتى تەندىروستى خىشتەبەكى پاشكۆ لە رىنمايى دەربىكەن بەپىيى ئەۋە مادانەى كە مادەى زىان بەخىش كە ھاۋتا بىرپىت لەگەل ئەۋە خەسلەتە تايىبەتتە جىھانىانەى كە بۇ بەرھەمە نەۋتىبەكان دىيارى دەكرپت لە بىرگەى يەكەمدا، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. رىۋاز فائق حىسېن / سەرۋكى پەرلەمان:

كاك رىزگار فەرموو.

بەرپىز رىزگار ھىمىد ھىمىد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى يەك باسى فرۆشتىن ۋە ھاوردەى سوۋتەمەنى دەكات، بەلام پىۋىستە لىرە نىرخىش دىيارى بىرپىت، چۈنكە ئەۋە نىرخانەى كە ئىستا كە ھەيە لە بەنزىنخانەكاندا، لە ۋىستگەكاندا ۋەكو يەك نىە، رۆژانەش ئەۋە دەبىنىن، ھەروەھا ئەۋە مادانەش كە مادەى خەتەرن بەپاستى دەبوايە ئەۋە مادانەى كە ئىستا دىتە ھەرىمى كوردستان ھەندىك مادە تىپىدا ئۆكتانى زۆر بەرزە، ئەمەش ۋەكو كاك على باسىكىرد مەترسىيەكى گەۋرەيە، لىرەدا من زىاتر مەبەستىم نىرخەكەيە، دەكرپت نىرخەكەش لىرە دىيارى بىرپىت بەپىيى ئەۋە قازانجەكە نىرخى لەسەر دابىنرايە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. رىۋاز فائق حىسېن / سەرۋكى پەرلەمان:

كاك گۆران فەرموو.

بەرپىز گۆران ەمىر على:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لەسەر ماددەى يەكەم خالى يەكەم كۆمپانىياكانى كەرتى تايىبەت ۋە ناوخۆيى يان بىيانى تۆماركراۋ لە ھەرىمى كوردستان، پىمانىۋايە دىۋىكى تىرى سوۋتەمەنى فەسادە، ئەۋە پىكھاتانەى كە دىن ۋە دەكرپنە بەنزىن ۋە سوۋتەمەنى تەنھا بۇ چەند كۆمپانىيايەك قۇرغىراۋە، بەھەمان شىۋە ھەندىك بەرھەمى ۋەك نەۋتى رەش ۋە قىپ ۋە چەند پىكھاتەبەكى دىكە تەنھا چەند كۆمپانىيايەك دەبىكەن، ئىنجا ئەمە كارىگەرى لەسەر نىرخەكە دىروست دەكات ۋە ھەم لەسەر جۆرى كوالىتى، بۇيە داۋا

دەكەين لە لىژنەى تايبەتمەندى بەرپىز برپگە يەك زىاد بكنەن بۇ چەسپاندى دادپەرورەى و بۇ رېگىركردن لە قۇرخكارى، زۇر سوپاس.

بەرپىز د. رېواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

مامۇستا نجات فەرموو.

بەرپىز نجات شەبان عبداللە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من سى تىبىنىيەت ھەى، تىبىنىيا من ئىكى ماددەيا ئىكى بىتە ئەلف و باء، بەرەگرافا دووى كو پىكھاتى ھەمىت نەفتىنە ئەو بىنە خال ب خال، تىبىنىيا من يا دووى بەنزىنى ئۆتۆمبىل بنقىسن گازۆلىن و ب رىژەيا عەدەدى ئۆكتانى كو (%۹۰) ى كەمتر نەبىتن، تىبىنىيا سى پالپشتيا ئاخافتنىت كاك اسماعيل دكەم، ئەگەر ل ھەرىما كوردستانى مەسفا ھەبان ئەم پىتقى ب ئەم ياسايە نەبوون، زۇر سوپاس.

بەرپىز د. رېواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

د.رېبوار فەرموو.

بەرپىز رېبوار عبدالرحىم عبداللە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەسەر ماددەى يەك بە تايبەتى برپگەى دووہم كە دىمە سەرى، پەيوەست بە ماددەى يەك، بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان، خۆى ماددەى يەك نىوەرپۆكەكى كىشەم نىيە، بەلام تىبىنىيەكە ئەوہيە دەلپت بەپىي ستانداردە جىھانىەكان گرنىگ بوو ئەگەر بەرپىز وەزىرى سامانە سرووشتيەكان لەگەل ئەودا خەلكى پسپۆر لىرەبووايە، ئىمە بمانزانيايە بەرچاو روونىمان ھەبووايە كە ئايا ستانداردى جىھانى يانى چى؟ يان ئەوہتا بەرچاو روونى راستەوخۆ بە ئىمەيان بەدايە كە يان وەكو پاشكۆ لەگەل پىشنىازە ياساكە و لە ھەمان كاتدا گفتوگو لەسەر ماددەكان دەكەن بگراباينەوہ سەر خەسلەتە جىھانىەكان ئەمە پەيوەست بە ماددەى يەكەم بوو، لە برپگە دووى ماددەى يەك ھاتووہ كە نەسكى زۇر رەكىك ھەيە كە ماددەى يەكەم بە درچوواندنى پاشكۆيەك لە شىوہى رىنماييدا خەسلەتە جىھانىەكان دەرى دەكات، من پىشنىارىكم كردووہ دەمەوئىت بە سىغەيەكى تر ئەمە بىتە جىي ئەو دەقەى كە لە برپگە دوو ھاتووہ و جىي بۇ بكرىتەوہ، پىويستە وەزارەتى سامانە سرووشتيەكان بە خشتەيەكى پاشكۆ لە رىنمايى لە چوارچىوہى خەسلەتە جىھانىەكان ئەو بەرھەمە نەوتيانەى كە لە برپگەى يەكەم ئەم ماددەيە ھاتووہ دەربكات ئەوا پىموايە روونترە لەوہى كە لە برپگە دوو ھاتووہ كە زۇر رەكىكە، زۇر سوپاس.

بەرپىز د. رېواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك شىخ ظاھر فەرموو.

بەرپىز ظاھر محمد على حسىن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى يەك كۆمپانىياى كەرتى تايبەت و ناوخۆيى يان بىانى، لىرە باس لە كۆمپانىياى عىراقى نەكراوہ، ئايا كۆمپانىياى عىراقى بىانىە يان ناوخۆيىيە؟ ئەگەر نەبىت ئەوہ ئىزافە بكرىت، تۆماركراو لە ھەرىمى كوردستان دوايىن مۆلەتى وەزارەتى سامانە سرووشتيەكان، من پىشنىار دەكەم بكرىتە دواى وەرگرتنى مۆلەت لە وەزارەتى سامانە

سرووشتییه کان، ده توانن به پیی ئه و خه سلته ته جیهانیانه ئه و خه سلته تهش به راستی پیموایه وشه یه کی عه ره بیه، بکریتته مواسه فاتی یان تاییه تمه ندیه کان، چونکه مواسه فات زیاتر شائعه، وه زاره تی سامانه سرووشتییه کان لیره دیسان وه زاره تی سامانه سرووشتییه کان هاتوو، وه زاره تی سامانه سرووشتییه کان لابریت ته نها وه زاره ت بمینیتته وه، وه زاره ت دیاری ده کات به ره مه نه وتیه کان هاورده و عه مبار بکه ن بگوازنه وه و بیفرۆشن به مه بهستی به کاری ناخۆیی چ به شیوه ی راسته و خۆبیت یان له ریگای بریکاری ریگه پیدراو، به ریژ سهرۆکی په رله مان، هه ره یه که له و به نزینی بیت یان له ریگای بریکاری ریگه پیدراو، به ریژ سهرۆکی په رله مان، هه ره یه که له و به نزینی ئۆتۆمبیل و ئه وانه ش که هاتوو ئه گه ر ئه سل یی یاساکه ی لیبکریت ته قییم بکریت باشته، برگی دووم پیویسته وه زاره تی سامانه سرووشتییه کان خشته پاشکو له شیوه ی رینمایی ده ربکات که هاوتای بیت له گه ل خه سلته تی جیهانیه کانی ئه م به ره مه نه وتیانه که له برگی یه که می ئه م ماده یه ئاماژه یان پیکراوه، برگی یه که می ئه م ماده یه بکریتته برگی سهره وه ئاماژه ی پیکراوه، چونکه ته نها یه ک برگیه، زۆر سوپاس.

به ریژ د. ریواز فائق حسین / سهرۆکی په رله مان:

کاک لقمان فهرموو.

به ریژ لقمان حمد حاجی:

به ریژ سهرۆکی په رله مان.

سه باره ت به ماده ی یه ک، برگی دوو باشته ده بوو ئه گه ر هاویچی ئه م یاسایه لیستیگ ئۆکتان نه مبه ری به نزین و سیفاتی قیر و گازواییلیشی دیاری بکردبا، چونکه مواسه فاتی جیهانی به پیی ستانداردی جیهانی ئیستا ستاندارده که هه ره یه، به لام دهستی ته لاعوبی پی ده کریت، بۆیه باشته رایه بۆ ئه وه ی بواری گۆرانکاری پی نه کریت پيشنیاز ده که م پشتیوانی له بۆچوونه که ی کاک د. ریوار ده که م که ده بیت دیاری بکریت به شیوازی لیستیگی هاویچ، زۆر سوپاس.

به ریژ د. ریواز فائق حسین / سهرۆکی په رله مان:

بدریه خان فهرموو.

به ریژ بدریه اسماعیل محمود:

به نیسه ت ماده ی یه ک برگی یه که م پرسیاریک ئاراسته ی لیژنه ی په یوه نیدار ده که م، ئایا ده یانه ویت به هۆی ئه م پرسه وه ئاراسته ی که رتی تاییه ت بکه م پرسه که، ده پرسم ئایا له ماده ی یه که م بۆ پیناسه ی چه مکه کان نه کراوه که پیویست بوو له بهینی ماده ی یه که م پیناسه ی چه مکه کان بکریت، زۆر سوپاس.

به ریژ د. ریواز فائق حسین / سهرۆکی په رله مان:

مامۆستا عمر فهرموو.

به ریژ عمر عبدالله فتاح:

به ریژ سهرۆکی په رله مان.

نهوت نیعمه تیگی خوای گه وره یه له هه ر ولاتیگدا، به لام به داخه وه بۆ ئه و ولاتانه ی که سیسته میان نییه و یاساکان جی به جی ناکه ن، نه وه کو نیعمه ت نییه، به لکو کیشه یه کی گه وره یه تا ئاستی شیواندی ئاستی کۆمه لایه تیش، ماده ی یه که م برگی دووم باس له وه زاره تی سامانه سرووشتییه کان ده کات که رینمایی ده ربکات، من پیمباشه کاتی بۆ زیاد بکریت له ماوه ی

(۹۰) رۆژدا ئەمە پېشنياره كەمە، بەلام لەگەل ئەوەشدا دەمەوئەت لە خۆم پېرسەم و لەم پەرلەمانە بەرپەزە و لە بەرپەزەشت و ھيوادارم و ھەلامكەشەم دەست بەكەوئەت، ياسا چەند گرنگە جئ بەجئەردنى دوو ھەندە گرنگەرە، وە ھەكەتەكە ئەسلەن لە جئ بەجئەردنەتەتە، نەوت ئېستا لە كوردستان ھەم خۆی لە دەرھەنەن و تاوھەكو فرۆشتنى بۆتە كېشە و ھەم بەرھەمەكانەشى، ئەمرۆ ئېمە دەزانەن نەوتى نەروىچ بە چەند دەفرۆشەت، نەوتى بەصرا بە چەند دەفرۆشەت، نەوتى تەكساسى ئەمەرىكا بە چەند دەفرۆشەت، بەلام نازانەن نەوتى كوردستان بە چەند دەفرۆشەت، لە كاتەكدا ئەم پەرلەمانە بەرپەزە ياساى ژمارە دوو سالى (۲۰۱۵) دەركردووە بۆ سەندوقى داھاتە كوردستانەكان، بۆ داھاتى نەوت، سەندوقى كوردستان بۆ داھاتە نەوتى و گازىبەكان بەداخەو تەوھەكو ئېستا ئەم ياساىە جئ بەجئ نەكراو، مەن لېرە بېجگە لەوھى پېشنيارى ئەوھەكەم وەزارەتى سامانە سرووشتىبەكان باپەند بەكەت لە بەرگەى دووھەم بەكات لە ماوھى (۹۰) رۆژدا رېنماىبەكە دەرىكات، بۆ ئەوھى زەمانەك زياتر بېت بۆ جئ بەجئەردنى ياساكە، لە ھەمان كاتدا مەن دەپرسەم لە جەنابەت كە سەرۆكى پەرلەمانى و ئەزموونىكى باشى ياساىت ھەبە و خولى پېشوش پەرلەمانتاربووى ئېمە چى بەكەن كاتەك ياساى جوان دەردەچەت و حكومەت جئ بەجئەن ناكات، زۆر سوپاس.

بەرپەزە د. رېواز فائق حەسەن / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپەزان ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بە رېنماى سابت ھەبە لە وەزارەتى سامانە سرووشتىبەكان، دەیان ياساش ھەبە لە ھەرىمى كوردستان تەوھەكو ئېستا جئ بەجئ نەبوو، ئەمە بەكەكە لە موعانائەكانمان كە ھەموومان دەيزانەن، وەسائىلى پەرلەمانى بەكار بېن بەدواداچوون بەكەن بلىن برون بلىن بۆ جئ بەجئەت، تەبرىمان بەدەن بۆ جئ بەجئ نەكەردن، وەزارەتەكە چەبە، كاك وەزارەت جئ بەجئەت ناكات، لە ئەنجوومەنى وەزىرانە، لای وەزىرە، ھەندەك جار ھەموو شتەكى تەواو ھەموو شتەكى جئ بەجئەت ناكات، مودىرى دائىرەبەك جئ بەجئەت ناكات، د. شېركۆ فەرموو.

بەرپەزە شېركۆ جەو دەت مەصفى:

بەرپەزە سەرۆكى پەرلەمان.

بەشتەبەرى لە گووتەكانى بەرپەزە دكتور اسماعىل و دكتور رېبوار دەكەم، لە ھەمان كاتەشدا پېشنيار دەكەم كە ماددەى بەبەت بە ماددەى پېناسەكان، چونكە عورفى سیاغەى قانونى پېناسەكانى تەدبەبەت زەرورە، زۆر سوپاس.

بەرپەزە د. رېواز فائق حەسەن / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك مەم فەرموو.

بەرپەزە مەم بەرھان مەھمەد قانە:

بەرپەزە سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى بەكەم مەن پېشنيارەكەم وەكو بەرگەى بەكەم و دووھەم نەمىنەت، تەنھا ماددەى بەكەم بەرگەى بەكەم بېت، بۆ بەرگەى دووھەمیان ھەموو ئەمانەى خەشتانەى كە پەيوەندىان بە رېنماىبەو ھەبە، پېشنيار دەكەم ئەم خەشتەبە واتە بەرگەى دووھەم زائىدەن ماددەى پېنجەم بەكەن بەشەك لە بەبەت بەرپەتە ماددەى دە، بۆبە جا نازانەم لە ئېستادا

پېشنيازەكە بكەم كە ئەم بېرگە يە ھەلدەگرين يان چى لى دەكەين، كەواتە بېرگەى دووھم لابرېت دواتر لە ماددەى دە پېشنيازەكە پېشكەش دەكەم لەگەل ماددەى پېنجدا، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

مامۆستا ابوبكر فەرموو.

بەرپز ابوبكر عمر عبدالله (ابوبكر ھەلەدنې):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانى من كرا، پشنگيرى لە قسەكانى دكتور اسماعيل و بدرية خان و دكتور شيركو دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

د. شايان فەرموو.

بەرپز شايان كاكە صالح محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پشنگيرى لە قسەكانى دكتور اسماعيل و دكتور شيركو دەكەم لە زيادكردى پېناسەكان بۆ ياساكە، ھەروەھا لە حالەتيك ئەگەر پېناسەكان زيادكرا پېشنياز دەكەم بەو شپۆھەيە بېت، ماددەى يەكەم مەبەست لەو زاراوانەى خوارەو ماناكانى بەرامبەريانە:

۱- ھەرپم: حكومەتى ھەرپمى كوردستان-عيراق.

۲- وەزارەت: وەزارەتى سامانە سرووشتيەكان لە ھەرپم.

۳- وەزير: وەزيرى سامانە سرووشتيەكان لە ھەرپم.

۴- نەوت: ھەر ھايدروكاربوناتيكي سرووشتى يان ھەر ھايدروكاربوناتيكي تيگەلاوى سرووشتى چ لە دۆخى گازى يان شلى بېت و ئەوانەش دەگرېتەو كە دەتوانرېت بگەرپنەو بۆ ھەشارگەكان.

۵- مۆلەت: ئەو رېگەپېدانە فەرميەيە كە لەلايەن وەزارەتى سامانە سرووشتيەكان ياخود دەتوانى بلىي لەلايەن وەزارەتەو دەدرېت بە كەسيك كە بازرگانى نەوت يان ھاوردە و ھەناردەى ليدەرھيندراوہ نەوتیەكان بكات، ھەروەھا پېناسەى ليدەرھيندراوہكانى نەوت بەنزىنى ئۆتۆمبيل كە رېژەى ئۆكتانى لە (۹۱٪) كەمتر نەبېت، زەيتى گاز زەيتى بزوينەر و گريس بە ھەموو جۆرەكانیەو، گازى شل، نەوتى سپى كيرۆسين، قير نازانم لە ياساكە ئاماژەى پېكراوہ قيرپيش، بەلام پېشنياز دەكەين شلەكە لابرېرېت، نەوتى رەش نەفتە دەگرېتەو.

لە حالەتيكدا ئەگەر پېناسەكان زيادكرا ماددەى يەكەم پېشنياز دەكەم واى لېبكرېت دەبېتە ماددەى دووھم، ھەروەھا پېشنياز دەكەم واى بكرېت كۆتايى دىرى چوار و پېنج و شەش لابرېت و بەو شپۆھەيەى لېبكرېت، كە نەوت و ليدەرھيندراوہكانى و ھەر بەرھەميكى تر كە وەزارەت بريارى لەبارەوہ دەدات دەگرېتەو، بېرگەى دووھميش وەزارەتى سامانە سرووشتيەكان بكرېت وەزارەت، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

دەست خۆش، ئەگەر بە نووسين بينېرېت بۆيان، كاك بەلېن فەرموو.

بەرپز بەلین اسماعیل حاجی ابراهیم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

تایبەت بە ماددەى يەك ئەوہى بەرپزان لە لیژنە تایبەتەکان روونیا نکردهوه لە مەسەلەى ئەو قورغکارىبەى کە کۆمپانیاکان ھەم لە ھاوردەکردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتیبەکان دەیکەن، ھەم ئەو نەبوونى رەقابەىبەى کە لەسەربانە، من بە رەچاوکردنى ئەوہى کە ئیئمە چۆن دەتوانین مەسەلەى کەرتى تایبەت لە ھەرئىمى کوردستان گەشەى پى بدەین، بەلام وەکو پرسىار و وەکو پىشنىيازىش بۆ ھەردوو لیژنەى تایبەتمەند ئایا ئیئمە ناتوانین لە برگەى یەكەم کۆمپانیاىبەى کى نىشتىمانى زیاد بکەین بۆ ئەوہى کە لە ھەندىك حالەتدا بۆ ئەوہى ئەو نەھامەتیبەى کە ئیستا بە دەست ھاوردەکردن و فرۆشتنى ئەم بەرھەمى نەوتیانەوہ دەکرىت بە قورگ و دەبارىت بەسەر ئەم خەلکەدا، ئایا کۆمپانیاىبەى کى نىشتىمانى خۆمانى حکومەت ناتوانىت کارەکە بکات و ئەم کارە بە تایبەت بەو بسپىرىت، ئەگەر لە رووى قانونیەوہ رىگری نەبىت پىشنىياز دەکەم لە پىش کۆمپانیاکانى کەرتى تایبەت کۆمپانیاى نىشتىمانى بۆ ئىزافە بکرىت، لە برگەى دووہم پشنىوانى لە قەسەکانى بەرپز گولستان خان دەکەم کە وەزارەتى سامانە سرووشتیبەکان بە ھەماھەنگى لەگەل وەزارەتى تەندروستى ئەو پاشکۆبە لە شىوہى رىنماىیدا دەربکات، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رىواز فائق حسىن / سەرۆکی پەرلەمان:

سەرچنار خان فەرموو.

بەرپز سەرچنار احمد محمود:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

لەسەر ماددەى يەك من ھەندىك تىبىنم ھەبە کە لە ھەموو یاسایەکدا بدایەت کە دەست پىدەکرىت ئەوہى کە پىووست بىت پىناسەى تىدایە، بۆ نمونە وەزىر: وەزىرى سامانە سرووشتیبەکان، وەزارەت: وەزارەتى سامانە سرووشتیبەکان، وە ھەر چەمکىکى تر لە یاساکان کە نامۆبىت و پىشتر نەھاتبىت دەبىت پىناسە بکرىت لەمەدا تىدا نىبە، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رىواز فائق حسىن / سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپزان لە لیژنە تایبەتمەندەکان و لیژنەى یاسایى ئەگەر وەلامتان ھەبە دواى ئەوہ پشوووبەک وەردەگرىن بۆ ماوہى (٤٠) دەقە، کاک بزار فەرموو.

بەرپز بزار خالد عبداللە:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

چەند وەلامىکم ئامادەکردووہ بۆ ئەو پرسىارانەى کە ھاتووہ، یەك: سەبارەت بە ئىزافەکردنى ماددەبەک بۆ پىناسەکان، بەرپز سەرۆکی پەرلەمان، ھەندىک یاسا ھەن لە ناوہرۆکى یاساکەدا دوو سى وەزارەت دىت، دوو سى وەزىر دىت، بەرپوہبەرایەتیبەکى گشتى دىت، یان لە لیژنەبەک دىت، ئەو کات پىووستە ئەو لیژنانە و ئەو وەزىر و وەزارەتانە ھەمووى تەعریف بکرىت، لىرە ئىستا یەعنى چى تەعریف بکەین، وەزىر تەعریف بکەین تەنھا یەك وەزىرمان ھەبە لەم یاسایەدا ئەویش وەزىرى سامانە سرووشتیبەکانە، وەزارەت تەعریف بکەین تەنھا یەك وەزارەتمان ھەبە، یەعنى ئەوہ نىبە کە باسى دوو وەزارەت بکرىت پىووستە لىرە تەعریف بکەین و بلىین وەزىر: وەزىرى فلان وەزارەت، ناوہرۆکەکەى پىووست ناکات، نەوت لىدەرھىندراوہکانى نەوت بەرھەمەکانى نەوت لە دوو سى یاسای بەرکاردا ھەن، بۆ ئەوہى ئیئمە تووشى ئەوہ نەبىن لە دوو سى یاسادا عەبىنى تەعارىف لە یاساکاندا دابنپىن، یەعنى نەوت موعەرەقە لە یاسا بەرکارەکاندا

ھەيە، لېدەرھېندراۋەكانى نەوت لە ياساى خۇماندا ھەيە كە لە سالى (۲۰۲۰) كە بە قاچاخ بردنى نەوت، لېرە كە پەسەندبوو، لەبەر ئەو پېۋيىست ناكات، چونكە ماددەيەك زىادبكرىت خۇى ھەموويان پېشنيازى ياسايە جەوھريەكەى شەش ماددەيە، ئەو شەش ماددەيە زياتر لە (۷۰٪) غەراماتە، لەبەر ئەو پېۋيىست بە تەعاريف ناكات، سەبارەت بە پرسىارپكى تر مەسەلەى قۇرغكارى، پېشتر لە راپۇرتى لېژنەى وەزارەتى سامانە سرووشتيەكاندا ماددەيەك بە زىنجيرەى سېيەم ئەو ماددەيە ئېستا لە راپۇرتى ئېمەدا نېيە، بۇ؟ لەبەر ئەو ئېمەش قەناعەتمان وابوو ھەم لە رووى ياسايىشەو كە ياسايەكى تايبەتمان ھەيە ياساى ژمارە (۳)ى سالى (۲۰۱۳)، ياساى كېپرەكى و قەدەغەكردنى قۇرغكارى لە ھەرئىمى كوردستان، لەبەر ئەو ئەو ماددەيەشمان مەسح كرد، ئەو قسەى كاگ گۇران بوو وابدانم، ئېمەش لەبەر ئەو ئەو ماددەيە مەسحمان كرد، زۇر سوپاس.

بەريز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك على فەرموو.

بەريز على حەمە صالح:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

وئەلامەكان بە خېرايى بەدەينەو، ئېستا حكومەتى ھەرئىمى كوردستان ھېچ بەرھەمىكى نەوتى نېيە پى دەوترىت مەدعوم بېدات، بەلام ئەو ھەيە ھەيە ھەيە كەرتى تايبەتە دەھېندرىت لە دەرەو، وە ئەم ياسايە ئەو ھەيە كە ئايا ئەم ياسايە بەس بۇ كەرتى تايبەت دەنووسرىتەو، لە ئېستادا بەلى، لەبەر ئەو ئېستا حكومەت بەنزين ناھېنىت، گازوايل ناھېنىت، ھېچ مەنتوجىكى نەوتى ناھېنىت، ئېمە دەمانەوئەت ئەو كەرتى تايبەتەى كە دېش شتىكى باش بېت كە دېت، ئەمەى كە دروستە ئەگەر حكومەت تەداخول بكات پېۋيىستى بە ھاوردەكردن نېە، بەلكو پلاوگەكان دەخاتە كار خۇى ھەر لە ناوخۇدا باشترين مەنتوج و باشترين كوالىتى دەھېنىت و دەيخاتە بازارەو، سەبارەت بە پېشنيارەكەى مامۇستا عمر، ئېستا رېنمايى ھەيە بەريزان، لە مانگى يانزەى ئەم سالدا باشترين رېنمايى دەرچوو، بەلام كېشەكە چيە، كېشەكە بەشىكى جى بەجيش دەكرىت موشكىلەى نېە، بەلام گرفت دواى جى بەجىكردنە، بەنزين بۇ نموونە لە ماوئەيەك خۇتان دەزانن رېژەيەكى زۇر لە حاجى ئۆمەران راگيرا، لېژنەكەى ئېمە لەسەر خەت بوو تەئكىدما نكردەو نايىت شتى كوالىتى خراپ داخل بكرىت، بەلام كە ئەو بەنزينە كوالىتى باشە دەھېنى دەبياتە عەمبارەكان لېرە تېكەلى دەكات لەگەل ھەموو ئەو مادە كېمياويانەى كە باسما نكرد، لە نەتىجە دەبېتەو ھەمان شت، ئەمە بۇ مەوادەكانى ترىش راستە، سەبارەت بەو ھەيە كاگ بەلېن كە حكومەت كۆمپانايەكى نېشتيمانى ھەبېت، ئەگەر كۆمپانايى كوردستان بۇ بەرھەمە نەوتىيەكان دروستكرايە يان ئەو كۆمپانايە تەواو بكرايە دەمان توانى، چونكە ئېستا حكومەت مەنتوجى نېيە، پلاوگەشى نېيە، عەمباريشى نېيە، ھېچى نېيە، بەلام ئەگەر پلاوگەكانى خۇى بختايەتەكار بېگومان دەبتوانى ئەم مەنتوجانە خۇى بېفرۆشېتەو، ئەم مانگە ئەوئەندە بەنزينم ھەيە دەبفرۆشم، ئەوئەندە گازوايلم ھەيە دەبفرۆشم، ئېمە لېرە پېۋيىستمان بەيەك وشەيە زيادى بەكىن بۇ رېگىرى لەو مەترسيە بەرھەمە نەوتى و كېمياويەكان، ئېستا بەرھەمى نەوتى نېيە، بەرھەمە كېمياويەكان بە مۆلەت دېت، فېلەكە لە كۆيدايە بەريزان، دەچن داواى مۆلەت دەكەن بۇ نموونە لە (ايبانۇل و ميپانۇل) و ھەموو مەوادەكان، دەلېت بۇ پاككەرەو مەكە داخلى دەكات بۇ پاككەرەو، بۇ پاككەرەو ھەيە ناھېنىت، يان دەبيات بۇ تانجەرۇ بۇ عەمبارەكان و تېكەلى دەكات، ئەو مەوادانە يان دەبيات بۇ كاشى و

تېكەلى مەۋادى دەكات، واتە دەبىت ئەمەش مۆلەتى ھەبىت، چۈنكى ھەجىمى ئەو مۆلەتەي كە دەدرىت تەبىئىي نىيە، يەنى ئەم بىرە زۆرە ھەموو جارىك بۇ مەۋادى پاككەرەۋە دەھىنەت، بۇيە بۇمان گىرنگە ئەمەشى تى بىكەين، دوو: خالىك تر كە كاك گۇرانىش ئاماژەي پىكرد ئەمە دەتوانىن بە بىرگەيەك زىاد بىكەين ھەناردە كىشەي ھەيە، ئىمە مەنتوجىكان ھەيە دەبىت ھەناردەي بىكەين، سەينى بۇ نەموونە ھەكومات پالاۋگەكانى خىستەگەر، نەوتىكى رەشى ھەيە لە ناوخۇدا بەكار ناھىندىت، رۇنىكى ھەيە لە ناوخۇدا بەكار نايت، ئىستا رادەبەك لە بىرى كرى ھەندى كۇندىسەي دەنېرىتە دەرەۋە، ئىستا بەشېك لە كۇمپانىكان بەلى گلەيى دەكەن دەلېن ئىمە نەوتى رەشمان ھەيە و مەنتوجمان ھەيە ناتوانىن بىبەينە دەرەۋە تەنھا بۇ يەك دوو كۇمپانىيە، بە ھەمان رىكار ۋەزارەتى سامانە سرووشتىيەكان ئەگەر مۆلەت بداتە ئەۋان تەبەن ئەمە سىستەمى باج زىاد دەكات، گومىرگ زىاد دەكات، دۇخەكە دەجولېنەتەۋە، بۇيە ئەو پىشنىارانەي ئەۋەي ئىمە نووسىۋومانە ھەۋلەدەين تەبەن ئەۋە دۋاى خولېندەۋەي دووۋەمىش بۇ زانېنتان بۇ ئەۋە پىسپۇرانەي تىرى دەنېرىنەۋە كە ھاۋكارمان بوون، بۇ ئەۋەي بتوانىن ئەۋە ھەدەفەي كە ھەمانە چۇن لەمەدا تەحقىق بىكەين، زۇر سوپاس.

بەرىز د. رېۋاز فائق حسىن / سەرۋكى پەرلەمان:

كاك على ھەموو ئەۋە شەرخانەي كە دەيكەي مەسەلەن ئەۋانەتان بۇ تەۋزىف نەكرد لە ناۋ ماددەكەدا لە كۇبوونەۋەي خۇتان، كاك كارۋان فەرموو.

بەرىز كارۋان عبدالرحمن عبدالله:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

لە راستىدا ئىمە موناۋەشەيەكى زۇرى ئەۋە ماددانەمان كىرۋە، ھەموۋيان ئەگەر برادەران بىريان بىت لىژنەي ۋەز و سامانە سرووشتىيەكان موناۋەشەي چەندان سەعاتى ئەم پىرۇژە ياسايە كراۋە، بابەتى پاشكۆكان لە راستىدا ئەم بىرگەيە زۇر زەرۋورە ئەۋەي كە كاك مەم فەرموۋى، بەلى، دەكرىت خىستەكە لاي ۋەزارەت بلاۋبىكىتەۋە، بەلام يەك نەموونەتان پى بلىم بەرىزان، ئىستا قىرۋىشك دەكرىتەۋە ئىنجا دەنېردىتە دەرەۋەي كوردستان يان ھەندىكجار داخلى دەكرىت، يەنى كىشەكە ماددەكانىش گورانكارىان بەسەردا دىت تۇناتۋانى تەحدىدى بىكەي، ۋە موشتەقاتى نەوتى عادەتەن گورانكارى زۇرى بەسەردا دىت، بۇيە من پىمۋايە ئەم بىرگەيە ۋەكو خۇي بىمىنەتەۋە زۇر زەرۋورە چاۋەرى دەكەين تا ۋەزارەت بىكات، بە نىسبەت ئەۋەي براى بەرىزم كاك بەلېن فەرموۋى پىشنىازى زۇر بە جىيە، بەلام ئىمە لە ياساي نەوت و گازى ژمارە (۲۲)ى سالى (۲۰۰۷) لە ماددەي (۱۳) لە بەشى پىنچەم كۇمپانىيەكمان ھەيە بە ناۋى كۇمپانىيەي (كۇدۇ)، كە تايبەتە بە پالاۋتن و بە پاشكۆكان كە لە ئەساسدا ئەم كۇمپانىيە ئەگەر دروست بىكرىت كە ئەركى ئەم پەرلەمانە بەرىزەيە كە تەكمىلەي ئەم ياسايە بىكات، دەتوانىن كىشەيەكى زۇرمان بۇ چارەسەر بىكات، يەنى چۋار كۇمپانىيە كە ياسا رىگەي پىداۋە، قانۋنەكە رىگەي پىداۋە جوھدى خۇمانى دەۋىت ۋەكو ئەندامانى پەرلەمان كارىان لەسەر بىكەين، ئەگەر نا پىشنىازەكە زۇر بە جىيە، زۇر سوپاس.

بەرىز د. رېۋاز فائق حسىن / سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس بەرىزان، ئىستا پىشۋويەك ۋەردىگرىن، ئىستا كاتژمىر يەك و چل دەقەيە، دوو و بىست دەقە لە ژوورەۋە دەبىن، فەرموۋن.....

پاش پشوو

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان دەست بە دانىشتنەكە ئەكەينەو، ماددەى (۲) فەرموو.

بەريز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى ۲:

يەكەم - ھەر كۆمپانىيايەك سەريپچى حوكمەكانى بپرگەى يەكەمى ماددەى يەكى ئەو ياسايە بكات بەو شپوھى خوارەو سزا ئەدرئ:

۱ پېنژاردنېكى دارايى لە (۱۰۰) مليون دینار كەمتر نەبېت و لە (۳۰۰) مليون دینار زياتر نەبېت.

۲- ئەگەر قازانجى كۆمپانىياى سەريپچى كار لەو سەريپچىيەى لە برى (۳۰۰) مليون دینار زياتر بوو ئەو بە دوو بەرامبەر قازانجەكە سزاي پېنژاردنى بەسەر ئەسەپېنرئ.

۳- دەست بەسەر داگرتنى بەرھەمە نەوتىيە ھاوردەكراوھكانيان ئەگەر لە تواناياندا ھەبوو، گەراندنەوھى بەرھەمەكە لەسەر خەرجى كۆمپانىياى سەريپچى كار بۆ ئەو شوئەى لپوھى ھاتوو.

دووھم- كۆمپانىياى سەريپچى كار ناوى ئەخرئتە لىستى رەشى وەزارەتى سامانە سرووشتييەكان بۆ ماوھى دوو سال و لىستەكە لەلايەن وەزارەتى سامانە سرووشتييەكان بلاو ئەكرئتەوھ.

سپيەم- لە حالەتى دووبارە كردنەوھى سەريپچى ئاماژە پېكراو لە بپرگەى يەكەمى ئەو ماددەيە ئەوھ كۆمپانىياى سەريپچى كار مۆلەتى كار كردنى لئ وەرئەگيرئتەوھ و رېگا نادري جاريكى تر چالاكى خوئى لە بەرھەم نەوتىيەكانەوھ ئەنجام بدات.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كى قسەى ھەيە؟ فەرموو كاك بەھجت.

بەريز بەھجت على ابراهيم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرى بېمە سەر ماددى دووى دوو تېبىنى بچووكى ھەى ئەگەر ئىجازە بەدى، ئەف مۆنيتەرى پېشيا مە ب كار دىنين بەس بۆ مىكروڤوئۆنېيە، زۆر جار دىنين ناف برادەريت مەى دناق پەرلەماندا راپورتا ھاوبەشى ھاتىە نقيسين ل سندوقى دا نينە يان نەھاتىە دابەش كرن وەكو پېتقى، ئەف سيستەمە كەقنە ئەگەر تىشتەكى نيف بېتە دانان و بشپوھكى ئەكادىمى پيدىئيفەكى ئەو راپورتە ھاتىە نقيسين بېتە ناف قى مۆنيتەرى دا، ھەر وسا كولفا وئ كېمتر بيت، تېبىنيا دوئ، ھندەك پرۆژيىت ياسايى ھەى بەحتن، تايبەتن، وەكى قى پېشنيازا ياسايى، پېم باشە ليژنيىت تايبەت مەند ھەمى پېكقە ئى بار بكا و شارەزايى و پىپۆريىت تايبەت مە قى بوارى دا نينە، ژ بەر ھندى ئەگەر ليژنيىت تايبەت مەند پى باشە ئەف پرۆژە ياسايە راوئىژ و را وەرگننا پىپۆرى دەرقلەى پەرلەمانى، زانكو و تەخەسوسىت سەر قى مەجالى شۆل دكەن بېتە وەرگرتن

بەس بۇ دەنگدانى بېتە ئاف قاعە، سەبارەت ماددى دووئ ئەو بژاردنېت ھاتىنە دانان پىن باشە، بەس نىسبەت برگا سېپى دەست بەسەر داگرتنى بەرھەمە ھاوردەكان، بەحسنى ھندى دكەت ئەو كەرستېت ئىناي داخل كرى مسادەرە بكەت، مسادەرا كرنا وانا تىشتەكى باشە، ھەم بارگرانىيە بۇ حكومەتنى و ھەم بۇ ۋى كۆمپانىيە چى دكەت، چونكى دىبى عەمبار بكاتن، ئەقەل سەر ژىنگە تەئسىر دكەت ھەروسا مرۇقا، پېشنىيار دكەم ئەف ماددى توندتر بكەن، ھەر نەھىلن داخل بىتن بۇ ھەرىم.

بەرىز د. رېواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

سەبارەت بەو شتەكان بە پىدى ئىف بىئىرىن يان لەبەر دەستان بى، ئىمە ئەو ھەمبەھەمەمان كرد، بەلام ئەو سىستەمە لە كاتى خۇى سەرکەوتوو نەبوو، ئىستاش ھەندى خەلەلى تىدايە، ئەگەرنا ئەمانكرد، فەرموو كاك عباس.

بەرىز عباس فتاح صالح:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

خۇى لە پەيرەو ھەيە بۇ خوئىندەو ھى سىيەم ناچىتە سەندووق، بەلام ئەتوانن داواى بکەن، زورجار بەرىزتەن روونتەن كرىتەو، بەلام ھەمووچار و دووھەمىن جارېشە لە گروپى پەرلەمان كاك بژار بە پى دى ئىف بىلاوى ئەكاتەو، ديارە خۇتان نەتانكردتەو، سوپاس.

بەرىز د. رېواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

ئەو مەبەستى ئەو شاشەيەى بەردەمى بوو، فەرموو كاك ھەلكەوت.

بەرىز ھەلكەوت انور خليفە:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

كۆمپانىيەك سەرىپچى حوكمەكانى بېرگەى يەكەمى ماددەى يەكى ئەو ياسايە بكات بەو شىوھى خوارەو سزا ئەدرى:

۱- پېبژاردنېكى دارايى لە (۱۰۰) مليون دىنار كەمتر نەبىت و لە (۳۰۰) مليون دىنار زياتر نەبىت، پېشنىيار ئەكەم تەنيا سزا بەس نىيە، داوام واپە شەش مانگ بۇ سالىك كارگەكە دابخرى، ئەگەر ھاتوو دووبارەى كرىدەو بە پابەند نەبوونى ماددەى يەكەم زىندانى بكرى، چونكە ھۆكارى پېشنىيارەكەشم ئەوھەيە لە مانگىكدا دوو ھېندە و سى ھېندەى ئەو سزايەى دەست ئەكەوئ، چونكە زانىارى تەواوم ھەيە لەسەر ئەو بېرگەيە.

بەرىز د. رېواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك بەختيار.

بەرىز بەختيار شوكرى سلیمان:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى دوو، بېرگەى دوو، كۆمپانىيە سەرىپچىكار ناو ئەخرىتە لىستى رەش، ئەزانىن كۆمپانىيا ۋەكو ۋەسىلە بەكار دى بۇ ھاوردە كرىنى سوتەمەنى، ئەى ساحىبى كۆمپانىيا، زور كەس ھەيە بازرگانە سى كۆمپانىيە ھەيە، ئەگەر كۆمپانىيا يەكەم لە لىستى رەش بوو ئەى ئەوانى تر؟ پىم باشە كۆمپانىيا و ساحىبى بخرىتە بلاك لىست بۇ ماوھى دوو سال.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك جەمال.

بەريز جمال حويز مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى دوو، لە سى بېرگە پېك دى، ھەموومان گىرۆدەى كوالېتى خراپى ئەو بەرھەمە نەوتيانەين، نەوتە سپە ئاوى تېكەل ئەكرى، كوالېتى بەنزين زۆر نزمە، قيريش، رېگاوبان چاكي ئەكرى بۇ چەند مانگىكە، پېشنيار ئەكەم ماددەى دوو تەنيا يەك بېرگە ھەبى، ئەو كۆمپانياي مواسەفاتی قانوونى جى بەجى ناكات (۵۰۰) مليۆن دینار سزا بدرى و يەكسەر مولەتى لى وەرگيرتتەو.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو دكتور اسماعيل.

بەريز اسماعيل على طه:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر ئارمانج ژوان غەرامە رەدع بيت ئەز بېژم ئەوان نايەن رەدع کرن، چنكى ئان كۆمپانيايى زەبەلاحن، قازانجەكى گەلەك مەزن دكەن، ئەفە زیدە بيتن، دووجار ھندى خۆى لى بيت، (۱۰۰) بييتە (۲۰۰، ۲۰۰) بييتە (۴۰۰)، ديسا پشته قانيا قى بۆچوونى دكەم بېژيتن قى عقوبا زيندانيى دگەل بيت بۆ خودانى كوميانيى، چنكى نە بەس تەزوير كرى، تەھديدى ل سەر سەحەتا خەلكى قى ميللەتى دكەت، مادام تەھديدى ل سەر سەحەت دكەت پېتقى دكەت زيندان بكرى، نە بەس غەرامە، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك شېخ زاھر.

بەريز ظاھر محمد على حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

تېببىنيم لەسەر بېرگە سېيەم ھەيە، دەست بەسەر داگرتنى بەرھەمە نەوتىيە ھاوردەكانيان و ئەگەر لە تواناياندا ھەبوو گەراندنەو ھەي بەرھەم لەسەر خەرجى كۆمپانياي سەرپېچى كار بۆ ئەو شوينەى لى ھاتوو، پېم باشە تەنيا ئەو فەقەرەيە بىننى كە دەست بەسەر داگرتنى بەرھەمە نەوتىيە ھاوردەكان، ئەگەر ئىمكانىيەت ھەبى بېگەرېنيتتەو ھەبى، چونكە لەوانەيە لە كاتى گەراندەو ھەي بۆ شوينىكى ترى ببات، دووھم، ھاوردە كردنى بەرھەمپك لە ولاتىك بۆ كوردستان ئەركىكى ئاسان نييە، پېم باشە ئەو بېرگەيە لابرى، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك جەلال.

بەريز جلال محمد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە باسى ئەو ھەموو گرافتە ئەكەين لە ھاوردە كردن و دەرھېنان، ئەپرسەم، ئەو كۆمپانيا زەبەلاحانەى خۆمان، نمونە پالاوگەكان، چ بازىانە، قەيوانە، كارە، بېگومان ھەموو بەرھەمەكان

له عىراق وەرئەگرن، كار بۇ حكومەتى عىراق ئەكەن، ئاسايىيە، باشە بۇ ئەو كارە بۇ عىراق ئەكەن بۇ ھەرىم ناكەن با خەلكى كوردستان لەو مەينەتییە رزگارى بى، كوردەوارى ئەلى، ھىلكە بۇ ئەوانە و جیقنەكەى بۇ ئىمە، ئەبى حەل بكرى.

بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

پېشتەر ئىشيان بۇ حكومەتى ھەرىم ئەكرد، بەلام بۇ ھەر يەك بەرمىل (۱۷) دۆلاریان وەرئەگرت، زۆر ناتەبیعیە، بەلام پروسەكە بە ئاراستەیەكى تر رۆیشت، فەرموو ژيان خان.

بەرىز ژيان طاھر احمد:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى دووہم:

دووہم- كۆمپانیای سەریچی كار ناوی ئەخریته لیستی رەشى وەزارەتى سامانە سرووشتییهكان بۇ ماوہى دوو سال و لیستەكە لەلایەن وەزارەتى سامانە سرووشتییهكان بلاو ئەكریتهوہ، خستنى ناوی كۆمپانیا بۇ لیستی رەش بۇ ماوہى دوو سال كەمە، بكریته چوار سال، پشستگیرى پېشنیاری كاك بەختیار ئەكەم، ناوی ساحیبي كۆمپانیا بخریته لیستەكەوہ.

بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ماددەى سى.

بەرىز ظاھر محمد علی حسین:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى سىيەم:

یەكەم: كۆمپانیای ھاوردەكارەكان بەیپی حوكمەكانى ئەو یاسایە ئەتوانن ویستگەى فرۆشتنى سوتەمەنى و كوگاو عەمبار كردنى بەرھەمى نەوتى تايبەت بە خوڤیان دروست بكەن بەیپی ئەو رېكارانەى لەلایەن وەزارەتى سامانە سرووشتییهكانەوہ پەیرەو ئەكرى، ھەروا ئەتوانن بە مەبەستى فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییه ھاوردەكراوہكان بەنزىنخانە بە كرى بگرن.

دووہم: ئەو كۆمپانیایانەى كە لە بواری عەمباركردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییه ھاوردەكراوہكان كار دەكەن ناییت كارى عەمباركردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییه ناوخۆیەكانیش بكەن بە پېچەوانەش پېچەوانەكەشى راستە.

سىيەم: ھەر كۆمپانیایەك سەریچی حوكمەكانى بركەى دووہمى ئەم ماددەىە بكات بە پى بژاردنیكى دارایی بە برى (۵۰۰) ملیۆن دینار سزا دەدریپت لە حالەتى دووبارە كرددنەوہى سەریچیەكە بە پىبژاردنیكى دارایی كە برەكەى (۷۰۰) ملیۆن دینارە سزا دەدریپت و رېگەى پى نادرپت جارېكى تر چالاكییهكانى لە بواری بەرھەمە نەوتییهكان ئەنجام بدات، لە ھەردوو حالەتیشدا دەست بەسەر بەرھەمە نەوتییهكانیشدا دادەگیرپت یان، ئەگەر لە توانادا ھەبوو بەرھەمە ھاوردەكراوہكە لەسەر خەرجى كۆمپانیای سەریچی كار دەگەریندريتهوہ بۇ ئەو شوینەى لېوہى ھاتوہ، سوپاس.

بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ھەر بەرىزىك دەیەوئت لەسەر ماددەى (۳) قسە بكات دەست بەرزبەكەنەوہ، ئەوہى دەیەوئت قسە بكات لیزا خان فەرموو ناوہكان دەخوینمەوہ پىش گفتوگو ھەركەسى ناوی نەنوسرابوو

پیمان بلی (دکتور شپړکو، دکتور اسماعیل، سهرچنار خان، کاک مم، گولستان خان، کاک زیاد، کاک دابان، کاک عوسمان، کاک لقمان، کاک رزگار، کاک بهمن، کاک بهجت، شیخ ظاهر، کاک دکتور ریبوار، کاک جلال، کاک جینان، لیزا خان، ماموستا نجات) کهس هه یه نه مان نوسیپی ته و او کهس نیی، کاک علی له نه خیرا دهر فته ت دده می، فهرموو لیزا خان.

به ریږ لیزا فلك الدين صابر:

به ریږ سه روکی په رله مان.

نه وهی له برځی یه که می نه م مادده یه دا هاتووه، هه مان شته که له برځی یه که می مادده ی یه که مدها هاتووه زور هاوشیوهی برځی یه که می مادده ی یه که م، بویه پرسیارم ناراسته ی لیژنه ی تاییه تمه ند نه وهی که چ جیاوازیه کی هه یه بوی نه م برځی یه دووباره کراوه ته وه له م مادده یه، زور سوپاس.

به ریږ د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:

سوپاس، فهرموو کاک جنان.

به ریږ جنان جبار بویا:

به ریږ سه روکی په رله مان.

به نسبت مادده ی (۳) یه که م کومپانیا هاورده کراوه کان به پیی حوکه مدها کی نه م یاسایه ده توان وپستگه ی فروشتنی سووته مه نی و گواسته وه و کواگی عه مباره کان، له بهر نه وه من پیشنیار ده که م محه تاتی به نزینی به نزینخانه کان له گه ل ته نکره کانی گواسته وه ده بیټ یه ک ناو هه بیټ، یه نی ده بیټ عه ینه ن شه ریکه له سه ر عه ینه ن تانکه ر عه ینه ن ناو له سه ر به نزینخانه ش عه ینه ن ناو هه بیټ.

به نسبت خالی دووه م: ده لی نه و کومپانیا یانه ی له بواری عه مبارکردنی فروشتنی به ره مه هاورده کراوه کان کار ده که ن نابیت کاری عه مبارکردنی فروشتنی به ره مه می نه وتییه ناوخویه کانیش بکه ن، به پیچه وانه ش راسته لیره ده بیټ ته حدید بکری له سه ر شه ریکه، ئایا نه تو به هاورده کراوه کان به ره مه نه وتییه کان ئیش ده که ی یانیش به ناوخوکان مومکینه عه مباره کان له ناوخو دینیت له دهره وه هاورده کراوه کان نه وه ش به پیچه وانه یه.

به ریږ د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:

ناوی نه و په رله مانتاره بنووسن که ده تانه ویټ ته وزیجی بدن ته وزیجی عام مه دن، مه سه له ن ده لین بوی کاک جینان نه وه جوا به که یه تی نه به و شکله فهرموون.

به ریږ ظاهر محمد علی حسین:

به ریږ سه روکی په رله مان.

مادده ی ۳:

یه که م: کومپانیا هاورده کاره کان به پیی حوکه مدها کی نه م یاسایه ده توان وپستگه ی فروشتنی سوته مه نی کواگی عه مبارکردنی به ره مه نه وتی تاییه ت به خو یان به پیی نه و ریک سازه ی که له لایه ن وه زاره تی سامانه سرووشتییه کان په یره ده کریټ دروست بکه ن و هه روه ها ده توان به مه به سته ی فروشتنی به ره مه نه وتییه هاورده کراوه کان به نزینخانه به کری بگرن، من پیشنیاز

دەكەم بېرگە يەك زىاد بىكرىت پېويستە لە سەر كۆمپانىيەى ھاوردە كراو كۆگای عە مباركردن دوربىت لە شوپىنى نىشتە جىبىون و بازارەكان، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دكتۆر رېبوار.

د. رېبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من ويستم لە سەر ماددەى (۲) ھەندىك قسە بىكەم، بەس جەنابت دەرفەتت نەدا سوپاسى بەريزت دەكەم.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ئەو بە ئۆھەيە ئەوانەى زووتر ھاتوونەتە ژوورەو نەلین فەرمان نىيە لەگەل ئەوانەى كە درەنگ ھاتوون، كاك بەمەن.

بەريز د. رېبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

نا عەفو من قسەم ماو، بە پىي بە دواچوونى من و زانىارىيەكانى كە لای من ھەيە ئەو كۆمپانىيەى لەو بوارانە ئىش دەكەن پارەيەكى زۆريان دەست دەكەوئت، پىم وايە (۱۰۰) مليون دىنار بۆ (۳۰۰) مليون دىنار سزا بدرى كەمە، بۆيە من پىشنيارم كرد (۲۵۰) مليون دىنار بۆ (۵۰۰) مليون دىنار بىت، بەلام ئەو تىپەرى. دىمە سەر ماددەى (۳) بەريز سەرۆكى پەرلەمان لە ماددەى سى لە مەسەلەى عە مباركردن بە پىي ئەم ياسايە بى پىشنيازى ياسا داوا دەكا ئەوانەى لەو بوارە ئىش دەكەن بۆيان ھەيە عە مباركردن بە پىي ئەم ياسايە بى پىشنيازى ياسا داوا دەكا ئەوانەى لەو بوارەش ئىش ناكات، ئەمە چۆن رىك بخرىتەو لەگەل يەك و رەچاوى ئەو خالە بىكەن.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك على گوئت لەو پرسىارە بوو ؟ بەلئ تەواو فەرموو قسەكانت تەواو بىكە.

بەريز د. رېبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەر ديسان بۆ مەسەلەى عە مباركردن بۆ مەسەلەى سەرپىچى لىرە بۆتە (۵۰۰) مليون دىنار بۆ (۷۰۰) مليون دىنار، من لەگەل ئەو، بەلام ئەگەر بىكرى بۆ ماددەى دووھمىش بىكرىتە (۲۵۰) بۆ (۵۰۰) سوپاستان دەكەم.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك بەمەن.

بەريز بەمەن كاك عبدالله احمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

راستى لە خالى سىيەم كە ئاماژە بەو دەكات كە ھەر كۆمپانىيەى سەرپىچى حوكمى بېرگەكانى دووھمى ئەم ماددەيە بىكا زۆر جىاوازە، ھەز دەكەم لىژنەى تايبەتمەند بە وردى گوئ بگرن لە ماددەى دووھم دەلئ ئەو كۆمپانىيەى كە بۆ خەزىنەردنى بەرھەمى دەرەكى دروست دەكرىت نابى بەرھەمى ناوخۆى خەزن بىكات، يەنى لە خەزىنەكە موخالەفە دەكات ئەگەر بىكا، بۆ نمونە

كۆمپانىيەك كۆگايەكى دروستكردوۋە بەرھەمى دەركى دەھىنى خەزنى دەكات، بەلام بەرھەمىكى ناوخۇيش خەزنى دەكات لە موخالەفەكە دەلى چى لە ئەخىردا لە ماددەى سىيەم دەلى لە ھەردوۋە حالەتەكە ئەگەر لە توانادا ھەبوۋ بەرھەمە نەوتىيە ھاوردەكراۋەكە لەسەر خەرجى كۆمپانىيە سەرىپچىكار دەگەرىنئىتەۋە بۇ ئەۋ شوئىنەى لىي ھاتوۋە، يەنى ئەۋە باسى بەرھەمە نەوتىيەكان دەكات، گەراندىنەۋەى بەرھەمە نەوتىيەكە ۋەكو ئەۋەى كە لە ماددەى دوۋەم ۋەك ئەۋەى كاك بەجت ئامازەى پىكرد ئەۋ لەۋى باسى موخالەفەى خەزنى دەكات، ئەۋ ھى دەركىيە، بەلام ناوخۇيى خەزنى دەكات خالىكى تىرىش كە من پىم وايە لە ماددەىك ئىزافە بكرىت ماددەكانى تر ئەۋەىيە كە ھەموۋ ئەۋ باسانە باسى بەرھەمى دەركى دەكات كە كوالىتەكەى خراب بى ۋ عقوبەكەى چىيە، ئى باشە ئەۋانەى لە كۆگاكەن بەۋ دەرمانىكى تايەت دىت كوالىت تىك دەدەن، يەنى دەرمانەكە بە جىۋاز دىن ئەۋەى كە لە دەروە دەھىننن عەيىيى نىيە، بەلام كە لىرە خەزنى دەكەن ماددەىكە تى دەكەن ئەۋ ماددەىيە كوالىتەكەى خراب دەكاۋ مەترسىشى بۇ سەر تەندروسىتىش ھەيە عقوبەكەى ئەۋانە چىيە؟ چۆن ئەۋە عىلاج دەكرى لەم ياسايە كە چۆن بەدواداچوون بكرى بزائن ئايا ئەۋ بەرھەمەى لە دەروە ھاتوۋە بى عەيىيە لە فەحسىش دەردەچىت، بەلام لە كردنە ناۋ كۆگاكە ئايا لە ناۋ كۆگاكە غەشى تىدا ناكەن؟ كە پىم وايە ئەۋە لە كوردستان روويداۋەۋ ھىوادارم ئەۋە عىلاج بكرى ۋ زۆر سوپاس.

بەرىز د. رىۋاز فائق حسىن / سەرۋكى پەرلەمان:

لىژنە دەبى جۋابى ئەۋ پىرسىارانەتان پى بىت بەرىزان، كاك جلال فەرموۋ.

بەرىز جلال محمد عبدالله (پەرىشان):

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەۋەى من ويستم كاك جىنان ۋ كاك شىخ ظاھر باسىان كرد، زۆر سوپاس.

بەرىز د. رىۋاز فائق حسىن / سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموۋ كاك عثمان.

بەرىز عثمان كریم سوارە:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

منىش بە ھەمان شىۋە پىشتىگىرى لە قسەكانى كاك شىخ ظاھر ۋ كاك جىنان دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرىز د. رىۋاز فائق حسىن / سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموۋ كاك زىاد.

بەرىز زىاد جبار محمد:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ماددەى (۳) بىرگەى دوۋەم لە راستىدا خراپترىن حالەت لە ھەرىمى كوردستان ئەۋ حالەتەيە لە عەمبارەكاندا يارى دەكرىت بە كوالىتەى سوۋتەمەنىيەكان، بە تايبەتى لە تىكەلكردنى سوۋتەمەنىيەكە، بۇ ئەم مەبەستەش بىرگەى سى دانراۋە بۇ سزا، ئەۋ سزايە بۇ عەمباركردنى سزايەكى زۆر كەمە، ئەۋ سزايە بە ماددى ۋەكو كاك ھەلكەوت وتى مەزەندە ناكرى، چۈنكە ئەگەر ئەۋ (۷۰۰) مىليۇنەش بىكەى بە مىليارىكىش ھىشتا بۇ ئەۋ حالەتە كەمە، لەبەر ئەۋە من پىم باشە ئەۋ سزايە سزاي داخستنى كۆگايەكەشى تىدا بىت، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو گولستان خان.

بەريز گولستان سعيد محمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۳) خالى دووهمى پيم باشە وشەى لەهەمان كاتدا زياد بكرى وەك ئەمەى لى بكرىت ئەو كۆمپانيانەى كه له بوارى عەمباركردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتىيە هاوردەكراوەكان كار دەكەن نايىت كارى عەمباركردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتىيە ناوخۆيەكانيش بكەن، لە هەمانكاتدا و پيچەوانەكەشى راستە، يەعنى هەردوو ئيشەكە بە يەكەو مەبەستم، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك شيركو.

بەريز د. شيركو جودت مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۳) بركەى سى مەسەلەى ژمارە بۆ پيژاردن بەراستى دەمانخاتە ناو هەلەيەكى جديەو، فەرقى عوملە ئەگۆرپ زەرەرەكان جارى وا هەيە (۷۰۰) مليون هەر هيچ نيە بۆ كوشتنى ميللەتيك بە سەرەتان، يەعنى لەبەر ئەو رەقەم لە ياسادا ئەو مەئخزەى لەسەرە كه لەگەل زەمەنا لەگەل فەرقى عوملەيا لەگەل ئەوانەيا دەبى ئەو رەقەمە هەموار بكرىتەو زوو زوو، جا لە برى ئەو بۆ ئيمە شتيك نەكەين كه معيارىە ئەويش ئەو يە بلين تەقديرى زيانەكان ئەو بەكەين لە برى رەقەمەكان باشتەر، چونكە جارى وا هەيە حەياتى ئينسان تەبعەن ژيانى ئينسان بە پارە ناخەملەندرى و ئەم ئاسەوارى ئەوانەش راستەوخۆ لەسەر ژيان و مان و مردنە لەسەر مەوزوووعەكە، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك مەم.

بەريز مەم برهان محمد قانع:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۳) بركەى سيبەم سزايە وەك چۆن لە ماددەى دووهميش هەر سزايە، وەك چۆن ماددەى چوارەميش هەر سزايە، داوا لە ليژنەى پەيوەنديدار دەكەم بۆمانى روون بكەنەو ئەم سزايانەتان بۆ لە يەك مادەيا ريك نەخستوو، ئەمە يەك دووهميان، هەم پشتيوانى لە بۆچوونەكەى كاك زياد دەكەم فيعلەن سزايەكان كەمە هەموو ئەو ئەندامە بەريزانەش كه پيداگرپانكرد لە سەر زيادكردنى سزايەكان زيادكردنى سزايەكان بە پيويستى دەزانين لەسەر كۆمپانياكان كه مامەلە لەسەر مەسەلەيەكى مەترسيدار دەكەن كه نەوت و بەرھەمە نەوتىيەكانە وەكو جۆن بركەى چوارەم و سيبەم و يەعنى ئەم پرۆژە ياسايە كۆى پيشنيازە ياسايەكە سەرەراى دەستخوشيما لەو ليژنە هەست دەكەم تيكل و پيكلەى تيداىە و زۆر فەرعى ترى تيداوتەو بە تايبەتى لەناو سزاكانە كه پرۆژە ياساكة پيشنيازە ياساكةى بللى ياسا لە

جياتى ريكار بى ياساى سزادانه سزاي ئو مەسەلەيە، بۆيە ئەگەر ئەوانە چىر بىكرىتەو وە لە يەك ماددەيا جىگىر بىكرى و سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس بەريزان كە داواى زيادكردى سزايەك دەكەن چۆرەكەى ديارى بىكەن، يەنى چونكە بۆ ئەو وەى ئەگەر بىي بەچەند پيشنيارىك لىژنە بتوانى مامەلە لەگەل پيشنيارەكانتانا بىكا بە سى پيشنيار، مەسەلەن ھەندىك بەريز دەلېن ئىزافەى سزاي ئەو ھەش بىكرى، مەسەلەن ھەپس و ئەوانە بىكرى ھەندىك دەلېن بەس بىرەكەى زياد بىكرى، ھەندىك دەلېن با بلىين خاوەنى كۆمپانىياكە شسى تىدايىت تەحديدى بىكەن بە ديارىكراوى، بۆ ئەو وەى بتوانن بىي بە سى پيشنيار ئەگەر توانيان تەبەنيان كرد مامۇستا نجات فەرموو.

بەريز نجات شعبان عبداللە:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت ماددا (۳) من تىبىنييا ھەى سەر بىرگى سىيەم ل دوو دىرپىت دوماھىكى لە ھەر دوو ھالەتدا دەست بە سەر بەرھەمە نەوتىيەكاندا بىگىرپىت يان ئەگەر لە توانادا ھەبوو بەرھەمەى ھاوردەكراو كە لە سەر خەرجى كۆمپانىياى سەرپىچى كراو دەگەرپىتەو وە بۆ ئەو شوينەى لىوھى ھاتووە لىرە مە دوو ئامرازپىت گەلەكپىت گىرنگ يىت ھەين ھەمى گاڤا د ياسايدى و ئەو ئامرازپىت پەيوەندىيىت ناقبەينا دوو رستادا لىرە ئەگەر ئەم بەرى خۆ بدەينى، ئەگەر مە گۆتى يان ژىك قەدكەين ھەر دوو رستا ھەكوو تە ژىك قەكرن مەعنا وى دى ئىك خيار سەر ھىتە جىبەجى كىرن، بەر ھندى پيشنيارا من ئەو وە يان ئەگەر لە توانادايە ھەموو بەرھەمە ھاوردەكراو بەپىتە ژى برن لقىرى ھۆلى بەپىت قى شكىلى بەپىتە نقىسىن لە ھەر دوو ھالەتدا دەست بە سەر بەرھەمە نەوتىيەكاندا دەگىرپىت ئول سەر خەرجى كۆمپانىياى سەرپىچى كار دەگەرپىتەو وە بۆ ئەو شوينەى لىوھى ھاتووە، چونكە دا نەبىتە دوو رستپىت ئىك قەكرى و ئىك خيار سەر جىبەجى بىت تقيا ھەر دوو پىكقە بەپىتە لىك گىردان د قى ھالەتيدا ل ماددى بەرى نوکە ژى ئەق موشكىلە ھەبوو دى ژىك قە بن، ژبەر ھندى تقيا بىكەنە ئىك، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان لە لىژنە كاك على ئەو وەى مامۇستا نجات وەجاھەتى زۆر تىدايە، مەسەلەن دەستى بەسەردادەگىرپىت توانا ھەبوو دەگىردىرپىتەو وە، ئەگەر توانا نەبوو ئەلى لە ناو بىرپىت، يەنى فىكرەكەى ھەلە دەست خۆش ئەگەر خراب بوو ئختيارات دا بنين، كاك دكتور بزار ئىستا ئىمە لەبەردەم مصادەرەين لەبەردەم ناردنەو وەين، ئەگەر مومكىن بوو مەسەلەن لەسەر سنوورا لەسەر سنوور عەمبارى ھەيە لەبەردەم ئىختيارى سىيەمىن، ئەى ئەگەر نەمانتوانى بىگىرىنەو وە ئەو ژەھرە ھەر دەھىلپىنەو وە، كەواتە دەبى ئىزافەى بىكەن دەست خۆش زۆر سوپاس، كاك بەجت فەرموو.

بەريز بەجت على ابراهيم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت ب ماددى (۳) تىبىنييا كە ئىدارى من يا ھەى يەكەم بىژىت كۆمپانىيا ھاوردكارەكان بە پىي ھوكمەكانى ئەم ياسايە دەتوانن وىستگەى فرۆشتنى سووتەمەنى و كۆگای عەمباركردى

بەرھەمى نەوتى تايىبەت بە خۇيان دروست بىكەن، بە پىيى ئەو رىكسازىيانەى لەلايەن وەزارەتى سامانە سرووشتىيەكانەوہ پەيرەو دەكرىت بە پىيى بىريارى ئەنجومەنى وەزىران ژمارە (۴۸۳) لە سالى (۲۰۲۱) مۆلەتى ئەم پىرۆژانە لە پارىژگان دەدرىت، بۆيە پىيوستە ناوى پارىژگان لىرە بدرىت، سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك لقمان.

بەريز لقمان حمد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۳) كۆمپانىا ھاوردەكراوہكان بە پىيى حوكمەكانى ئەم ياسايە دەتوانن وىستگەى فرۆشتنى سووتەمەنى و كۆگا عەمباركراوہكان بەرھەمى نەوتى تايىبەت بە خۇيان دروست بىكەن، بە پىيى ئەو رىك سازىيانەى لەلايەن وەزارەتى سامانە سرووشتىيەكانەوہ پەيرەو دەكرىت، تەبەن يەككە لە ئامانجەكانى ئەم ياسايە پاراستنى ژىنگەيە مەسەلەى پاراستنى ژىنگەش بابەتتىكى گرنگە لە ھەريمى كوردستان و كۆمپانىاكانى نەوت بوونە مايەى پىسبونى ژىنگە، بۆيە من پىشنيار دەكەم كە دەستەى ژىنگەشى بۆ زياد بكرى بۆ ديارىكردى شوينى عەمبارو بەرھەمە نەوتىيەكان وىراى رىكسازىيەكانى وەزارەتى سامانە سرووشتىيەكتان دەستەى ژىنگەش ئىزافە بكرىت، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك دابان.

بەريز دابان محمد حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۳):

خالى يەكەم كۆمپانىا ھاوردەكراوہكان بە پىيى حوكمەكانى ئەم ياسايە وىستگەكانى فرۆشتنى سووتەمەنى و كۆگاي عەمباركردنى بەرھەمى نەوتى تايىبەت بە خۇيان ھەبى، لىرەيا روونى نەكردۆتەوہ چەنك، چونكە ئەوہ دەرگايەكى گەرە دەكاتتەوہ بۆ نمونە كۆمپانىايەك كە بەرھەمى نەوت و موشتەقاتەكانى ھاوردە دەكا بۆى ھەيە چەند عەمبارى ھەبىت، بۆى ھەيە چەند بەنزينخانەى ھەبىت، چەند وىستگەى سووتەمەنى ھەبىت، يەنى ئەمە خۆت دەزانى بسنزي پىوہ دەكرىت، ئىستا كۆمپانىايەك كە بەرھەمى ھاوردە دەكات لىرەوہ روون نەكراوہتەوہ رەنگە لە سلىمانى لە ھەولپىر دە بۆ پانزە بەنزينخانە بكاتەوہ و مامەلەشى پىوہ بكات، يەنى سنوورىك بۆ ئەوہ دا نەنراوہ.

دووہم: مادام رىگەى پىدراوہ وىستگەى فرۆشتنى سووتەمەنى ھەبى ئەلى ئەتوانى بە مەبەستى فرۆشتنى بەرھەمە نەوتىيەكان بەنزينخانە بە كرى بگرى، يەنى ئەو بتوانى دروستى بكا چى پىويست ئەكا بە كرى بگرى ئەتوانى لە جياتى ئەمە ئىمە جىيى بكەينەوہ كە ئەتوانى مامەلە بەوہ بكات كە رىگەى پى دەدرىت دروستى بكات، يەنى كەسىك كە رىگە پىدراو بىت وىستگەيەكى سووتەمەنى دروست بكات چى پىويست دەكات باسى بە كرى گرتن بكات رىگەى پىشان بەدى بۆ ئەوہى بچى بە كرى بىگرى.

سەبارەت بە خالى دووھم: ئەو كۆمپانىيانەنى كە لە بواری عەمباركردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتى و ھاوردەكراوھەكان كار دەكەن نابى كارى عەمباركردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتىيە ناوخۆيەكانىش بكن، يەنى ئەمە جۆرىك لە موناھەسە دروست دەكات لەوھى كە لە دەرەوھى ئىو، بۇ ئەوھى لە ناوخۆيا جياكارىيەك ھەيە، بەلام من پشتىوانى قسەكانى كاك دكتور شىركۆ دەكەم كە پىشوتركردى نەك لەم ماددەيە سەبارەت بەوھى كە نرخ ديارى بكرى، يەنى لە ھەنى ئايتمە كە لە دەرەوھى دىت بۇ نمونە كەمتر دەكەوېت لەسەر ھاوولائىيان ھەندىك بەرھەمى ناوخۆيش ھى خۆمانە بۇ نمونە ئەو ھەرزانتەر دەكەوېت، ئەبى يەككىيان موقارەنە بكرى و نرخەكە جىگەى بكرىتەوھە لە شوپىنىكدا ئايا ئەبى مولزەم بىن بەو بەرھەمەى كە لە دەرەوھى دىت، يان مولزەم بىن بەو ئىنتاجەى كە لە ناوخۆ بەرھەم دەھىندرىت.

سەبارەت بە خالى (۳): ئەو فەقەرەى ئەو بەرپزە باسىكرد، ئەگەر لە توانادا ھەبوو يەنى لە تواناي كىدا ھەبوو؟ ئايا وەزارەتى سامانە سرووشتىيەكانە؟ ئايا گومرگە؟ ئايا خالە سنووربىيەكانە؟ ئايا بەرپوھ بەرايەتبيەكە ئەبى دەست نىشان بكرى، چونكە ئەمە ونە، كى لە توانايا ھەبوو، كى قەرار دەدات دەتوانى يان ناتوانى، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رىواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس كاك دابان دەست خۆش، فەرموو كاك دكتور اسماعيل.

بەرپز د. اسماعيل على طه:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بسم الله الرحمن الرحيم، من دوو تىبىنى يىت ھەى ئىك ئەز بىنم ئەف رستە پىچەوانەكەشى راستە ئەگەر بىتە چارەسەر كرن (والعكس هو الصحيح) نە دەبىتە تەفسىل كرن ئەز بىنم نە گەلەكا جوانە بۇ نەصەكى قانونى قىت بەيتە چارەسەر كرن كا دى چاوا چارەسەر كەن، دوو پرسىيار ژ لىژنا تايبەت دكەم ئەقە سزايى سەرپىچىيەنە ماددى ئىكى ژى سزايى سەرپىچىيى بوون گەل ھندى ژ غەرامىت وانا يان بىنە ئىك يان نزيكى ئىك بن مەئقول نىنە ل قىرى ھەشت سەدە لىرە پىنج سەدە ل وىرا سەد و پىنچەيە ل قىرى حەفت سەدە، مادەم ھەر سەرپىچىيە ئەز بىژم دخازىتە ھندى يان وەكى ئىك بن يان گەلەك نزيكى ئىك بن، سوپاس.

بەرپز د. رىواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، فەرموو سەرچنار خان.

بەرپز سەرچنار احمد محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگىرى لە وتەكانى دكتور شىركۆ و دكتور اسماعيل دەكەم، ئىزافەشم ھەيە لەسەر ئەو ماددەيە ناوھەرۆكى ئەو ماددەيە لەگەل ماددەى يەكدا جياوازه، من ھەست دەكەم ماددەى يەك قورستەر لەو ماددەيە كەچى سزايەكەى ماددەى سى قورستەر لە ئەمە ئەكرىت، يەنى چونكە ئەو ھەس باسى گواستەنەوھە ھاوردەو فرۆشتن دەكات، ئەو ھەس بەس عەمباركردن و فرۆشتن و گواستەنەوھە، بەس باسى عەمباركردن دەكات لەوھى پىشو (۱۰۰) تا (۳۰۰) دانراوھ، بەلام لىرە (۵۰۰) سوكتەر، ئەبوايە سزايەكان پىچەوانە بوايە ئەو خالىك.

خالیکی تر نازانم له عورفی یاسایا ئاوا هاتوو، یه عنی بلین هر ماده یه كه نه هاتوو سزایه كه شی به دوا دابنریت، به لكو بابیكى تایهت ته خسیس كراوه بو بابی عقوبات بابی سزایه كان ئیتر ماده كان دنوو سریت دواى له كۆتايدا له بابی سزایه كاندا هر كه س پیچیه وانیه حوكمی ماده ی ئه وى كرد ئه وه سزایه كه یه تی ئه وه جوانتره و باشره و ريكسازیکیش ده دات به ماده كه و ده ستان خو شبییت.

به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:

زور سوپاس هه ردوو ئسلوبه كه به كار دیت، له وانیه مه به ستی ئه وان ته ركیز خسته نه سه ر ئه و عقوباتانه بئ زیاتر ئه گینا هه ردوو ك شیوازه كه ئاسایه ئه وى كاك مه میش ده یلی هر عینه ن پرسپاره لیژنه ی قانونی دوايه پیمان بلین بو به و شیوه یه ته نزم كراوه، كاك رزگار فهرموو.

به ریژ رزگار محمد محمود:

به ریژ سه روکی په رله مان.

ماده ی (۳) برگی یه كه م كۆمپانیا هاورده كراوه كان به پیی حوكمه كانی ئه م یاسایه ده توان وپستگه ی فرۆشتنی سووته مه نی و كۆگای عه مبارکردن و به ره مه می نه وتی تایهت به خو یان دروست بكن، من پیشنیار ده كه م ئه وه لایبری ته نها ئه وى بمینیته وه به پیی ئه و ريكسازیانیه له لایه ن وه زاره تی سامانه سرووشتییه كان په یرو ده كریت و هه روه ها ده توان به مه به ستی فرۆشتنی به ره مه نه وتیه كان له بهر ئه وى ئه وه ریگایه كه ده كاته وه بو هه ر كۆمپانیا یه كه بیه ویت، مه سه له ن هه ر شه خسیك بیه ویت به نزیخانه یه كك دابنی ده توانی جاریک ئیجازه ی بابلیین یه كه جار هاورده ی سووته مه نی بكا بو ئه وى له وى بتوانیت به نزیخانه دانى و ئه مه ش ریگایه كه ده كاته وه بو داگیرکردنی زه وى، بو یه پیشنیار ده كه م وه كو وتم ته نها له وه بمینى كه ده لى به پیی ئه و ريكسازیانیه كه له لایه ن وه زاره تی سامانه سرووشتییه كانه وه ته نها ئه وى بمینى ئه وى تری لایبری، زور سوپاس.

به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:

زور سوپاس بو كاك رزگار، كاك على و كاك بزار هه ر یه كه به گویره ی ئه و پرسپارانیه لیتان كرا فهرموو.

به ریژ على حمه صالح:

به ریژ سه روکی په رله مان.

سه بارهت به وى كه ژماره له یاسا كه دا هه بییت، به لى ئه وه یه كیكه له و موشکیلانیه كه زور موناقه شه مان كرد، ره نكه دینار دوو سالی تر سى سفره كه ی لیبریته وه یا سى سفری تری بو زیاد بكه ین موعاده له كه هه مووی تیک ده جیت دوو حه لمان پیشنیار كرده.

یه كه میان: ته قدیره كه ئه وه بییت سى به های به ره مه كه، به لام ئه وه ش مه ترسی گنده لى تیده كه ویت له ته خمینا ئه و لیژنه یه ده جن ته خمین ده كن ئیشیک بابی (۸۰۰) ملیون بئ بنووسن (۲۰۰) ملیون، بو یه حه لیکى تریشمان پیشنیار كرده ئه وه یه كه بو ئه و سزایانه ئه گه ر هه ر گۆرانكاریه كه به هوى نرخی دیناره وه دروست ببوو، وانا به های دینار گۆرانكارى به سه ردا هات وه زارهت سلاویه تی هه بییت به رینمایى نرخیه كان دیاریبكات به مه رجیک به های ئه و پاره یه ئه و كاته یه كسان بییت به به های ئیستا، نازانم پیم وایه ئه وه یان عه مه لى تره، سه بارهت به وى

عەمبار چەندىك دەتوانى بەرئىزان ھەموو كەس ناتوانى عەمبار دانى، چۆن بەنزىخانە بە مۆلەتە دروستكردنى عەمبارى سووتەمەنى دە جار مەرحەلەكەى قورستەرە، يەئنى ئەو ھەركەسىك بېرە ئىش بكاو عەمبارىك دانى كە عەمبارەكەى دانا لە مۆلەتەكە حەجمى بۆ ديارى دەكرىت، حەجمى ئەو عەمبارانە چەندىكە تەبعەن ئەو ھەسەسى شتى ياساى دەكەين، نەك ئەو عەمبارانەى بە نا ياساى دانراون و ئەوانە ئەو ھەسەسى تەرە، كاك بەھمەن ھەسەسى ئەو ھەى كرد كە موشكېلەى گەورە دەستكارىكردنەكەپە لە كوالىتى و ئەوانە ئەو لە ماددەى دواترا حەلكراو ھەى ماددەى پەيوەستە بەو عەمەلەى كە دەكرى، ماددەى دووھم پەيوەستە بە ئىنگە، پەيوەستە بە تەندروستى، پەيوەستە بە كوالىتى، ھەرچەندە مەن پىم واپە ئەو تاوانەى لە ماددەى پاش ئەو ھەى زۆر گەورەترە لەم تاوانە، بەلام گرامەكە كەمتر دانراو كە ئەبى بەراستى گۆرانكارىيەك لەو گرامانە بكەين، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك بزار دوابى دەرڤەت بە ئىوھش دەدەم .

بەريز بزار خالد عبدالله (كۆجەر):

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەولەدەم جوابى بەريز كاك مەم دكتور اسماعيل سەرچنار خان، چونكە رەبتيان بە يەكەو ھەى بە يەكەو بەدەم، لە كۆبونەو ھەى لىژنەى ياسايدا ئىمەش تەقريبەن گەيشتەنە ئەو قەناعەتە سزاكان لە ماددەى كدا لە كۆتايى پيشنيزاھە ياسا كەدا دابنەين، بەلام يەئنى لە پيش دەقىقەى ئەخىرى كۆتايى كۆبونەو ھەى جارېكى تەر پەشيمان بوينەو، لەبەرچى ئەم قانونە خۆى ھەموو ھەسەسى موخالەفەى، موخالەفەش لېرە ھاتوو ھەم پيشنيزاھە ياسا بەدەى كە جۆرى موخالەفە نىيە زياتر لە دە موخالەفەى تىداپە، ئەگەر وامانكردبا تىگەيشتنى قورس دەبوو زۆر كە لېرە لە ماددەى كۆتايىدا بليين ئەو ھەى سەرپىچى لە بېرگەى يەك بكات، سزاكەى ئەو ھەى بېرگەى كە تەر بليين سزايەكەش بەو شىو ھەى دەبىت، ئەگەر بۆ جارى دووھم بېرگەى يەكەم بەم شىو بەكرىت، چونكە تەبىعەتى ماددەكان وا ھاتوون لەگەل تەنەو ھەى و ھەبوونى زياتر لە يەكجۆرى موخالەفە، پىويستە لېرە لەگەل ھەر موخالەفەى كە لەگەل نەو ھەى ھەر موخالەفەى كە سزاكەشى ھەبىت، بۆ ئەو ھەى ھەموو كەسىك ھەموو ياسا ناسىك ھەتا دادگا حكومەت ھەموو بۆ ھەموو كەسىك كە ئەم ياسا بەخوئىتەو ھەسەىتەر بىت، ئەگەر نا يەئنى ھەموو تىكەل دەبىت زۆر قورس دەبىت، ئەگەر ئىمەش تەقريبەن رەئيمان وابوو كۆتايىكەى پاشگەز بووینەو، جارېكىتريش لەگەل لىژنەى سامانە سرووشتيەكان لە راپۆرتى دەنگدان ھەول دەدەين جارېكى تەر، ئەگەر بە شىو ھەى كە بتوانين رىك بىخەين بۆ ئەو ھەى تىگەيشتنى قورس نەبى، ئەمەش زۆر جوانە لە گەل سەبارەت بە بابەتى ئىنگە كاك لقمان باسىكرد گرنكى بە باتى ئىنگە دەستەى ئىنگە داو ھەى ماددەى چوارو پىنجى ئەم پيشنيزاھە ياسا بەدەى كە ئىستا دەيگەينى و زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك سەرکو ئىزافەت ھەى بۆ جوابى ئەندام پەرلەمانتاران؟ بەلى فەرموو.

بەريز سەرکۆ آزاد حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ليزا خان پرسىارى ئوۋەى كرد كه ماددى سېيەم يەكەم و دووهميان جياوازى تياپە لەسەر ئوۋەى كه ئايا ئەو كۆمپانىيەى كه لە عەمباركردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتىيەكان خۆى دانانى بېرگەى دووهم بۆ چىيە؟ ئوۋەى كه دەلى ئەو كۆمپانىيەى لە بوارى عەمباركردن و فرۆشتن بەرھەمە نەوتىيەكان ھاوردەكارەكان كار دەكەن نابىت كارى عەمباركردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتىيە ناوخۆيىەكان بكن، ئەمە بەراستى بۆ ئەو بووہ كه ئىحتىكار نەبىت لە ناو بازاردا، خۆمان دەزانين چەند كۆمپانىيەكى زەبەلاح ھەيە لە ھەريىمى كوردستان ئەتوانن ئەگەر ريگايان بى بەدى ھاوردە ئەكەن ۋەھەناردەكردن دەكەن، عەمباركردن دەكەن، فرۆشتنىش دەكەن، ئەمە ريگە نامىنئەتەوہ بۆ ئەو كۆمپانىيا ۋەسەت و بچووكانەى تر كه بتوانن بەرھەمە ناوخۆيىەكان ھەم عەمبار بكن ھەم بىفرۆشن، زۆر سوپاس بە دلى خۆشيان سەر ئەخەنە سەرى، يەعنى گۆرانكارىيەكان لە بەينى دوو كۆمپانىيا ئەكرىت و خەلك زەرەرمەند دەبىت، لەبەر ئەوہبوو ئەو ماددەو بېرگەيە زيادكراوہ.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ماددەى چوارەم بخويئەوہ، كاك دابان نوقتەى نىزامىت ھەيە؟ بەلى فەرموو كاك دابان.

بەريز دابان محمد حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

كاك على ھەندىك تەوزىحى دا، بەلام ۋەلامى پرسىارەكانى ئىمەى نەداوہ، ئەو لە فەقەرەيەكدا باسى عەمباركردنى كرد، راستە عەمبارەكان بۆ، نمونە پىوہرو كوالىتەكانى ديارىكراوہو كولفەيەكى زۆرى تى دەچىت، بەلام لە پال عەمباردا وىستگەى فرۆشتنى سووتەمەنى ھاتوہ، ئىمە كاك رزگار بىش پرسى و برادەرانى ترىش ئاماژەيان بەوہ كرد كه ئەمە ئەبى قەيدىكى بۆ دابندرى، يەعنى تۆ ۋەك ئەوہ وا يە بلىى كۆمپانىيەكى دەرمان دەرمان دەھىنى، بۆى ھەيە سەيدەليە دابنى، بەلام چەند بەنزىنخانە بۆ نمونە ئىستا كار گرووپ بۆ، نمونە كۆمپانىياى قەيوان بەرھەمىك ھاوردە دەكات لە سلىمانىدا چەند بەنزىنخانەى ھەبىت.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك دابان پىشنىازيان بۆ بنىرە صياغەيەكيان بۆ بنىرە چىت دەوئت، ئىتر دواى ئەوان تەبەنى دەكەن يا تەبەنى ناكەن.

بەريز دابان محمد حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

باشە زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

با بۆتان بنىرى، با بۆتان بنىرى.

بەريزى ەلى ەمە صالح:

بەريزى سەرۆكى پەرلەمان.

ئاتوانىن بلىين كۆمپانىيە كە دەين دوو بەنزيخانەى ەبىت، ئاتوانىن بلىين ئەبى سىي ەبىت، چونكە قانۇنى تەرەپە رىگەى پىداو تۆ چۆن مەنەى دەكەى لە مەيان.

بەريزى د. رىواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس كاك ەلى، خەدېجە خان فەرموو.

بەريزى خدېجە عمر طە:

بەريزى سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى چوارەم:

يەكەم: كۆمپانىيەنى ەاوردە كىردن و فرۆشتىنى بەرەمە نەوتىيەكان بە پىي ەوكمەكانى ئەم ياسايە بە مەرەجەكانى تەندروستى و سەلامەتى و پاراستىنى ژىنگە و كۆنترۆلى جۆرى پابەند دەبن.

دووەم: ەەر كۆمپانىيەك سەرىپچى ەوكمەكانى بىرگەى يەكەمى ئەم ماددەيە بكات بە پى بژاردىكى دارايى لە پەنجا مىيۆن دىنار كەمتر نەبىت و لە (۱۰۰) مىيۆن دىنار زىاتر نەبىت سزا دەدرىت.

سىيەم: لە ەالەتى دووبارە كىردنەوەى سەرىپچى ئامازە پىكراو لە بىرگەى دووەمى ئەم ماددەيەدا كۆمپانىيەكە بە پى بژاردىكى دارايى لە (۱۰۰) مىيۆن دىنار كەمتر نەبىت و لە (۱۵۰) مىيۆن دىنار زىاتر نەبىت سزا دەدرىت و رىگا پى نادىت جارىكى تىرچالاكىيەكانى لەبوارى بەرەمە نەوتىيەكان ئەنجام بەدات.

چوارەم: ئەگەر قازانجى كۆمپانىيە سەرىپچىكار لەبىرى (۱۵۰) مىيۆن دىنار زىاتر بوو ئەوا بە دوو بەرامبەرى قازانجەكە سزاي پىبژاردنى بەسەردا دەسەپىندىت.

بەريزى د. رىواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى زۆر سوپاس، ەەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمان دەيەوېت ناوى بنووسىر بەريزان ئەو بەريزانەى كە بەر بەبناي كۆبوونەوەى رۆژى يەكشەمەى دەستەى سەرۆكايەتى لەگەل فراكسىيۆنەكان كىردمان، قەرارمان دا لىژنەيەك دروست بىكەين فەرمانى لىژنەكە دەرچوو بە وەتس ئەپ بۆ ەەر ەمووتان ەاتوو، رۆژى دووشەمە سەعات (۱۱) راپۆرتى ئەو لىژنەيە ئامادە نەبن، ئىمە ئاتوانىن ۱۴ / ۴ كۆبوونەوە بىكەين، چونكە ئەبى بىنپىرىن بۆ ەكومەت بە مەبەستى ئامادە بوونىان، لەبەر ئەو بەفرموى ئەگەر دەتانهوېت كۆبوونەوەيەكى بچكۆلانەى خۆتان بىكەن بۆ دابەشكىردنتان فەرموىن كۆبوونەوە بىكەن، ئەگەر دەتانهوېت بە گرووپ رىك بىكەن داواتان لى دەكەين خۆتان تەنزىم بىكەن، بۆ ئەوەى پەرلەمانىش لۆجستىيەن ەواكارىيەت لەگەلتان، بۆ ئەوەى بتوانن لانى كەم بتوانن سبەينى بىرۆن، نازانم چۆن خۆتان تەنزىم دەكەن، شەمە بىرۆن موھىم ئەوەيە ئىمە بۆ دوو شەمە راپۆرتمان دەوېت، فەرموو كاك بەمەن فەرموو ناوەكان بنووسە ئەو بەريزانەى دەبانەوېت قسە بىكەن با دەست بەرز بىكەنەو.

بەرپز بهمن كاك عبدالله احمدى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە و لیژنە یەى كە ئیستا جەنابت ئاماژەت پیدا، ئیمە ئورۇ ئاگادار بووینە خۆتیش ئەزانى ئەمپۇ جەلسە ھەبوو بەیانیش عوتلە یە لە ھەموو دەوائیر، دوو سبەیش جومعە یە، بۆیە من پیشتریش لەگەل برادەرانى فراکسیونی یەکیتى قسەم کرد کە بە حوکمی ئەوہی ئەوانەى گەرمیانین لەوئ دەست نیشان کراوین، بۆیە پیم وایە ئەگەر پەرلەمان ئامادەکاری بکا ئیمە لەگەل ئەو ئیدارانەو قایمقامیەتەکان قسە بکەین رۆژى شەمە لەوئ بیان بینین، ئیمە جومعە ئیوارەکەى بچینە ئەوئ، بۆئەوہى شەمە و یەك شەمە بگەرپینەو، دووشەمە راپۆرتەکە حازریت.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

ھەرچى پیداوئیستى لوجستیتان دەوئ پەرلەمان و دیوانى پەرلەمان حازرە خۆتان تەنزیم بکەن، بۆ نمونە ئەتانهوئ شەمە برۆن بۆ ئەوہى ئیمە حازرکاریتان بۆ بکەین و لەگەل ئیدارەکان قسە بکەن، سوپاس كاك بهمن دەست خۆش.

بەرپز سوسن محمد میرخان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

یەك دەرفەتەم بەدیە وەك سەرۆكى لیژنەى شەھیدان، ئەگەر دەرفەتیکم بەدیەى لەسەر ئەو بابەتە قسە بکەم.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ ئاخیر قسەت کرد کۆبوونەوہەکە بەس بۆ ئەوہیە خۆتان تەنزیم بکەن، شەمە برۆن یەعنى رۆژیک تەحیدید بکەن بۆ سەفەر، ئەگەر خۆتان ھەمووتان لەسەر رۆژى شەمە مۆتەفیقن تەواو بەس بۆ ئەوہیە.

بەرپز سوسن محمد میرخان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من دەمەوئ ئەو پیشنیارە بکەم، ئیمە سبەى کۆبوونەوہى لیژنەى شەھیدانمان ھەیە، من پیم باشە ئەو ئەندام پەرلەمانە بەرپزانەى کە دەست نیشانکراون لە کۆبوونەوہى لیژنەى شەھیدان بەشداربن، بۆ ئەوہى ھەموومان ریک بکەوین چۆن بچین، چونکە وەکو ئەو زانیارییانەى بە ئیمە گەیشتووہ دەبنە دوو لیژنە ئەو لیژنە لە کۆبوونەوہى لیژنەى شەھیدان دابەش بکەین و سەردانەکانمان دەست پین بکەین.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

بەیانى عوتلە یە خۆت ئەزانى بەرپزت دەزانى.

بەرپز سوسن محمد میرخان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەلام ئیمە ھەمیشە کۆبوونەوہەکانى خۆمان کردووہ لە پینج شەمە، یەعنى گرفت نەبووہ.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ئىپوھ لە ناو خۆتاندا رېك بکەون، ئەركيكي ئەوئندە قورس نيبه دابهش ببن بهسەر دوو ليژنه داو هەندىك بچن بۆ چه مچە مال، هەندىكىشتان بچن بۆ گەرميان، بەريزان ناوھەکان دەخوینمەوھە کە بۆ ماددەى چوار قسە دەکەن هەر بەريزيکم نەنووسيبېت (د.محي الدين، د.شېركۆ، د.اسماعيل، مامۆستا عمر، مەم برهان، سەر چنار خان، بدريه خان، گولستان خان، كاك به لين، كاك رزگار، كاك عثمان سیدەلى، كاك ملا ناصر، شيرين امين، د.شايان، كاك بهجت، ژيان خان، لنجه خان، كاك هلكەوت، كاك هيرش، كاك ياسين، كاك شيخ ظاهر، كاك ايدريس، سوسن خان، ليزا خان، مامۆستا نجات، كەسە هەيە نەمان نوسيبېت كاك بهمن) تەواو فەرموو د.محي الدين.

بەريز د.محي الدين حسن يوسف:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پيم وايه ئەو پيژاردنەى لە هەرسى برپگە کەدا هاتووھە کە مەرجه کانی تەندروستی و سەلامەتى و پاراستنى ژینگە و کۆنترۆلى جۆرى پيشيل دەکاتن، سەريپچيه کە زۆر کەمە پيژاردنەکان زۆر کەمە، پيم وايه من لەگەل ئەوھم بکريته سى بەرامبەر لە هەرسى برپگە کەدا کە لە دەقى ئەو ماددەيەدا هاتووھە، زۆر زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك هيرش فەرموو.

بەريز هيرش حسن حمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى (٤) يەكەم: كۆمپانياکانى هاوردەکردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتيبه کان بە پيى حوکمە کانی ئەم ياسايە بە مەرجه کانی تەندروستی و سەلامەتى و پاراستنى ژینگە و کۆنترۆلى جۆرى پابەند دەبن، ئەگەر پابەند نەبن ويىراى ئەو سزا مادديانەى کە دانراون پيشنيار دەکەم کە ئەو كۆمپانيايانەى مۆلەتيان لى وەر بگيريتهو، هەروەھا بە تاوانى ژەھراويکردنى كۆمەلگەش دادگايى بکريى و سزا بدرين بە شپوھيهك جاريكى تر نەتوانن لە ژير هيچ ناويكى تر خويان تۆمار بکەن و مۆلەتيان پى بدرى، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك مەلا ناصر.

بەريز عبدالناصر احمد على:

بە ناوى خواى گەوورەو ميهربان.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (٤) پيژاردنەکان لە برپگە کانی (٢ و ٣ و ٤) زياد بکريى بە دوو بەرامبەر، لەبەر ئەوھى تا سزا زياتر بى سەريپچى كەمتر دەبيت، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو شيرين خان.

بەريز شيرين امين عبدالعزيز:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى چوارەم ئەتوانىن بلىين زۆربەى كۆمپانىياكانى بوارى بەرھەمە نەوتىيەكان مەرجهكانى تەندروستى سەلامەتى پاراستنى ژينگەو كۆنترۆلى جۆرى بەداخەوہ كە پابەند نابن، بۆيە بە ديدى من بۇ خالى دووہم ئەو سەرپىچىيە سزايانەى كە ھاتووہ بە كەمى دەبينم، بۆيە پيشنيار دەكەم ئەو سەرپىچىيانە زياد بكرى لە (۵۰) مليونەوہ بۇ (۱۰۰) مليون دینار كەمتر نەبیت و لە (۲۰۰) مليون دینار زياتر نەبیت، زۆر سوپاس.

بەريز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو گولستان خان.

بەريز گلوستان سعيد محمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۴) بركەى يەكەمى ئەم ماددەيە پيشنيار دەكەم لە دواى ئەوہى كە وشەى پاراستنى ژينگە و كۆنترۆلى جۆرى پابەند بوون بەو خستەيەى كە پاشكۆى رينمايە تايبەتەكان بە خەسلەتە جيھانييەكانى بەرھەمە نەوتىيەكان پابەند دەبن ئەوہ زياد بكرىت، سەبارەت بەوہى كە لە خالى چوارەما ھاتووہ ئەلى ئەگەر قازانجى كۆمپانىياى سەرپىچىكار لە برى (۱۵۰) مليون دینار زياتر بوو، ئەوا بە دوو بەرامبەرى قازانجەكە سزاي پى بژاردنى بەسەردا دەسەپيندرىت، من پرسىيارم لە ليژنەى بەريزى پەيوەنديدار ھەيە برى ئەو قازانجە چۆن ديارى دەكرىت بۆمان روون بكەنەوہ، زۆر سوپاس.

بەريز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو بدريە خان.

بەريز بدريە اسماعيل محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بە نەسبەت ماددەى چوار بركەى دووہم و سىيەم و چوارەم كە باس لە سزا دەكات ماددەكانى پيشووش بە دواى ھەر ماددەيەكدا سزا ياسايەكانى ھيئاوہ، بە راي من پيوستە ھەموو حوكمە سزاييەكان كۆ بكرىتەوہ لە ماددەيەكى پيش كۆتايدا بنووسرىتەوہ، زۆر سوپاس.

بەريز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو لەنجە خان.

بەريز لەنجە ابراهيم عبدالرحمن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى چوارەم لە خالى يەكەم دەستەواژەى لە كۆتاييەكەى دەستەواژەى بە پى پيوەرە نيو دەولەتییەكان لەم بوارانەدا زياد بكرى، بۇ ئەوہى بزائين كەوا مەرجهكان بە چ پيوەرىك ئىعتمادى لەسەر دەكرى.

لە خالى دووہم سزاييەكان زياد بكرى باشترە و ھەروەھا ئەو بەرھەمە نەوتىيانەى كە مەرجهكانى تەندروستيان تيدا نبيە دەست بەسەردا بگيرىت، ئەوہشى بۇ زياد بكرى بە مەرجهى چارەسەرکردن، ئەگەر چارەسەر نەكرى لە ناو بىرىت.

له خالى سېيەم له كاتى دووباره بوونهوهى پېشلكارىيەكان جگه له سزاي دارايى و ريگريكردن له كاركردن له م بواره سزاي زيندانىكردنيشيان بۇ زياد بكرى باشتره، زور سوپاس.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكى پەرله مان:

سوپاس، فەرموو ژيان خان.

بهريز ژيان طاھر احمد:

بهريز سهروكى پەرله مان.

مادام وهك هه قالانمان له ليژنهى تاييه تمه ند ئاماژهيان پيدا يه كييك له هوكاره هه ره سه ره كييه كانى تووشبوونى هاوولاتيان به نه خووشيه دريژخايه نه كان پيسبوونى ژينگه يه، به بوچوونى من هه ر جووره سه ريپچيكرديك حوكمه كانى برپگه يه كه مى ئەم مادده يه له لايه ن كو مپانياكانى هاورده كردن و فروشتنى به ره مه نه وتييه كان ئەوه ده گه يه نييت، ئەوانه يارى به گيانى هاوولاتيان ده كه ن، بو يه پشتگيري ئەوه هه قالانە ده كه م كه پيشنيازي ئەوه ده كه ن پيژاردنى سزايه كه دوو ئەوه نده بكرى، هه روه ها پشتگيري خاتوو له نجه خان ده كه م بۇ خالى يه كه م كه پيوه رى نيو ده ولتاييه كان زياد بكرىت و زور سوپاس.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكى پەرله مان:

سوپاس، فەرموو كاك ادريس.

بهريز ادريس اسماعيل عبوش:

بهريز سهروكى پەرله مان.

مادده ي چوارەم، برپگه ي چوارەم هه موومان ده زانين قازانجى هيچ كو مپانيايه ك نه وت شه فاف نييه تا بتوانن به گويره ي قازانج به سه ر ئەوه كو مپانيايه به سه پينن، ئەگه ر به گويره ي وه رگرتنى باج بيت وه رگرتنى باجيش به هه مان شيوه، وه رگرتنى باج به شيوه ي ته قديره به سه پاندى سزا به شيوه ي ته قديرى له به رژه وه ندى كو مپانياكه ده بيتن، پرسيارم لي ره ئەوه يه چو ن ده زانن داها تى ئەوه كو مپانيايه چه نده؟ زور سوپاس.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكى پەرله مان:

سوپاس، فەرموو نه جات خان.

بهريز نجاة شعبان عبدالله:

بهريز سهروكى پەرله مان.

سه باره ت ب ماددى (٤) خالا چارى ئەگه ر قازانجى كو مپانياي سه ريپچيكار له برى سه د و په نجا مليو ن دينار زياتر بوو ئەوا به دوو به رامبه ر قازانجه كه سزاي پيژاردنى به سه ردا ده سه پينري ت، لي ره مادام قازانجى دكه ت تقيا چار جارا به رامبه ر بيت نه دوو جارا، چونكى قازانجا وي گه له كه و سه د و په نجا مليو ن دينارن به ده ل دوو به رامبه ر بيته چار به رامبه ر ب ديته نا من، زور سوپاس.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكى پەرله مان:

سوپاس، فەرموو ليذا خان.

بهريز ليذا فلك الدين صابر:

بهريز سهروكى پەرله مان.

تېبينيم له سه ر برپگه ي يه كه مى ئەم مادده يه هه يه، لي ره باس له وه ده كات كه كو مپانياكانى هاورده كردن و فروشتنى به ره مه نه وتييه كان به پيى حوكمه كانى ئەم ياسايه به مه رجه كانى

تەندروستی و سەلامەتی و پاراستنی ژینگە و کۆنترۆلی جوۆری پابەند دەبن، ئایا مەبەستیان لە کام مەرجە؟ چونکە هیچ مەرجیک لەم یاسایە باس نەکراوە، سەرەرای دەست خۆشیم بۆ لیژنە تاییبەتمەندەکان کە ئەمە پێشنیازە یاسایەکی گرنگە و ئەگەر بچیتە بواری جیبەجی کردن دلنیام کە بەرھەمێکی باشی دەبێت بۆ ھەرئیمی کوردستان، بەلام هیچ گرنگیان بە لایەنی ژینگەیی نەداوە بە گوێرە ی پێویست، پێم باشە لێرەدا مەرجەکانی تەندروستی و سەلامەتی و پاراستنی ژینگە و کۆنترۆلی جوۆری پابەند بوون بە پێی رێنماییەکانی وەزارەتی سامانە سروشتییەکان و دەستە ی پاراستنی ژینگە و وەزارەتی تەندروستی تێدا زیاد بکریت، نازانم رەئى لیژنە ی تاییبەتمەند چۆن دەبێت، پێویستە ئەمە زیاد بکریت، ھەر چەندە چەند ھەقائیکیش لێرە باسی کرد بە تاییبەتی کاک لقمان لە ماددە ی پێشوتر باسی کرد کە دەبێت دەستە ی پارێزگاری کردن لە ژینگە زیادبکریت بە پێی ئەو ی کە بەرھەمە نەوتییەکان لە و فاکتەرەکان کە گەورەترین مەترسیان بە سەر ژینگە وە ھە یە بە تاییبەتی ژینگە ی ھەرئیمی کوردستان، زۆر سوپاس.

بەرێز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

بەلێ دروستە زۆر سوپاس، دکتۆر اسماعیل فەرموو، کە تەواو بوو ئەو موقتەرەحائانە ی ھە یانە ئەو ی ھەر دوو لیژنە موتەفیقن لە سەری پێمان بلین، بەلێ کاک دکتۆر.

بەرێز اسماعیل علی طە:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

بسم الله الرحمن الرحيم، پشتمە قانیا وان بۆچوونا دکەم ئەوێت بیژن دقیت سزا زیدەتر لی بن دا بیته پاش قەبرنەکا حەقیقی یەعنی زیدە ببیت جارەك بیت دوو جار بیت بیته زیدە کرن ئەقە تیبینییهك، تیبینییا دووی ئەز یی ل گەلم ماددی (5) ببیتە برگە ی پینجەم لە و ماددە یە، پاشی لەویش تیبینی خۆم دووبارە دەکەمەو، سوپاس.

بەرێز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

بەلێ زۆر سوپاس کاک دکتۆر، مامۆستا عومەر فەرموو.

بەرێز عمر عبدالله فتاح:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە کۆی ماددەکان منیش ئەو پێشنیاری کاک دکتۆر اسماعیل ھە یە، کە ماددە ی پینجەم ببیتە بەشیک یا برگە یەك لە ماددە ی چوارەم، بەلام یەك برگە ی تریش ئیزافە بکریت، چونکە یاساکە زۆر گرنگە و بابەتیکی ھەستیار کە کیشە یەکی گەورە یە چارەسەری دەکات و ریکی دەخات ئەویش ئەو یە بە روونی ئەو وەزارەت و دەستانە ی کە دەبێت رینمایى دەرکەن مەرجەکان بچەسپین بنووسریت و ئاماژە ی پێ بدریت، واتا وەك چۆن نووسراوە وەزارەتی سامانە سروشتییەکان و نەوتریت وەزارەت و دەستە یە یوہەندیارەکان، من یاسام بینوہ شتی لەم جوۆرە ی تێدایە بە دە سال ئیھمال کراوە ریک بە روونی بنووسریت مەرجەکانی وەزارەتی تەندروستی، دەستە ی ژینگە مەسەلەن بەرگری شارستانی، بە روونی دیار بێت، بۆ ئەو ی ئەوانیش ئەرکی خۆیان جیبەجی بکەن ئەو یەك، دووہم ھەر راستکردنەوہ یە کە لە برگە ی سییەم دەلێت لە حالەتی دووبارە کردنەوہ ی سەرپێچی ئاماژە پیکراو لە برگە ی دووہم، لە برگە ی

دووه م باسى پېژاردن دهكات دياره مه به ستیان برځگى يه كه مه نه گهر به پېژانى ليژنه ناگدار بن
ته نها راستكردنه و هيه نه و وشه ي دووه مه بكرېته يه كه م، زور سوپاس.

به ريز د. رېواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:

به لى راسته، كاك ياسين نه هاتوته وه، كاك رزگار فهرموو.

به ريز رزگار محمد محمود:

به ريز سهروكى په رله مان.

مادده ي (٤) يه كه م كو مپانيا كاني هاورده كردن و فروشتنى به ره مه نه وتييه كان به پيى
حوكه كاني نه م ياسايه به مهرجه كاني تهن دروستى و سلامه تى و پاراستنى ژينگه و كو نترپوللى
جوړى پابه ند دهن، نه و كو مپانيا نه كه هاورده ده كه ن له راستى نه وانه به نزيان نادهنى نه و
مه واددانه دده ن كه مه واددى خه تهره وه نه و مه واددانه ي ره سديدان پيى دهرېت، هه نديك
كو مپانيا هه يه هه تا نه وه شيان قورخ كردو وه ره سديدان پيى دهرېت نه و ره سيدانه ي ته نى
دهرېت به (٧٥) دولار دوو كو مپانيا كه به رپرسي شهريكه ي تيدايه، زانياريمان هه يه نه مانه
ره سيده كان وه رده گرن وه ده يده نه وه به كو مپانيا ي تر، له وه ش سه عره كه گرانتر دهكات له بازار
دا، بويه وه كو پيشتر وتم نه و مه واددانه مه واددى خه تهريشن ديىن به نزيان ديىن له گهل نه وه ي كه
هه يه ليره تيكه ل ده كرېت و هيج كواليتييه كى باش نييه، وه سه باره ت به مادده ي (٤) برځگى
دووه م ههر كو مپانيا يه ك سه ريپچى حوكمه كاني برځگى يه كه مى نه م مادده يه بكات به پيى
بژاردنيكى دارايى كه له (٥٠٠٠٠٠٠٠) په نجا مليون دينار كه متر نه بيت و له (١٠٠٠٠٠٠٠٠) سه د مليون
دينار زياتر نه بيت، من كو مپانيا ده ناسم كه به رپرسي ليوه نزيكه له مهرزى په روپزخان روژانه
به س نه و مه وادده ي كه ده هينن بو دروست كردنى به نزيان روژانه (١٠٠٠٠٠٠٠٠) سه د مليون دينار
قازانچ دهكات، يه عنى نه وه شى كه دانراوه بو نه وه ي كه سه ريپچى بكات نه م سه ريپچيه زور
كه مه، بويه پيشنيار ده كه م له (٢٥٠٠٠٠٠٠٠) دوو سه د و په نجا مليون كه متر نه بيت و له (٥٠٠٠٠٠٠٠٠)
پينج سه د مليون دينار زياتر نه بيت، سوپاس.

به ريز د. رېواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:

به لى سوپاس، كاك عثمان سيدهرى فهرموو.

به ريز عثمان كريم سواره:

به ريز سهروكى په رله مان.

مادده ي (٤) برځگى يه كه م پشتيوانى له قسه كاني ماموستا عومر گولپى و ههروه ها گوليزار خان
و كاك لقمان ده كه م، وه برځگى دووه م و سبيهم و چواره ميش پشتيوانى له قسه كاني كاك مه لا
ناصر و نه و هه قالانه ده كه م كه دوو به رامبه ر نه و نرخانه زياد بكات، زور سوپاس.

به ريز د. رېواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:

به لى زور سوپاس، دكتوره شايان فهرموو.

به ريز شايان كاكه صالح محمد:

به ريز سهروكى په رله مان.

پشتگيرى له قسه كاني هاورپيى به رپزم كاك رزگار ده كه م، ههروه ها سه باره ت به مادده ي (٤)
برځگى يه كه م كه ده لپت مهرجه كاني له وئ مهرجه كاني وه زاره تى تهن دروستى و سلامه تى و
ياسايى پاراستن و چا ككردنى ژينگه زياد بكرېت، زور سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك ھەلكەوت فەرموو.

بەريز ھەلكەوت انور خليفە:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (٤) بىرگەى دوو سى و چوار بە تىكرى بىرگەكانى پيشنيار دەكەم ھەر كۆمپانىيەك سزاكان گرتيىەو ھەوا لە رۆژنامەكان و راگەياندنەكان ناوى كۆمپانىيەكە و خاوەنى كۆمپانىيەكە بوتريىت بىرى سزاكەش ئاشكرا بكرىت، بۆ ئەو ھى ئەو كارگانەى سوتەمەنيان لى كرىپو ھەرىكى تر لى ئەكەن، ئەو ھەخۆشى لە خۆيدا سزايەكى ترە، خالى دوو ھەم پشنگىرى قسەكانى لەنجە خان دەكەم بۆ دوو ھىندە سزاكان بكرىت لە ھەموو ماددەكان دا، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى زۆر سوپاس، سوسن خان فەرموو.

بەريز سوسن محمد ميرخان:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانى من كرا، پشنيوانى لە لەنجە خان و كاك دكتور اسماعيل دەكەم، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى سوپاس، كاك شىخ ظاھر فەرموو.

بەريز ظاھر محمد على حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (٤) يەكەم كۆمپانىيا ھاوردە كردنى بەرھەمە نەوتىيەكان بە پىي حوكمەكانى ئەم ياسايە بە مەرچەكانى سەلامەتى و پاراستنى ژىنگە و كۆنترۆلى جۆرى پابەند دەبن، من پيشنياز دەكەم بەم شىپو ھە لى بكرىت ماددەى (٤) بىرگەى يەكەم پىويستە كۆمپانىيەكانى ھاوردەكار و پىكھاتە نەوتىيەكان بە پىي حوكمەكانى ئەم ياسايە بە مەرچەكانى سەلامەتى و پاراستنى ژىنگە و كۆنترۆلى جۆرى و ستانداردە جىھانىيەكان پابەند بن، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، دكتور شىركۆ فەرموو.

بەريز شىركۆ جودت مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

دىسانەو ھەم ماددەيەش ھەر باسى سزاكان كراو ھە رەقەم، لەم ياسايە ھەمووى ئەو ھى كە باسى رەقەم بىت بۆ سزا لە بەرژەو ھەندى كۆمپانىيا سەرىپى كاره سەدا سەد، يەنى ھەيە مرۆف دەكوژىت، ھەيە ژىنگە پىس دەكات، ھەيە كشتوكال تىك دەدات، ھەيە ئابورى ھەرىم دەشىوئىت يەنى ئەمان، ئىمە ياسايى عقوباتمان ھەيە ياسايى كار پىكراومان ھەيە، من دەقىكەم حازر كردوو پيشنيارى دەكەم بۆ بەريزان، بۆ ئەو ھى كە ئەم دەقە بىتە بەدىل كە دەلىين تەقدىرەكە يەنى ناكريىت ئىمە بلين با (۷۰۰۰۰) ھەوت سەد ھەزار بىت ھە دواتر ھەزارەتى سامانە سروشتىيەكان ئەگەر عوملەكە گۆرا تەقدىرى بكات و بىتە جىگەى عوملە داھاتى رۆژىكى ئەو بە قەدەر ھەموو عقوباتى ئەم ياسايە بە چەند ئەو ھەندەشەو، لەبەر ئەو ھە

دەقەكە من ئاوا پېشنيارى دەكەم، دەلېت ھەر كۆمپانىيايەك سەرپېچى بكات سزا دەدرېت بە خەملاندنى وەزارەتى سامانە سروسشتىيەكان بۇ زيانە لى كەوتووەكانى ئەو سەرپېچىيە لەسەر ژيانى ھاوئىشتىمانيان، ژىنگە، كشتوكال و ئابوورى ھەرئىمى كوردستان بە پىيى ياسا كار پېكراوەكان، يەنى ئەگەر تەسەبىي كىرد بە قەتل ياسا كارپېكراوەكان لە جورمى قەتل دەلېت چى ئەوہى ئەوہى كە ھەيە، ئەگەر سەبەبى كىرد بە پىس كىردنى ژىنگە ياسا كارپېكراوەكان چ سزايەكى دەدەن ئاوا، ھى كشتوكال بە ھەمان شپوہ، ئەم دەقە بە پرواى من زۆر كارىگەرترە وەك لەوہى كە بلىپىن سەد مليون يا ھوت سەد مليون يا ھەر رەقەمىك كە بۇ كۆمپانىيا كار كراوہكان لەو بوارە ھىچ نىيە بەلكو لە سالىھانە و پېشيان خۆشە ئەو رەقەمە لە ياساكە ھەبېت وە رېشيان لى ناگرن ئەم رەقەمانە رى لە كۆمپانىياكان ناگرن، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك مەم فەرموو، وەرەقەيان بۇ بنېرە.

بەريز مەم بورھان محمد قانع:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من پېشنياز دەكەم ماددەى (٤) تەنيا دوو دىپى يەكەم بمىنېت، بىرگەى يەكەم لابرىت، بە نسبەت بىرگەى دووہم، سىيەم، چوارەم بەم شپوہيە لى بىكرېت ديسان دووہم و سىيەم و چوارەم بگوازىنەوہ بۇ ناو سزاكانى ماددەى دووہم وە بىرگەى دووہم بەو شپوہيە لى بىكرېت ئەو كاتەى كە دەگويزىتەوہ، ھەر كۆمپانىيايەك سەرپېچى حوكمەكانى بىرگەى يەكەم لە ماددەى چوار بكات بە پى بژاردنىكى دارايى سزا دەدرېت بەم جۆرە خالى يەكەم لە (٥٠٥٠٠٠٠٠٠٠) پىنج سەد و پەنجا مليون دىنار، سىيەم بىرگە بىتە خالى دووہم، بىرگەى چوارەم بىت بە خالى سىيەم سەر بە يەكەم لە بىرگەكان بىت بگوازىتەوہ بۇ ناو سزاكان باشتەر، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك مەم تۆ قسە بۇ لىژنەكان دەكەيت.

بەريز مەم بورھان محمد قانع:

ھەر دوو سەرۆكى لىژنە مەشغول بوون، وازحە كاك بژار؟ ئەو تەوزىحەش بەدەم ئەمە دەمانگەرپىنېتەوہ بۇ ئەوہى كاك بژار جەنابى پىشتەر باسى كىرد كە وتى پىنج دەقەى ئەخىرى ئىمە لە كۆبوونەوہكە دا ئەوہمان كىرد، بە رايى من پىويستە بەو شپوہ لى بىكرېت وە دەولەمەندتر دەكرېت وە چىرتريش دەكرېتەوہ لەناو يەك ماددە دا زياتر لە رووى فۆرمەوہ خزمەتى پىشنيازە ياساكە دەكات، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، سەرچنار خان فەرموو.

بەريز سەرچنار احمد محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو چوار بىرگەيەى كە ھاتووہ بىرگەى يەكەم ئەو پابەندىيەى ديار نەكردووہ كە كى ئەو پابەندىيە دەكات لەبەر ئەوہش من لەگەل ئەو رايەم ماددەى پىنج بىكرېت بە بىرگەى ئەخىر لە ماددەى چوار، خالى دووہم ئەو ميعيارانە كە زۆر باسى لپوہ دەكرېت ھەست دەكەم دەقىق نىن لە

سزاكان، خاڻيكي تريش ليژنه ي ياساي يه عني ئه م پرسياره م هه يه ئايا ئه م سزايانه ي كه دانراون ئيمه سي نه و عمان هه يه له قانوني عقوبات (جريمة منحة والجسامة) موخاله فه مان هه يه جونحمان هه يه جناياتمان هه يه به پي ي ئه و قسانه ي كه ليژنه ي ياساي ده يكات ئه مه ئه گه ر له بابي موخاله فات دا بيت يه عني پيچه وانه ده بيت، چونكه ماده (۲۷) ي قانوني عقوبات ژماره (۱۱۱) ي سالي (۱۹۶۹) ده لپت موخاله فه دوو سزايي هه يه چه پسي به سبت كه له بيست و چوار سعات تا سي مانگ له گه ل غه رامه له (۴۵۰۰۰) چل و پينج هه زار زياتر نه بيت، تو به دوو سه د مليون و سي سه د مليون دابنيي ناكريپت جه سامه كه ي موخاله فه بيت، يه عني سروشتي جونحي هه يه، دوايي له ماده ي (۸) زياتر ته وزيح ده دم، چونكه ده چپته وه سه ر ئه و باب، سوپاس.

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

زور سوپاس، ئه مه جه زائاتي ئيدارييه، ئيداره فه رزي ده كات نه ك مه حكه مه، سه رپيچيش ليره به مانايي موخاله فه نا يه ت له و ته ده روجه ي كه له قانون هه يه (المخالفة والجرح والجناية) ئه و ده لاله ته ي نيبه ئه مه جه زائاتي ئيدارين ئيداره فه رزي ده كات به بي گه رانه وه بو مه حكه مه، مو شكيله نيبه له وه ي ئيزافه يه كت هه بيت، كاك بهجت فه رموو.

بهريز بهجت علي ابراهيم:

بهريز سهروكي په رله مان.

ئه ز پيشنياره كي دكه م بو ليژنا په يوه نديدار و ليژنا ياساي، سه باره ت ماددي (۴) يا ماده يه كي ني ئيزافه بكه نه سه ر يان زي برگه يه كا ني ئيزافه بكه ن كه كه ره ستين كيميائي ناف قى ياسايي دا هه ميب نه هاتينه پيناسه كرن كا چنه، هنده ك كه ره ستيت كيميائي بيت هه ين بو نمونه وه كي قورقوشم ئه ف پي كه تاي وى بنه سه به بي هندي كه سه ره تان په يدا بيت و ماده كي گه له كي مه تر سيداره وه پتر بو هندي تي كه لي به نزي ني دكه ن كه شكلي وى جوان بكه ت وه هيچ تشته كي دي تي دا نينه، بهر هندي پيشنيار دكه ين ئه ف كه ره ستى كيميائي مه سه له ن وه كي رساسى هه ر ني هائيه ن بينه مه منوع كرن، يه عني ها ورده نه هي نه كرن بو هه ري ما كور دستاني يه عني نه داخل بن، هنده ك كه ره ستين دي بيت كيميائي بيت هه ين كه تي كه لي به نزي ني وانا دكه ن بو نمونه ئاروماتيك و ئوليفن و ئه قانا وه زاره تا سامانپت سروشتي ريژي ديار كرى بو قان عه مبارا و به نزي نانا دانيتن كه ل گوږه ي وان ته عليماتا سه ره ده ري ن گه ل بكه ن، زور سوپاس.

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

به لي كاك بهمن فه رموو.

بهريز بهمن كاك عبدالله احمد:

بهريز سهروكي په رله مان.

وه لا من له ماده ي پيش تريش ئه و پيشنياره م كرد كاك عه لي دياره به هه له تي گه يشت وتي له ماده ي دوايي ئه وه هه يه به س نيبه شتي وا، من باسى كوگا كانم كرد يه عني باسى كومپانيكاني ها ورده كرن و فرو شتنم نه كرد، ئيوه له ماده كاني پيشتر ئامازه تان به وه داوه كه كومپانياي تر ده توانپت كوگا دابه مزري نيت جگه له كومپانيكاني هي نان و فرو شتن، من باسى ئه وه م كرد له كوگا كان ئه وانه ي كه كوگايان هه يه له وي غه ش ده كرپت و له وي ماده ي كيميائي

تىرى تى دەكرېت كوالىتېيەكەي دەگۆرپىت، كاك عەلى وتى لە ماددەى دواتر ھەيە نەبوو ماددەكانى دوايى ئەويشم خويىندەو تىيدا نىيە، دوايى بىرگەي يەكەمى ئەم ماددەيە من پىشنيار دەكەم كۆمپانىكانى ھاوردە كردن و فرۇشتىنى بەرھەمە نەوتىيەكان و كۆمپانىكانى كۆگا كردنى بەرھەمەكان مەرجهكانى تەندروستى و سەلامەتى و پاراستنى ژىنگە پىارپىزن، چونكە لېرەش ديسان باسى كۆمپانىكانى كۆگا كردن ناكات، ھەز دەكەم لېرە تىبىنيەك بخەمە روو زۆر جار بە ئامازە باسى شتېك دەكرېت من دەگەرپىمەو ھە چەند مانگ پىش ئىستا كە ياسايى رېكلامان دەرکرد لېرە پىشنيارم كرد كە زمانى كوردى بىرئىتە مەرچ لە ياسايى رېكلام وتىان ياسايى ترھەيە باسى زمان دەكات كەچى لەو رۆژەي ياساكە دەرچوو رېكلام لە بازارەكان بە توركى و عەرەبى لە كوردى زياترە، ھىوادارم ئەمجارەش ھەر بەو ئامازەيە تىنەپەرپىت بە ناو ناو بھىنرېت كۆمپانىكانى كۆگا كردن ئىلزام بىرپىن بۇ ئەوھى لە كوالىتېيەكە غەش نەكەن بە ماددەى تر و ھە مەرجه تەندروستىانەش پىارپىزن، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك بەلپىن فەرموو.

بەريز بەلپىن اسماعيل حاجى ابراهيم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ديارە ماددەى (٤) بە رايبى من رۆحى ئەم پىشنيازە ياسايە ھە گرنگىيەكى تايبەتى ھەيە، كاتى خۆشى كە سەرۆكى دەستەى چاكردىنى ژىنگە لە ھەريىمى كوردستان ھاھە لىژنەى سامانە سىروشتىيەكان بەريزان لە لىژنەى تايبەتمەند شەرحيان كرد كە ژىنگەى ئەم وولاتە لە ريبى ئەم ھاوردە كردن و فرۇشتىن و مامەلە كردن بەم مەواددانە لە چ كارەساتىكى گەورە دايبە بە راستى، لەبەر ئەوھە بە راستى من پىم سەيرە ئىمە بۇ رىگەمان داوھ بە ھالەتى دووبارە بوونەوھى سەرپىچى كردن، بۇيە من پىشنياز دەكەم ماددەى (٤) بىرگەي يەكەمى ھەكو خۆيى بىمىنيت بىرگەى دووھم و سىيەم و چوارەم بىرئىتە يەك بىرگە، ھەر كۆمپانىيايەك سەرپىچى ھوكمەكانى بىرگەى يەكەمى ئەم ماددەيە بىكات بە پى بژاردنىكى دارايى بە بىرى (٥٠٠٠٠٠٠٠) پىنج سەد مليۆن دىنار غەرامە دەكرېت و مۆلەتى كار كردنى لە ھەريىمى كوردستان لى دەسەندىتەوھە، يەنى بۇچى دەرھەت بەدەين موخالەفە بىكات سزايەكى كەمى بۇ دانراوھ جارپىكى تر بىتەوھە ھەمان ژىنگە و ھەمان ئەو رىكارە تەندروستىيانەى كە ھەيە و ھەمان ئەو مەترسىيانەى كە لەسەر ژىنگە و تەندروستى ھەموومان ھەيە جارپىكى تر دووبارە بىكاتەوھە بۇ غەرامەيەكى زياتر، لەبەر ئەوھە بە تىكا داوا دەكەم كە ھەر دوو لىژنەى تايبەتمەند بە ئىعتىبارەوھە خالى دووھم ھالەتى دووبارە بوونەوھەكە ھەربىگرن وھە بە ھىچ شىوازيك رىگە بە ھالەتى دووبارە بوونەوھە نەدەن لەگەل سەرپىچىيەكە بىپارى كۆتايى ھىنان بە ئەركى ئەو كۆمپانىيايە بىرئىت، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس ماددەى (٥)، فەرموون تەوزىح بەدەن

بەريز گليزار رشيد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۴) فەقەرە چوار گولستان خان تېيىنىيەكى ھەبوو كە كى لە كى دەزانىت كۆمپانىياكان قازانچ دەكات، ئەو لىژنەى تەحقيق ھەيە ئەو پىي ھەلدەستىت، سەبارەت بە تېيىنى لىزا خان و كاك بەجت ئەو لە ماددەى (۱) فەقەرە دوو رېنمايىيەكان ديارىكراو بە وازحى ديارىكراو كە وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان ئەو ديار بكات، ھەروەھا سەبارەت بە تېيىنىيەكەى دكتور شىركۆ بە پىي قانونى عقوباتى عىراقى سزا و غەرامە دەبىت لە ياسا ديارى بكرىت، سەبارەت بە تېيىنى كاك بەمەن لە ناوئىشانى ياساكە دەلىت پىشنىيازى ياسا ھاوردە كەردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتىيەكان لىرە دا موعالەجە كەردنى ئەو بابەتە دەكرىت نەك ھى عەمبارەكان، سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى، فەرموو كاك سەرۆكۆ.

بەريز سەرۆكۆ ازاد حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

دوو تېيىنىمان ھەبوو لەسەر پەرلەمانتارە بەرپزەكان كە پىشنىياز دەكەن، ھىوادارم بۆ ئەو نەبىت كە تەرح بىت، ئەگەر بتوانن بە نووسىن بىنن بۆ لىژنەكان وە لەگەل ئەو ھەشدا بە پىي پەيرەو پىويست دەكات دوو ئەندامىش پىشنىوانى بۆچوونەكەى بكەن بۆ ئەو ھى ئىمە بتوانن لە ناو راپۆرتەكە جىگەى بكەينەو بۆ دەنگدان، وە يەككى تر كە پەيوەستە بە حالەتى سەريپچىيەكان، ئىمە وەكو لىژنە لەگەل ئەو دابن كە بۆ ئەم سەريپچىيە غەرامەكان زياد بكەين، بۆيە پىويست دەكات بە نووسراو بەدن، يەككە لە كىشەكان كە روبەرووى بوارى كۆمپانىياكان دەبنەو بە تايەتى لە بوارى سەريپچى كەردن ئىمە لە ناو وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان لىستىكى ئىگجار زۆرمان ھەيە كە كۆمپانىيا خراو تە لىستى رەشەو وە داخراو، ھەمان كە سايەتى چوونە كۆمپانىيايەكى ترى دروست كەردۆتەو بۆئەو ھى بتوانىت ئىش بكاتەو، ئەو يەككە لەو كىشانەى كە ئىمە دەمانەوئىت لە رىگەى ئەم ياسايەو بە لايەنى كەمەو بتوانن رىگرى لى بكەين لەو حالەتانەى كە دووبارە دەبىتەو لە رابردو دا، سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى سوپاس، كاك عەلى فەرموو.

بەريز عالى حمە صالح:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

زۆر بەى پىشنىيازەكانمان تەقريبەن جى كەردۆتەو بەو شىپو ھى خوارەو بە پوختى، كۆمپانىياكانى ھاوردە كەردن و عەمبار كەردن دوايى جى دەكەينەو دوايى ھاوردە كەردن، چونكە كىشە لەو دروست دەبىت و رەبتى بە ژىنگەو ھەيە ..

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ئەو لەگەل سەرۆكى لىژنەى ياسايى تەنسىقتان كەردو؟

بەرپىزىلىنىمىغا:

گەتوگۇمان كوردوۋە بەلى، ھەم بۇ ئەۋەلىز خان.

بەرپىزىلىنىمىغا. رېۋاز فائىق ھىسەن / سەرۋەكى پەرلەمانى كوردىستان:

ئەۋەلىنىمىغا بە قاعە دەدەن دەپپەت قىسە بەكەن.

بەرپىزىلىنىمىغا:

ھەندىك بەرپىزىلىنىمىغا ھەر چەند دەلىن بە پىلى ستاندارد و كۆنترۇلى جۇرى وشەلى ستانداردى بۇ زىاد دەكەين ھىچ موشكىلەلى نىيە، ئەۋەلى دوۋەلى راستە بەكەينەۋە يەكەم ئەۋە پىشنىيازە ئىمە ۋەكو لىزنىش لەگەل برادەران مناقەشەمان كورد سزىلى ۋەرگرتنەۋەلى مۇلەت و دەست گرتن بە سەر كەل و پەل و مومتەلەكەتەكانىان گىرنگە، چۈنكە تەنبا مۇلەت گىرنگە نىيە بەم كۆمپانىاۋە لىلى ۋەرگىرە و بە يەككىلى تىر داخلى دەپپەت، بەلام كە دەست كرا بە سەر مومتەلەكەتەكان ۋە بۇ سزىلى دادوۋەلى و سىجن و ھەپس تەبەن ئەۋە ئىشى ۋەزارەت نىيە ئىشى دادگايە سىجن بەرپەت ئەۋە لە ماددەلى (۸) ئەگەر بىرۋەنەۋە سەرى باسى دۇسىيەلى دادوۋەلى و دادگا و ئەۋە جۇرە ئىجرائاتانە كراۋە، سوپاس.

بەرپىزىلىنىمىغا. رېۋاز فائىق ھىسەن / سەرۋەكى پەرلەمان:

بەلى كاك بۇار...

بەرپىزىلىنىمىغا:

دكتور شىركۆ دەتوانىن ئەۋە بە نەزەرى ئىعتىبار ۋەردەگىر بە مەرجىك لەم برانە كەمتر نەپپەت، چۈنكە بۇ مەجال نەدەين بۇ دوۋە فەرمانبەر دەپوات لە برى ئەۋەلى بلىت زەرەرەكەلى (۵۰۰۰۰۰۰۰) پىنج سەد مىلۇن بوۋە دەلىت (۱۰۰۰۰۰۰۰) دە مىلۇن دىنار بوۋە واتا رەقەمپەك داگىر بەكەين دىارى بەكەين بۇ ئەۋەلى كە ئىش بەكەين پىكەۋە.

بەرپىزىلىنىمىغا. رېۋاز فائىق ھىسەن / سەرۋەكى پەرلەمان:

رپك تەۋاۋە، يەنى لە كەمترىن برى ھاتوۋ لە كەمتر نەپپەت، بۇ ئەۋەلى مەجالى ئىجتىھاد و تەخمىنى لابلەلى تىدا نەپپەت ئەۋەلى تىر ئىعتىدالىيە، كاك ياسىن دەتەۋى قىسە بەكەلى؟ قىسە بەكە.

بەرپىزىلىنىمىغا خىزىر تە:

بەرپىزىلىنىمىغا سەرۋەكى پەرلەمان.

داۋالى لىبوردن دەكەم لىرە نەبووم، بە نىسبەت ماددەلى (۴) خالى يەكەم باسى سزادان دەكات من قەناعەتپىك ھەيە مرۇف بە پارە ناكردىپت لە سىن ئەگەر بە بىرتان بىت كۆمپانىايەك تەنھا ماددەلى ھافزى زىاد لە ناۋ شىرى مندالان كوردبوۋە خاۋەن كۆمپانىياكە ئىعدام كرا، يەنى كابلەك بىت ژەر بە ناۋ ھەموو كوردىستان ۋەر بەكات، ئىستا ئەگەر ئىمە بەراۋردىك بەكەين پىش راپەرىن و داۋالى راپەرىن رىژەلى سەرەتان لە كوردىستان چەند زۇرە، يەنى مال نىيە تىدا نەپپەت، بۇيە من پىشنىار دەكەم ھەر ئەسلەن غەرامە نەپپەت بەلكو يا سزىلى ھەتا ھەتايى بەرپەت ئەۋە خاۋەن كۆمپانىيايە يان ئىعدام بىت، يەنى ئەۋە لەسەر زىانى ھەموو ھاۋولائىيەكە من بۇ خۇم نا نەۋەكەلى من، جا ئەگەر برادەران پىشنىگىرىم بەكەن مەمنونىان دەبم، سوپاس.

بەرپىزىلىنىمىغا. رېۋاز فائىق ھىسەن / سەرۋەكى پەرلەمان:

ماددەلى (۵) بىخوئىنەۋە.

بەريز سەرکۆ ازاد حسين:

بەريز سەرکۆ پەرلەمان.

ماددە (۵): وەزارەتى سامانە سىروشتىيەكان و وەزارەت و دەستە پەيوەندىدارەكان بە گوڭرەى پىسپۇرى خۇيان چاودىرى پابەند بوونى كۆمپانىياكان بە و مەرج و خەسلەتەنى لەم ياسا و رېنمايىيە پەيوەندىدارەكان ھاتوون لە ئەستۆ دەگرن، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرکۆ پەرلەمان:

ھەر بەريزىك لە سەر ماددە (۵) قىسە ھەيە، بەلام ئەو بەريزانەى كە وتبووتان ئىزافە بكرىت بۆ ماددە (۴)، ئەگەر ئەو دووبارە دەكەنەو بە قىسە نەكەن، چونكە گەيشتۆتە لىژنە، (كەك مەم، كەك شىخ زاهر، كەك دكتور زانا، مامۇستا نەجات) كەك دكتور زانا فەرموو.

بەريز زانا خالد سمايل:

بەريز سەرکۆ پەرلەمان.

من دەمەويت لە سەر مەبادئىكى سەھى عامە قىسە بكەين، چونكە پەيوەندارە بە و ماددەيە و ماددەكەى پيش ئەوھش كە بەريزان زۆر مناقەشەيان لەسەرى كرد لە دىرى دووھم دەليت بە و مەرج و خەسلەتەنى لەم ياسايە، چونكە ئەمە ياسايى تەندروستى گشتى عىراقى بەركارمان ھەيە لە ھەريمى كوردستان زۆر بە وازحى لە ماددە (۳) بېرگەكانى (۸ و ۶) باس لە و بابەتە دەكات ياسايى تەندروستى گشتى ژمارە (۸۹)ى سالى (۱۹۸۱)، بۆيە ئەگەر ئاماژەيەكى پى بكەين لە و ماددەيە دا خراپ نابيت، چونكە لە ئەحكامى خىتامى ئەم ياسايە دا دەليت كار بە دەقى ھىچ ياسايەكى تر ناكريت بۆ ئەوھى نەبىتە بەر بەست، ئىمە دەمانەويت توندترين سزا ھەبىت، بۆيە ئاماژە بە و ياسايە بكەين، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرکۆ پەرلەمان:

زۆر زۆر تەواو، بەريزان ئەوھى بۆ زياد بكەن لە ياسا بەركارەكانى ھەريم ژينگەش دەگرىتەو، سەھش دەگرىتەو، كەك شىخ زاهر فەرموو.

بەريز زاهر محمد على حسين:

بەريز سەرکۆ پەرلەمان.

ماددە (۵) وەزارەتى سامانە سىروشتىيەكان و وەزارەت و دەستە پەيوەندىدارەكان بە گوڭرەى پىسپۇرى خۇيان چاودىرى پابەندبوونى كۆمپانىياكان بە و مەرج و خەسلەتەنى لەم ياسا و رېنمايىيە پەيوەندىدارەكان ھاتوون لە ئەستۆ دەگرىت، من پيشنيار دەكەم سىاغەكەى بەم شىوھىە لى بكرىت وەزارەتى سامانە سىروشتىيەكان و سىستەمى ناوھندى بۆ پىوانە كردن و كۆنترۆلى جۆرى ھەريمى كوردستان سەربارى وەزارەتەكان و لايەنە پەيوەندىدارەكان چاودىرى و پابەندبوونى كۆمپانىياكان بە و مەرج و تايبەتمەندىيانەى لەم ياسا و رېنمايىيە پەيوەندىدارەكان ھاتوون لە ئەستۆ دەگرن، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرکۆ پەرلەمان:

بەلى سوپاس، بەلام دەستەى كۆنترۆل ئەوھى كە دەليلى بەشيكە لە وەزارەتى پلاندانان لىرەش نووسراو وەزارەت و دەستە پەيوەندىدارەكان، بۆيە ناوھينانى يەك دانە رەنگە ئىشكالمان بۆ دروست بكات.

بەريز ظاهر محمد علي حسين:

لايهنه پەيوەندىدارەكان باشتەرە لە دەستە پەيوەندىدارەكان.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمانى كوردستان:

نە دەلييت وەزارەتى سامانەسروشتييهكان و وەزارەت و دەستە پەيوەندىدارەكان، تۆزيك فراوانتر و باشتەرە، سوپاس، كاك مەم فەرموو.

بەريز مەم بورهان محمد قانع:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

دەربارەى ماددەى (۵) من پيشنياز دەكەم كە ماددەى (۵) هەلگيريت لەگەل برگەى (۲) لە ماددەى

(۱) كە پيشتر ئاماژەم پى كرد لە يەك بدرين لەگەل ماددەى (۱۰)ى ئەم پيشنيازە ياسايە، جا لە

ئىستا دا پيشنيازە دارشتنەووەكە پيشكەش بكەم يا دەچين بۆ ماددەى (۱۰) ؟

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

لە (۱۰) بە هەموو پيشنيارەكانتەووە پيشكەش بكە ئەوانەى كە دەتەوييت بە يەك جار.

بەريز مەم بورهان محمد قانع:

باشە سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، مامۆستا نجاە فەرموو.

بەريز نجاە شعبان عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

هەندەك ژ ئاخفتنيت من هاتنە گۆتن، بەس ئەز شيم هوسا بقى لەونى بيژم ژبەر كو دەزگەهئى

ناوەندى پيقانى و كۆنترۆل جۆرى ل كوردستانى نينه بەلكە ئەف ياسا بيته ئەگەرئى هەندى كو

دەزگەهئى ناوەندى پيقانى و كۆنترۆل جۆرى هەبيت بقى شكلى ئەز راست فەدكەم، وەزارەتى

سامانەسروشتييهكان و وەزارەت و دەستە پەيوەندىدارەكان، چونكى ل بەر هەندى كۆنترۆل

جۆرى ريقەبەرييهكا گشتييه نە دەستەيه هەكە ل قيرى ريقەبەرييهكا گشتى دەستە

پەيوەندىدارەكان و بەريوہەرييه گشتييهكان زيده بيت دى باشتەر بيت، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەلام لە كۆنترۆلى جۆرى بەشيكە لە وەزارەتى پلاندا، يەعنى

بەريوہەرييهكى گشتييه لەناو وەزارەتى پلاندا رەنگە ئەو وەزارەتە پلاندا، بۆيە باشتەر،

ئەگەر ئيزافەتان هەيه بۆئەو وە بچينه ماددە (۶)، ماددەى (۶) بخويننەو.

بەريز سەرکو آزاد حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددە (۶):

ئەو كۆمپانيانەى پيش دەرچوواندنى ئەم ياسايە مۆلەت پيدرا بوون بەردەوام دەبن لە

چالاکييهكانيان و لە ماوہى (۹۰) رۆژ لە ريكەوتى خستنه بوارى جيبه جى کردنى ئەم ياسايە

خويان لەگەل حوکمەکانى ئەم ياسايە دەگونجین و پيوہى پابەند دەبن.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى، كاك على خوت قسەت ھەيە؟ با ناوھكان بنووسين (ھلز خان، كاك دكتور اسماعيل، دكتور شيركو، كاك رزگار، كاك پيشەوا، كاك ادريس، كاك شيخ ظاهر، كاك مەلا وھيسى، كاك عەلى)، كاك پيشەوا فەرموو.

بەريز پيشەوا طاھر مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى (٦) دەليت ئەو كۆمپانيانەى پيش دەرجواندى ئەم ياسايە مۆلەت پيدرا بوون بەردەوام دەبن لە چالاكيبەكانيان، بەلام باسى ئەوانەى نەكردووھە كە مۆلەت پى نەدراو بوون، بۆيە ئەوانەشى كە مۆلەت پى نەدرا بوون يان خۇيان بگونجینن يا ئەوھيە دەبيت دابخريت، دەبيت ئەوھە ئيزافەى ماددەكە بكریت، كاك عەليش وازانم دەزانیت بيريان چووھ، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

قەينا ئيزافەى كەن جەلسە بۇ ئەوھيە شتيكمان بيرچوو بوو ئيزافەى بكەين، دەست خۆش كاك ادريس فەرموو.

بەريز ادريس اسماعيل عبوش:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (٦) من پيموايه (٩٠) رۆژ كەواتا سى مانگ زۆرە، لەبەر ئەوھى لە ماددەى (١١) ھاتووھ لەم ياسايە لە ريكەوتى بلاوكردنەوھى لە رۆژنامەى فەرمى وەقايەى كوردستان جيئەجى دەكریت بۇ ئەوانيش ھەر لەو كاتە جيئەجى دەكریت، پيموايه (٣٠) رۆژ واتا يەك مانگ بەسە، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى سوپاس، كاك مەلا ويسى.

بەريز ويسى سعيد ويسى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى (٦) دوو تيبينيم ھەبوو، تيبينى يەكەم كاك پيشەوا ھەورامى خستيبە روو، پشتگيرى رەئيبەكەى دەكەم، تيبينى دووھميش نازانم دەليت ئەو كۆمپانيانەى پيش دەرجوونى ئەم ياسايە مۆلەت پيدرا بوون بەردەوام دەبن لە چالاكيبەكانيان، پيشنيار دەكەم وشەى لە چالاكيبەكان بييت بە بەردەوام دەبن لە كارەكانيان، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عەلى ئەخير كەس قسە بكە و جوابى پەرلەمانتارانش بەدوھ، كاك رزگار فەرموو.

بەريز رزگار محمد محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (٦) ئەو كۆمپانيانەى كە پيش دەرجوواندى ئەم ياسايە مۆلەت پيدرا بوون بەردەوام دەبن لە چالاكيبەكانيان و لە ماوھى (٩٠) رۆژ لە ريكەوتى خستتە بوارى جيئەجى كوردنى ئەم ياسايە خۇيان لەگەل حوكمەكانى ئەم ياسايە دەگونجینن، پيشنيار دەكەم ئەو كۆمپانيانەى كە پيشووتر كاريان كرووھ و ناويان لە ليستى رەش ھەيە بە راستى ئەمانە حەق نيبە ئەمەيان بۇ بكریتە ياسا و بەم ياسايە ريگرى لەوانە بكات، چونكە ئەوانە خەلكانيكەن لە رابردوو دا خەلكيان

ژه هر خوارد كړدوو، وهكو وتيشم پيشتر نه مانه چهندين جار ره سيديان كړيوه خوشيان ئيشيان له سهرى نه كړدوو داويانه به كو مپانياي تر، سوپاس.

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

به لئ زور سوپاس، دكتور اسماعيل فهرموو.

بهريز اسماعيل على طه:

بهريز سهروكي په رله مان.

بسم الله الرحمن الرحيم، تيبينين من نهغه نه، ئيك ته بهن چاره سهرىيا هندئ كر نه گهر مؤلهت هه بيت بهس نه گهر مؤلهت نه بيت چاره سهر نه كر، ژبه ر هندئ نه ز بيژم بيته دوو فه قهره، نهو لايه نيته بي مؤلهت ئيكسهر دابخرئ، چونكه نهغه چهنده بي مؤلهت ئيش ده كهن چهنده سهر پيچى هه نه وچهنده زهره ر و زبان كردييه ئيستا بلين وهرن خو چاره سهر بكن، نه مه تيبينى يه كه م، تيبينىيا دووي بيژيت نه م ياسايه ده گونجين وه پيوه پابه ند دهن، ده بيت بلين (في حالة عدم معالجة وضعهم وفق هذا القانون) يه عنى نه گهر د وي ده مى خو نه گونجانده مؤله تيان هه لوه شپته وه، سوپاس.

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

ده ست خوش، كاك بزار، نه گهر نهو تيبينيه پيتا ته بهنى كرا، نه گهر ئيلتيزاميان نه كره، مناقشه يه كى خوتان بكن، هلز خان فهرموو.

بهريز هلز احمد محمد:

بهريز سهروكي په رله مان.

نه ف ئيزا فا هه نئ لئ بيته كرن نه گهر پابه ند نه بوون مؤله ته كانيان هه لده وه شپته وه، ژبه ر هندئ نه ز پشتگيرىيا بهريز مه لا ويسى و كاك پيشه وا و دكتور اسماعيلى دكه م، سوپاس.

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكي په رله مانى كوردستان:

به لئ سوپاس، دكتور شيركو فهرموو.

بهريز شيركو جودت مصطفى:

بهريز سهروكي په رله مان.

سه باره ت به داخستنى نهو شوينانه ي كه مؤله تيان نيبه كه خوئ مه فروزه وهكو ته حسيل حاسله بكرىت به برگه ي دووه مى نه م مادده يه كه نه وه ي كه مؤله تى نه بوو يه كسهر دابخريت، بيرمان نه چيپت (۲۱۴) پالاوگه ي نياسايى هه يه له هه ريمى كوردستان، يه ك ليتر له موخه له فاتى نهو پالاوگه يه (۱۰۰۰۰) سه د هه زار ليتر ناوى ژيرزه وي ته سه موم پئ ده كات و ژه هراوى ده كات، يه عنى ژيانى تيدا ناهيلىت يه ك ليتر به رامبه ر به سه د هه زار ليتر، بويه مؤله تى نه بوو دابخريت، وه برگه ي يه كه ميش نه وه ي بو ئيزافه بكرىت و اتا له و حاله ته ي خوئى نه گونجانده له ماوه ي سن مانگه كه مؤله ته كه ي لئ بسه ندرىته وه، سوپاس.

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

سوپاس، كاك شيخ ظاهر فهرموو.

بهريز ظاهر محمد على حسين:

بهريز سهروكي په رله مان.

مادده (۶) نهو كو مپانيايانه ي پيش ده رچوواندى نه م ياسايه مؤله ت پيدر ابوون به رده وام دهن له چالاكييه كانيان و له ماوه ي (۹۰) روژ له ريكه وتى خستنه بوارى جيبه جئ كرنى نه م ياسايه

خۇيان لەگەل ھوكمەكانى ئەم ياسايە دەگونجىن و پىۋەى پابەند دەبن، من پىشنياز دەكەم
سىاغەكەى بەم شىۋەىە لى بىرئىت، ھوكمەكانى ئەم ياسايە لەسەر ھەموو ئەو كۆمپانىيانە كە
لە پىش دەرجوونى ئەم ياسايە مۆلەتى كار كىردىن لى ئەم بوارە پىدراۋە جىبەجى دەكرىت دەپىت
لە ماۋەى (۹۰) رۆژ لە جىبەجى كىردى خۇيان لە ھوكمەكانى ئەم ياسايە بگونجىن و پابەند بن
پىۋەى، ۋە پىشتىگرى بەرپىز دىكتور اسماعىل و دىكتور شىركۆ دەكەم، چونكە ئەو كۆمپانىيانەى كە
بى مۆلەت كارىان كىردوۋە دەپىت سزا بىردىن ئەك كارە ناشەرىبەكەيان بە شەرى بىرئىت،
سوپاس.

بەرىز د. رىۋاز فائق حىسین / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى زۆر سوپاس، كاكەلى قىسەى خۆت بىكە و ۋەكو لىژنەش ھەردوۋكى لىك بەدە، دوایى كاكە
بىزار قىسە دەكات ئاخىر قىسە دەكات، گلىزار خان دوایى كاكە بىزار.

بەرىزەلى حمە صالح:

بەرىزەلى سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ئەو دەقەى كاكە شىخ زاهر دەقىقە ئەدى ئەگەر بەكىك ئىلتىزامى نەكرد لە ماۋەى
(۹۰) رۆژ جىبە؟ لە ماددەكانى تر گوايە كوالىتى خراپە یا ئىلتىزامى بە ماددەكان نەكردوۋە
ھەموو سزاكان دەىگرىتەۋە، جارى بەكەم ئىلتىزامى نەكرد سزای دوۋەم قورستىرە سزای سىبەم
داخستىن و دەست بەسەر مومتەلەكات و ھەلى كىردوۋە، بەعنى واقىك ھەبە من زۆر دىم لە
خولى پىشۋوش ھەر لە لىژنەى سامانە سىروشتىبەكان بووم لەگەل دىكتور شىركۆ ھەر باسى ئەو
پالوگە بى مۆلەتەمان كىردوۋە، شتىك ھەبە واقىقە بەعنى بە دەست و دەمى ئىمە نىبە دوو
سەد پالوگەى بى مۆلەتەمان ھەبە، بەلام ھەزار و شتىك گۆرەپانى بى مۆلەتەمان ھەبە دەتوانى
دابىرئىت؟ ناتوانى دابىرئىت واقىقە سەد جار مەواۋەلەمان كىردوۋە نەمانتوانى كەواتا چى
بەكىن؟ لەبەر ئەۋەى پىمان داناخىرئىت دەپىت خۆت مەرجى بەسەر جىبەجى بىكەىت ئەمە
مەرجەكانە مەرجى ژىنگە، مەرجى كوالىتى، مەرجى كۆگا، مەرجى سەلامەتى، مەرجى
تەندىرستى، ئەگەر مەرجەكانى جىبەجى نەكرد ئەو كات ئىجرائاتى دوۋەم، بەلام ئەگەر ناتۆ
ئىستا بەكسەر بلىنى داناخىرئىت بەعنى واقىقە داناخىرئىت، من پىموايە بلىنى ئەو گۆرەپان و ئەۋە
رەئى خۆمە بلىنى ئەو گۆرەپان و پالوگانەى مۆلەتەمان نىبە پەبىۋەست نىن فەترەبەكى زەمەنى
دانزىت پىۋىستە ئىلتىزام و ستانداردە نىۋدەۋەلەتتەبەكان جىبەجى بىكەن، ھەز دەكەم بە مەيدانى
بىرۆن بىبىن لە سلىمانى دەردەچى لە تانجەرپۆ تا دەگەتە قەراغ ھەموۋى مەخزەن و كۆگايە
سوتەمەنى تىدايە سەدان تەنكەرە ھەزاران خەلك ئىشى تىدا دەكات ناتوانى بە ھەمەلى
ھەموۋى داخەىت، بەلام دەپىت بلىنى بەم مەرجانە ئىش بىكەى مستەۋدەعاتى پىشكەوتوت
ھەبىت لە موختەبەر مەۋاد تىكەل بىكەىت، چونكە ئەۋانەى پىپۆرى بوارەكەن دەلپن ھىچ
مەرجىكى ئەكادىمى نىبە لە تىكەل كىردى مەۋادەكان ئەۋەشى دەيكات ھىچ شەھادە و بىرۋانامە
و پىپۆرىبەكىان نىبە، كابرايەك ھاتوۋە بە پىنج سەد ھەزار دەلپت خۆت مەۋاد تىكەل بىكە...

بەرىزەلى د. رىۋاز فائق حىسین / سەرۆكى پەرلەمان:

كاكەلى ئىمە لە بەردەمى دوو سى فەرزىە داىن، ئەم شەرىخانەى دەكەىت ھەموۋى واقىقە و
ھەبە، فەرزىەى بەكەم كۆمپانىيەك مۆلەتى ھەبە، بەلام بە گۆپىرەى ھوكمەكانى ئەم ياسايە

خۇي تەنزىم نە كىردۈۋە نەۋەد رۆژ كە مەتر يا زىياتر، پەرلە مان قەرار دەدات خۇي تەنزىم دەكات،
واقى دۈۋەم ئەۋەيە كۆمپانىا ھەيە ھەر مۆلەتى ۋەرنە گرتوۋە ۋ ئىشى خۇي دەكات، ئەۋە چى
دەكات؟ سى كۆمپانىا ھەر نىيە گۆرە پانىكە، بەرپىزتان لە لىژنە تاييە تمەندە كان لە گەل لىژنەي
ياسايى راۋىژ بكن بۇ تەنزىمى ھەر سى فەرزىيەكە ۋ حوكمى ھەر سى فەرزىيەكە، كاك بزار
فەرموو.

بەرپىز بزار خالد عبدالله:

بەرپىز سەرۋكى پەرلە مان.

حەز ناكەم ھىچ كىشە يەك ھەبىت لە ماددە كانى ئەم پىشنىازە ياسايە، پىۋىستە بگەرپىنەۋە
ماددەي يەك برگەي يەكەم باسى مۆلەت دەكات، ئەۋەي مۆلەتى نەبىت ھەر لە ماددە (۲) برگەي
يەكەم دەلپت ھەر كۆمپانىايەك بەرپىز سەرۋكى پەرلە مان...

بەرپىز د. رىۋاز فائق حسين / سەرۋكى پەرلە مانى كوردستان:

بەلنى ببورە.

بەرپىز بزار خالد عبدالله:

عەفوم بكە، بۇ ئەۋەي جەنابت ئاگادار بىت..

بەرپىز د. رىۋاز فائق حسين / سەرۋكى پەرلە مانى كوردستان:

راستە حەقى خۆتە.

بەرپىز بزار خالد عبدالله:

حەز ناكەين ھىچ فەراغىك ھەبىت يان ھىچ كىشە يەكى ياسايى ھەبىت كە فەراغىكى دروست
كردبىت لە وجودى ئەم ماددانە، ئەۋەي مۆلەتى نەبىت دەبىت بگەرپىنەۋە ماددە يەك زۆر بە
ۋازحى برگەي يەكەم ھاتوۋە باسى مۆلەت دەكات، دوايى ۋەرگرتنى مۆلەت ئەم ئىشانە دەكات،
لە ماددەي (۲) برگەي يەكەم عىلاج كراۋە دەلپت ھەر كۆمپانىايەك سەرپىچى حوكمە كانى
ماددەي يەكەمى ئەم ياسايە بكات بەم شىۋەيەي خواروۋە سزا دەدرىت، سەبارەت بە بابەتى تر
باسى ئەۋانەي كە مۆلەت يان نىيە بە رايى من نابىت لەم ياسايەدا باسى ئەۋە حالەتە بگەين،
چونكە ئىستاش ھەر بەنزىخانە يەك بىت ھەر كۆمپانىايەك بىت لە بوارى بەرھەمى نەوت بىت
لە مومارەسە كردنى عەمەلپىكى تىجارى يا ھەر شتىك بىت ياسا ۋ رىنمايى بەركارە كان ھەيە
بۇيە ھىچ فەراغىكى قانونى نىيە، ئەۋەي بى مۆلەت ئىش دەكات ئەۋە دەچىتە چوارچىۋەي
قاچاخچى ۋ ئەۋە كات ئىجرائاتى خۇيى ۋەردەگرىت ۋ دەداتە دادگا، ئەم پىشنىازە ياسايە تەنيا
غەراماتە سەپاندوۋە بۇ ئەۋەي ئەۋە موخالەفاتانە نەكرىت ۋەكو لە ھەر ماددەيك ھاتوۋە، لەبەر
ئەۋە بۇ حەلى كىشە كان ماددەي (۱) ھەيە باسى مۆلەت دەكات ۋە لىرەش پىۋىست نىيە بلىين
ئەۋانەي مۆلەت يان نىيە خۇ پىۋىستە ھەبىت ئو مەفرۋزەش ھەبىت ئەگەر نەبىت ئەۋە لە ياسا
بەركارە كان ۋ رىنمايى بەركارە كان ھىچ فەراغىان نىيە دەدرىتە دادگا، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. رىۋاز فائق حسين / سەرۋكى پەرلە مان:

سوپاس، فەرموو گوليزار خان.

بەريز گوليزار پەشىد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

مىنىش ھەمان رەئى كاك بىزارم ھەيە، بەلام بۇ مەلوماتان ئەگەر غەلەت نەبم لە ۲/۱۰ رېنمايەك لە ئەنجوومەنى وەزىران دەرچووہ بۇ ئەوہى كە ئەو كۆمپانىيانەى كە ئىنجازەيان نىيە مۆلەتيان داوہ كە داواى ئىنجازە ئەكەن، ئەم بابەتەش لە ئەنجوومەنى وەزىران چارەسەرکراوہ، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەى (۷) بخويئنهوہ.

بەريز رېبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من وەكو ئەندامىكى لىژنەى سامانە سرووشتيەكان يەك تەوزيخ لەسەر فەلسەفەى ماددەى (۶) بدەم، ماددەى (۶) بۇ ئەوہ ھاتووہ لەبەر ئەوہى ھەندىك گۆرەپان ھەيە كە مۆلەتيان نىيە، ئەوہ ھەقىقەتتەى كە ئىمە بەدواداچوونىشمان كرددوہ، راپۆرتتېكمان بەرزكردوہ بۇ جەنابتان لەويوہ بۇ وەزارەتى سامانە سرووشتيەكان، ئاماژەمان بەوہ كرددوہ كە زۆرىك لە گۆرەپانەكان بى مۆلەتن، لە شوئىنى تىرىش باسماكردووہ، ئەوہ بۇ ئەوہىە كە ئەمە خوئان بگونجئىن.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

نا ئەوہ بۇ مۆلەت پيدراوہكانە ئەم ماددەيە.

بەريز رېبوار عبدالرحيم عبدالله:

كاتى ئەوہ ھاتووہ كە ئەمانىش يان مۆلەت وەرگرن يان ئەبى دابخرئىن يان ئەبى سزا بدرئىن، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەكە بۇ مۆلەت پيدراوہ، بەلى تەواو ماددەى دواى ئەوہ، خوئان موناقتەشەكەى خوئان بكنە وەختان لەبەر دەستە، ماددەى (۷) بخويئنهوہ دواى ئەوہ ھەر بەريزئىك ويستى قسەبكات، فەرموون ماددەى (۷).

بەريز گليزار رشيد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەى (۷) رېسى گومرگى و باج و بەپىيى ياساو پەيرەوہكانى لە ھەريمى كوردستان - عىراق وەردەگيرئىت.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ھەر بەريزئىك ئەيەويئ لەسەر ماددەى (۷) قسە بكات، كاك شىخ ظاھر، د. شىركۆ، د. اسماعيل، سەرچنارخان، كاك رزگار، كاك رزگار فەرموو.

بەريز رزگار محمد محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۷) رېسى گومرگى و باج بەپىيى ياساو پەيرەو و بەركارەكان لە ھەريمى كوردستان - عىراق وەردەگيرئىت، بەريز سەرۆكى پەرلەمان ئەو موادانەى كە بەنزينى پى دروست ئەكرئ يان ماددەكانى تى پى دروست ئەكرئ ئەمانە جارى وا ھەيە كە من شارەزايىم ھەيە لەوئ، چەندجاريك سەردانمان كىردى بەناوى جۆراوچۆر دئىت، يەئنى ئىستا موادئىك ئەھيئىن، بەلام ئەو موادە بە موادئىكى تر ئەژمار دەكرئ، ئايا بەچ پيوەريك ئەوہ ئەكرئ بۇ ئەوہى ئەو

باجه و ئه و گومرگيهى هى ئه و مادده وهرده گيرئى كه ئه و مادده يه، وه ياساش بؤ ئه وه دهرئه كرى
كه رىگه له ناقانونى بگيرئى، ئىستا باس له وه كرا كه هه ندىك پالاوگه ئه وانه ناتوانئى
دابخرئى، به راستى به عنى ئىتر بؤچى دابنئيشين ياسا دهركه ين، زؤر سوپاس.

به ريز د. رىواز فائق حسين / سه روكى په رله مان:

له راستى مادده كه شتىكه و به شتىكى تره وه، به كه سهر ئه چىته بارى ته هبىيى گومرگ، هىچ
ره بتى نىيه به عنى په يوه ندى به و حاله ته ئىمه وه نىيه، به لئى د. شىركو ئه وه قانونه هىچ
په يوه ندى به ئيره وه نىيه.

به ريز شىركو جودت مصطفى:

به ريز سه روكى په رله مان.

به كه مه علومه ئىنجا ديمه سهر ئه وهى كه پيشنيار ده كه م، له و مادده يه په يره و كردنى په يره و
لابدرئى، چونكه باس له وه ئه كا باج به پىيى ياسا كه باسى ياسامان كرد ئىتر په يره و لابدرئى،
به لام زىانى ئه و پالاوگانهى جارى به كه م كه ئه لئى داناخرين يان ناكريئى دانه خريئى له (214) پالاوگه
(168) پالاوگه داخرا، جارى پيشوو ژماره يه كى كه ميان مائه وه، موشكىله كه له وه دايه كه
هه لمه تى جديان بؤ ناكريئى، ئه گه رنا دائه خريئى و قابىلى داخستنئيشين بئى ئوميد نه بين، ئه گه ر بئى
ئوميد بين له وهى كه ناتوانين داينخه ين ئه و په رله مانه ش هىچ رولئىكى نامىنئىت به راستى نه خىر
به واقىعى داخران زىانى سالانهى ئه و پالاوگانه وه ئه و بازارانه سالانه سئى ملىارو پىنج سهد
ملىون دؤلار به راپورتنى رسمى حكومه تى هه ريمى كوردستان خه ساره تى داوه له حكومه تى
هه ريمى كوردستان ئه و ته جه موعاتانه ئه و بازارانه، له بهر ئه وه به لئى هه لمه تى بؤ بكرئى وه كو
چؤن له رابردووا پيمان داخستن له داهاتووشا ئه توانين پىيان دابخه ين به س به شه رتنى هه لمه تى
بؤ بكرئى له م ماددهى (7) دا به پرواى من ئه و په يره وه زياده لابدرئى، زؤر سوپاس.

به ريز د. رىواز فائق حسين / سه روكى په رله مان:

سوپاس، فه رموو كاك اسماعيل.

به ريز اسماعيل على طه:

به ريز سه روكى په رله مان.

به لئى ئاخافتنا من هاته كرن له لاي د. شىركو ئه ز دگه ل وىمه پشتگىريا وى دكه م په يره و، چونكى
به س ياسا موعاله جه گومرگى و باجئى دئته كرن نه په يره وى، زؤر سوپاس.

به ريز د. رىواز فائق حسين / سه روكى په رله مان:

سوپاس، فه رموو سه رچنار خان.

به ريز سه رچنار احمد محمود:

به ريز سه روكى په رله مان.

منيش پشتگىرى د. شىركو و د. اسماعيل ده كه م وشه ي په يره و لابدرئى، چونكه باج و گومرگ
به ياسا دائه نرئى ئه گه ر په يره و يان ته علماتئىك يان رپئمايه ك هه بئىت له روانگه ي ياسا كه وه دانئى،
پىويست ناكات ناوه كهى بئىت، زؤر سوپاس.

به ريز د. رىواز فائق حسين / سه روكى په رله مان:

سوپاس، فه رموو كاك زاهر.

بەرپز ظاھر محمد علی حسین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددە (۷) رپسى گومرگى و باج بەپىيى ياسا و پەيرەو و بەرکارەکان لە ھەرئىمى کوردستان - عىراق و ھەردەگىرئىت، بەپىيى ماددە (۲۸) دەستوورى عىراقى باج و رسومات نە زىاد دەکرئىت و نە کەم دەکرئىت، ئىلا بەپىيى ياسا نەبئىت، بۆيە منىش پشتگىرى راي، د. اسماعيل و د. شىرکۆو سەرچنارخان دەکەم، ئەو پەيرەو ھەبدرئىت و تەنھا بەپىيى ياسا بئىت، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسين / سەرۆکی پەرلەمان:

قسەتان ھەيە سەبارەت بەوھى چوار ئەندامى بەرپزى پەرلەمان داواى لابردينى پەيرەو ئەکا.

بەرپز بزار خالد عبدالله:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو قسانە زۆر بەجىنە بۆ باج مەعقولە و نەسپىكى دەستووريش ھەيە، بەلام رپسى گومرگى چەندىن جار بەرپيارو پەيرەو لەلايەن ئەنجومەنى و ھەزيران دەردەكەوئىت، چەندىن سالە مەسەلەى ياساى گومرگى بۆ کارگەکان بۆ پشتيوانى کردن لە ھەندئ بوار دەردەكەوئىت بەبئى ئەوھى مەسەلەن ليرە لە پەرلەمان قانونى تەعدیل کرابئى، جا ئىحتمالە ئەو قسە مەعقولە مەنتقى تىدايە بۆ باج، بەلام رپسى گومرگى زۆر جار ھەيە لە پەيرەو دەرکرى لەلايەن ئەنجومەنى و ھەزيران، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسين / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاک علی.

بەرپز علی حمە صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

با وانەبئىت خوانەخواستە ئىمە لە لیژنە يان لەگەل پالۆگەى نایاسايى گۆرەپانەکانا، بەرپزان بەس لە ھەولپیر ئەوھى پىيى ئەوترى بازارى بۆرسە ھەزارو شتى ساحە ھەيە سووتەمەنى و مواد تىکەل ئەکەن مۆلەتیشيان نىيە لەژىر چاودىرىدا نىن، ئىمە زۆر مەحاوہلەى عەمەلیمان کردووہ داناخريئىن، يانى واقعیهکەى زۆر مەحاوہلە کراوہ، ھىوادارم بە عەمەلى بچنەوہ بۆ ئەوھى تانجەرپۆ بىيىن ئەوانەى مەنتىقەى کاشى، ئەوھى د. شىرکۆ و تى راستە، بەلام داواى ھەمووى کرانەوہ، سەيرى بکە دىراسەى بکە تا سالىکىتر ئەگەر ھەر ھەبئىت ھەبئى لە ژىر رپنماى و پىوہرى ستانداربى و باجى لپوہر بگىرئى و مەرجى ژىنگەو تەندروستى تىابئىت، يا بلپى مۆلەتى نابى و ئەبئى داخريئى و ھەقمان نىيە بەسەرى و داش نەخرئىت لە عەمەلپا، يەنى قسەکە لە سەر ئەوھى مەسەلەن من خۆم ناتوانم بايى شانى دە ھەزار خيزان نان برپاو بکرى، بەلام حەلى علمى ئەبئى بۆ دابئرى، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسين / سەرۆکی پەرلەمان:

کاک علی پەيامەکە وازحە، تۆ لەگەل ئەوھى کە چارەسەر بئىت، لیژنەکەتان لەگەل ئەوھن مادام ئەوانە ئەمرى واقىعن ئەبئى خۇيان لەگەل ئەم ياسايە بگونجىنن، بەلى ماددە (۸) بەرپزان زۆر زۆر ماويىنەتەوہ خۆتان ئەزانن کۆرۆنايە.

بەرپز گلیزار رشید حاجی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددە (۸) دادوهری لیکۆلینەو تاییەتمەند بە یەکلای کردنەو هی کە یسی ئەو سەرپێچیه کان کە لەم یاسایەدا دەقنوووس کراون بەپێی حوکمەکانی تاییەت بەپرپاری سزایەك هاتوو لە یاسا بنەمای دادگا سزایەك هاتوو ژمارە (۲۳) ی سالی ۱۹۷۱ هەموارکراو، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

پیش ئەو هی هەر ئەندامیکی بەرپزی پەرلەمان قسە بکات، من هەست دەکەم ئەم ماددەیه پێچەوانە هی فەلسەفە هی قانونەکەیه، داوا لە بەرپز سەرۆکی لیژنە هی قانونی دەکەم شەرعیکیان بۆ بکات لەو بارەیهو.

بەرپز بزار خالد عبدالله:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سوپاس بۆ جەنابت پێویستە لەم ماددەیه لە بیدایەتی ئیمە قسە بکەین، بۆ ئەو هی قسە هی کە متریس لە سەر بکریت، ئەم شەرە موحتاجی موقەدیمەیه کی کورته ئەگەر پوخسەت بییت، بەپێی قانونی عقوباتی عێراقی جارانی تەقسیم دەبوون بۆ سنی فیئات بەپێی ختورە هی هەر جەریمەیهك وه ئەمانەن، جارانی جینایەت، جارانی جونج، جارانی موخالەفات، وه بەپێی قانونی ژمارە (۲۳) ی سالی ۱۹۷۱ بە یەکلایی کردنەو هی داوای جینایات وه مەحکەمە هی جونج موختەصە بە دەعواکانی جونج و موخالەفات، ئەگەر بەپێی ئەم تەقسیماتانە بییت دەبینین جارانی موخالەفات هەژمار دەکریت بە جارانی بەسیت، وه ختورە هی کە متریس لە جارانی مەکانیتری جینایات و جونج، بۆیه مەشاریعی عێراقی لە داوای تەعدیلی حەوتەم لە سەر یاسای ئسولی مەحاکەمات بە قانونی ژمارە (۳۳) سالی ۱۹۸۰ ئەم دەسەلاتە هی حەسل کردنی دەعوا هی موخالەفات داو بە حاکمی تەحقیق بە ئەمری جەزائی، وه ئەمری جەزائیش بەراستی لە چوارچۆیهی قانونی ئسول مەحاکماتدا بە تحدیدی بە حەصری نەهاتوو، زۆر تەعریف هەیه لە لایەن کەسانی شارەزا و محاکماتدا یاسا ناسەکان، بەلام هەمووی تەقربەن کۆبکەن یەك تەعریفە دەلی ئەمر جەزائی کە حەسمی ئەم موخالەفاتانە دەکات لە لایەن حاکمی تەحقیق دەلی ئیجرائیکی قەزاییه و کە لە لایەن مەحکەمە هی موختەس دەردەچیت بۆ یەکلای کردنەو هی فیئەیه کی موعەببەن لە دەعواکانی جەزائی بەبێ ئەو هی رەچاوی ئیجرائاتی مەحاکەمە هی عادی کە دەگریتەبەر، وه داوای تەعدیلی حەوتەم لە سەر قانونی ئسولی مەحاکەمات جەزائی ژمارە (۳۳) ی سالی ۱۹۸۸ بۆمان دەردەکەویت کە هەردوو دادگای جونج وه دادگای تەحقیق موختەسن بە دەرکردنی ئەمری جەزائی و لە پرووی عەمەلی و لە پرووی واقعیشەو، ئیستا محکەمە هی تەحقیق زیاتر دەسەلاتی هەیه زیاتر ئەم ئەرکە هی دەگریتە ئەستۆ فەسل کردنی ئەم دەعوانە کە متعلقن بە مخالفە لە جیاتی دادگای جونج، بەمشپۆیه لە قانونی ئسولی محاکمات داو لەم پێشنیازە یاسایەدا نەزاهیه و ئیجابیاتی تیدایه، لەوانە ئەگەر باسی ئەم پێشنیازە یاسایه بکەین کە بەمشپۆیه بەو ماددەیه دابریژین.

یەك: شەرعیەت دانە بەو پێبژاردنە کە لەم یاسایەدا دیت، ئەگەر قازی تەحقیق بییت لە جیاتی ئیدارە و مودیرعامیک و وهکیل وهزیریك یان وهزیریك.

دوو: رېښه گرتنه له گندهلې.

سى: فشارو ته زه خم له سهر دادگای که تن مه حکمه جنج که م ده بېت.

چوار: په نابردنه بؤ ته واحدی عام، په نابردن بؤ ته واحدی عامه موحتاجه کاتیکى زوره موخته مه له (۳۰) سى رۆژ و (۳۵) سى و پینچ رۆژو (۴۰) چل رۆژى بیه ویت، ئیمه ماده یه کم له بهر ده ست بوو بهرهمه نه وتییه کان موخته مه له ختوره ی نه و ماددانه یه عنى بهرگه ی نه وه نه گرن که نه و ماو به هه مووی له بهر مه حروم که م بېت، لیره ش یه عنى له م پېشنیازه یاسایه دا ئوسولى جه زائى تېدانیه، چه پسى تېدانیه، که چه پسى تېدا نه بى بؤ بچیت بؤ دادگایه کی تاییه ت یان دادگای جنج که چه پسى تېدانیه وه قانونى ئسول مه حاکمه ماتى جه زائى له ته عدیلی چه وتهم له سالى ۱۹۸۰ چه سمى نه و مه وزووعه ی کردیه، بؤ نه وه ی نه و ده عوایانه ی که به س متعه له قن به غرامات و پاره، قازى ته حقیق نه و سه لاحیه ته ی هه بېت و وه ربگیریت، لیره نه گهر پرسیار نه و بېت بؤ مه حکمه مه بېت نه وه ته وزیحم دا حاکمى ته حقیق بېت یان مه حکمه ی ته حقیق بېت فهرقى نییه، ده سه لاتی دایه هه ردو وکیان وه کو شه خس حاکم وه هه م وه کو مه حکمه مه، نه گهر مه به ستمانه له ده ستى ئیداره داییت نه و کات ده بېت ئیمه له بهر امبه ر هه ندی بژارده ی تر داین، نه گهر بېین بلیین ئیداره نه و غرامه ی فهرز ده کات پېویسته پیدا چوونه وه بکه ین جاریکتر له م پېشنیازی یاسایه، ئایا کى نه م غرامه ده سه پینیت؟ وه زیره، وه کیل وه زیره، بهرپوه به رایه تییه، ده بېت لیژنه ی ته حقیقى دیسان ئیزافه بکه ین، یه عنى ده چینه مه وزوعیکى تر، له بهر نه وه پیم باشه وه کو لیژنه ی یاسایى بؤ زه مانه تی زیاتر بؤ عه داله تی زیاتر پیمان باشه به پپی خوگونجانندیش له گه ل قانونى ئسول محاکمات هیچ مخالفه مان نه کردیه، نه و غرامه یه له لای قازى ته حقیق فهرز بکریت، مووده ی که متره و زه مانه تی زیاتره و رېگه گرتنه له گندهلې زائیده ن پرۆسه که خیراتره وه فشارو ته زه خمیش له سهر مه حکمه ی که تن که متر ده بېت، زور سوپاس.

به ریز د. رېواز فائق حسین / سه رۆكى په رله مان:

زور سوپاس، کى قسه ی هه یه له سهر نه و ماده یه؟ من هیشتا نه گه شتوومه ته نه و قه ناعه ته، سه رچنارخان، د. اسماعیل، د. شیرکو، به دریه خان، د. شایان، دکتوره شایان فهرموو.

به ریز شایان کاکه صالح محمد:

به ریز سه رۆكى په رله مان.

له راستیدا راسته کاک بژار پوو نکرده وه یدا، به لام ئیتر نه و یاسایه یان بابلین هه ریه کیك سه رپیچی کرد کامه ی به سه ردا ده سه پیندریت، راسته پوو نکرده وه تدا، به لام بؤمن زور پوون نه بوو بیوره، زور سوپاس.

به ریز رېواز فائق حسین / سه رۆكى په رله مان:

کاک بژار فهرموو.

به ریز / بژار خالد عبدالله:

به ریز سه رۆكى په رله مان.

لیره پېویسته بزاینن ئیمه چه زده که یین فهرزکردن یان غرامه یه له لایهن وه زاره تی سامانه سرووشتییه کان و دادگا، نه ی نه گهر دادگا بېت نه وه عیلاجمان کردیه کپشه یه کی قانونى نییه،

ئەگەر ھەزەدەكەين بېن ئەو دەسەلاتە ئىدارە بەدەين زۆر ئىعتىادىيە ئامادىيە لادەبەين ئەم دەسەلاتە ئىدارە دەدەين.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

نا قسەكەى كاڭ دكتور ھەموومان بەش بەحالى خۆم لەسەر ئەو ھەيە ئىمە ئىشكالمان نىيە بەكام ئاراستەى دەبەين، بەلام ئەگەر بە ئاراستەى ئەو ھەي دەبەين بېتە دەعوا و بچىتە مەحكەمە لەگەل ئەو قەيدەيا تەعاروز ناكا موخالفە عقوبەكەى گەورە نىيە، ئەمە پرسیارە ئەساسىيەكەيە، ۋە ئايا حاكمى تەحقيق كافىيە بۇ ئەو ھەي بېيار بۇ نموونە لە ھەوت سەدو پەنجا مليۇن بىدا، ئەمە پرسیارەكەيە بەس بۇ ئەو ھەي شتەكەمان لەسەر تىنەپەرپىت دەرفەتە بۆت فەرموو.

بەرپىز بزار خالد عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تەوزىحەم دا ئىمە لەم ياسايەدا غەرامەمان ھەيە، عقوبەى جەزائى لەم ياسايەدا نىيە تەنھا غەرامەيە، ئەگەر غەرامەيە ئى پىويستە بەپىيى قانونى ئىصول محاکەماتىش تەعدىلە، غرامە ئەو دەسەلاتەى داۋە قازى تەحقيق ئەو ھە جارە ئىشارەتم بە ئىصول محاکەماتىش دا ئەگەر موخالفە كەردن بېت، ئىو ھەر لە چوارچىۋەى قانونى ئىصولى محاکمات ئەو ئىشەمان كەردىيە موخالفات نىيە نە لەدەستى حاكمى تەحقيق بېت، بۇ ئەو ھەي موددەو ئىجرائاتى كەمتر بېت و پىرۆسەكە درىژە نەخايەنېت، ئەگەر نا دەمانتوانى بگەنېنە دادگای تايبەتمەند، بەلام لەبەردەم ماندوبوون ئەبووېن بۇ يەكلايكرنەو ھەي كەيسىك، چوار مانگ و پىنج سال و شەش سال يەئنى موختەمەل ھەموو ھەيە، لەبەر ئەو ھەي دادگای تەحقيقمان ئىختىياركرد بۇ ئەو ھەي بە موددەيەكى كەم بېيارى خۆى بىدات بە فەرزكردندى غەرامە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو سەرچنار خان.

بەرپىز سەرچنار احمد محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من قسەى جدىم ھەيە لەسەر ئەم ماددەيە بەراستى پىچەوانەى قانونى ئىصول مەحاكماتى جەزائىيە بەو تەعدىلاتانەو ھە كە باسكراۋە ماددەى (۱۳۴) سەيركەن فەقەرەى (د) لەيەك حالەتا دادوهرى لىكۆلېنەو ھەكە ھاتوۋە، دادوهرى لىكۆلېنەو تايبەتمەندە بەيەكلاى كەردنەو ھەي كەيسى ئەو سەرىپچىانەى كە لەم ياسايەدا دەقنوس كراۋە، يەك خالە دادوهرى لىكۆلېنەو ئەتوانى كەيسىك يەكلايى كاتەو ھە حالەتى موخالفەى فەورى پى ئەلېن نەك ئەمىرى جەزائى ئەم دوو شتە فەرقى ھەيە موخالفەى فەورى، ئەوېش دوو مەرجى بۇ دانراۋە قانون ئەلې ئەگەر تەلەبى تەعاروزو رەبىتى مالى تيا نەبوو، ئىنجا قازى تەحقيق بۇى ھەيە، موخالفەى فەورىش ۋەكو گوتەم لە ماددەى (۲۷) لەقانونى عقوباتا رەقەم سال (۶۲/۱۱) دوو عقوبەى دانراۋە يان ھەپسە لە (۲۴) سەعات تا سى رۆژ، يان ناپىت لە چل و پىنج ھەزار زياترېت، بۇيە پىشتر من وتم ئەگەر ئەو ھەي سىفەتى جەرىمە بېت كە بە قەناعەتى من ئەبى سىفەتى جەرىمە پى بدىت، لەبەر ئەو ھەي ئەم بابەتە ئەو ھەندە ئاسان نىيە تۇ بىكەى بە موخالفەيەكى ئىدارى، كە سىفەتى جەرىمەشى پىدا ناپى بلىيى دادوهرى لىكۆلېنەو ئەبى بلىيى دادگای تايبەتمەند ھەرچەند

مانگىكى پىن بچىت ئەبىت عقوبەى خۇى وەرگرىت تۇ پىشتىر بۇ دووسەو نەوهد سى سەو نەوهد لەو بابەتە باس ئەكەيت، چۇن ئەتوانى قازى تەحقىق بىكەى ناوزەند بىكەى بە موخالەفەيەكى فەورى كە سەلاحيەتى تا چل و پىنج ھەزار ھەيە، كە ئەو بەسەپىنى ئەو ئەشكالپكى قانونىيە ئەبى چارەسەر بىكرىت، ئەمە لە بىرىرى سزايىش ھاتووە لە دىرى دووہما بەپىى حوكمەكانى تايبەت بەبىرىرى سزاي بۇ ھەموو بىرىرى سزاي نەھاتووە، نازانم ئەو وشەيەيان لەكوى ھىناوہ ئەو وشەيەش لىبىرىت و كىشەكە بەمجۇرە چارەسەر بىكرىت و بىدرىت بۇ دادگاي تايبەتمەند، زۇر سوپاس.

بەرىز د. رىواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

بەس تەحەمولكە گوليزار خان بۇ ئەوہى ھەموويان قسەى خۇيان بىكەن، چونكە تەسەور دەكەم ھەموويان يەك قسەيان ھەبىت.

بەرىز اسماعيل على طە:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئاخافتنى من لايەن خوشكا سەرچنار ھاتىنە كرن، ئەز پىشگىرىيا وى دكەم ل ھەردوو مولاھەزىت وىدا، يا بىدرىتە دادگاي تايبەتمەند يا دزى ئەو بە بىرىرى سزاي ھاتووە لەو حىزىت رەئسەن بەپىى حوكمەكانى تايبەت بەياساي بنەماى دادگا ھەروەكوو خوشكە سەرچنار گوتى، زۇر سوپاس.

بەرىز د. رىواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك شىركۆ.

بەرىز شىركۆ جودەت مصطفى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىشتىگىرى لە ھەردوو بۇچوونەكەى خوشكە سەرچنارو دكتور اسماعيل دەكەم، زۇر سوپاس.

بەرىز رىواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو بىرىە خان.

بەرىز بىرىە اسماعيل محمود:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىشتىگىرى لە قسەكانى سەرچنار خان و دكتور اسماعيل دەكەم، ئەگەر گۇرپانكارىشى بەسەردا نەھات پىم باشە دادوہرى لىكۆلىنەوہى دادگاي گومرگىشى بۇ زىادبىكرىت، زۇر سوپاس.

بەرىز د. رىواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

جواب نادەنەوہ ئىوہى بەرىزان لىژنەى تايبەتمەندەكان، بىرىە خان تۇ تەواو.

بەرىز بزار خالد عبدالله:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

لىرە يەنى ئەگەر بلىين با ئەم كەيسە نوىكردنەوہى ئەم كەيسە بۇ دادگاي تايبەتمەندىت، لىرە پىرسىار ئەوہىە جىاوازى چىيە لە نىوان ھاكىمى مەھكەمەى جونج وە ھاكىمى مەھكەمەى تەحقىق، وە جىاوازى چىيە لە نىوان مەھكەمەى تەحقىق وە مەھكەمەى جونج، ھەر دادگايە ھەر دادوہرە ھەر زەمانەتى ھەيە ھەر ياسا جىيەجى دەكەن تەنھا مەبەستمان لە ئىجرائاتە

لەجياتى ئەۋەى دوو سى مانگ پرۆسەكە بخايەنېت ئەمە مودەكەى كەمترە، بەلام سەرەپاي ئەۋەش ھەر مافى تەرەفى تر ئەۋەى برىارى لەسەر ئەۋ دەردەچىت مافى پارېزراۋە بەپىيى قانون دەتوانى تەعن بكات، دەتوانى بچىتە بەرامبەر مەحكەمەى ئىستىئنا بە سىفەتى تەمىزى تەنيا يەك جىاۋازى ھەيە لەجياتى ئەۋەى دوو مانگى بخايەنېت مەوزوۋەك دابەش بىت ماددەكە ئەساسە بەرھەمى نەوتىيە ئەۋەنىيە يەئنى لە شوينىك چەند ھەزار تەنېك بىت، يەئنى لە چ حىز بىرېت بۇ ئەۋەى قەرارەكە دەرىچىت ۋە كەيسەكەى يەكلاپى بىت ختورەى ئەۋ دەركەوتنەى لىيا يەئنى ئەۋ مەوزوۋە جىاۋازى ئەمەيە، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى يەك دەرفەتتان دەدەينى ھەردوۋ لىژنە تاۋەكو ئامادەى دەكەن بۇ خويندەنەۋەى سىيەم راپوئىك لەگەل ئەنجوومەنى دادوۋەرى بکەن بۇ ئەۋ بابەتە، يان ماددەكە بەتەۋاۋەتى لابەن و لىي گەپىن مەسارى قانونى خۇى ۋەرگىت، يەئنى ھەر مەسارى قانونى خۇى ۋەرگىت و بچىتە مەحاكم بەۋ شكلە كە ھەيە يان راپوئىك بکەن بۇ ئەۋەى نەكەۋىنە ھەلەۋە پىي خۇش نىيە سەرۆكايەتى ھەرىم ۋەكو ھەلەى قانونىشمان بە راستيا بۇ بنىرېتەۋە، لەبەر ئەۋە ھەندىك راپوئىك بکەن بۇ ئەۋەى ھەموومان رىككەۋىن لەسەرى، زۆر سوپاس.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لەبەر ئەۋەى ئەم قسانە لە پرۆتۆكۆل سەجل دەبىت، ھەلەى قانونى بە شىۋەيەكى ۋا بەشىۋەيەكى زەق غەلەتى قانونى لە راپوئىتى ئىمەدا بىت، كەۋاتە ئىمە موستەحىلى ئەم لىژنەيە نىن بەراستى.

بەريز رىۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

نا ئىۋە موستەحىلن باشتىرىنن ئىۋە.

بەريز بزار خالد عبدالله:

ئەمە ئىشى ئىمەيە ئىمە دۋاى گفتوگۆ كردن بە (۱۰) سەعات بە (۱۵) سەعات پىشت بەستىن بە دەيان مەسدەر پەئى ۋەرگرتى چەند كەسى شارەزا، شەرت نىيە زۆر جار شت ھەيە بەدىلى نىيە ۋەكو شەخس، بەلام لە پروۋى قانونىيەكەى راپوئىكارانى ئىۋە زۆر زىرەكن ئەندامانى ئىمە زۆر زىرەكن، كە رىك دەكەۋى كەۋاتە ئىمە تەحامولى ئەۋ مەسئولىيەتە دەكەين، كەسېك نايەتە ئىرە دژى قانون بىت دەستوور بىت ۋە ئەۋەى ئىمە كردوۋمانە ئىبدايىكە لە پروۋى قانونىيەۋە، تەحامولىش دەكەم دەيان لىژنە لە پىسپۆرەكانى شارەزاي قانون بابىن دىراسەتى ئەم قانونە بکەن ئەسلەن ئەم ماددەيە ئىبدايىكە لىژنەى ياساى ئەمن ئەندامانى راپوئىكارى لە لىژنەى ياساى كردوۋيانە بەراستى، بەلام سەرەپاي ئەۋەش رىز لەۋ بىرو بۇچوۋنەت دەگرىن ۋە جارىكىتر مشاۋەرەيەكى ترىش دەكەين زۆر كىشەمان نىيە، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر زۆر سوپاس، ئىمە زۆر متمانەمان بە ئىۋەيە بە راپوئىتەكانتەنە تەنھا پىچوۋنەۋە دائىمەن ئىستىفادەى ھەيە يەك راپوئىك بکەن ۋە ھىچىترمان پىۋىست نابىت، ماددەى (۹) بخويننەۋە.

بەريز گليزار رشيد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۹) كار بەدەقى ھىچ ياسايەك يان بېرپارىك ناكريٹ كه له گەل حوكمەكانى ئەم ياسايە ناكۆك بېت.

بەريز د. رېواز فائق حسيّن / سەرۆكى پەرلەمان:

د. شېركۆ، د. اسماعيل، بەدرىە خان، بەدرىە خان فەرموو.

بەريز بەدرىە اسماعيل محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەراى من پيّم باشە ماددەى (۱۰) بېتە جيگاي ماددەى (۹)، ماددەى (۹) بچيتە جيگاي ماددەى (۱۰) ۋە، ئەم وشەيە بگۆردريٹ كار بەدەقى ھىچ ياساو يان بېرپارىك (يان) ەكەى لى لادريٹ، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسيّن / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئەندامانى ئەو ليژنەيەى كه ئەرۆن بۆ گەرميان ۋ چەمچەمال، له ھۆلى پەناگيرى كۆبوونە ۋە تان ھەيە بۆ دابەشكردنتان بەسەر دوو گروپا، فەرموو كاك شېركۆ.

بەريز شېركۆ جەودت مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لەسەرەتاي گفتوگۆكە مانا ئەمپۆ بۆ ئەو پيشنيازه ياسايە باسى ئەو ەم كرد كه ماددەيەك ھەيە زۆر زەرورە ئيزافە بكریٹ بۆ ئەم ياسايە، ۋە ئينقازى ئەم ياسايە ئەكا كه لەكارەساتيكي ياساي ئەو ەى نرخەكە كه باسمانكرد ئەو قەيرانە كه ئيستغلالى بەنزيى ھاوردە ۋ موشتەقاتى ھاوردە لەگەل بەنزيى خۆمالي ئەكرى، بۆ ئەو ەى كه نرخيكي بەرزترين بۆ بەنزين دابنرى، ئەگەر ئەم ماددەيەى كه ئيستا ئيقتراحي ئەكەين لەم ياسايە وجودى نەبيٹ ئەو يارى كردنە بەنرخى بەنزين بەردەوام ئەبيٹ، ۋە كارەساتەكە بە جياوازيەكى زۆر لەگەل بەغدايا لەسەر حيسابى خەلك لە ھەريمي كوردستانا بەردەوام ئەبيٹ، پيشنيارى من بۆ ئەو ەى كه ماددەى (۹) يەعنى پيش ماددەى (۹) ئەم ماددەى (۹) يە بيٹ بە ماددەى (۱۰) ماددەى (۹) بيٹ بەمە، بۆ ئەو ەى كه ئەم ياسايە بپاريزين لەو ەى كه موشكلەى نرخى بەنزين ۋ تەلاعوب بە نرخ چارەسەر نەكات ئەو ەيە ماددەى (۹) بيٹ بەمە (كاتيک رپيدريٹ بە ھاوردەكردنى بەرھەمە نەوتییەكان ئەگەر بەرھەمى ناوخۆ نەتوانيت پيداويستی ناوخۆ دابين بكات)، چونكە ئەگەر بەرھەمى ناوخۆ توانى پيداويستی ناوخۆ دابين بكات ئەو كاتە ئەبيٹ رپيگري بكریٹ لە ھاوردەكردن، چونكە ھاوردە كراو ەكەيە نرخى بەنزين ئەفريپيٹ كه لەدەرەو ەى ولات ديٹ ۋ ئەمانەن، لەبەر ئەو ەى ئەم ماددەيە زياد بكەين ئەو كاتە ۋەكو بەغداد كه ئيستا بە چوارسەد ۋ پەنجايە لە بەغدا لە ناوچەكانى ترى عيراق، ليرەش ھەمان شتى ليبيٹ ۋە ئەم كارەساتەش بەردەوام نابيٹ كه تا ئيستا ئيستغلال كراو ە، زۆر سوپاس.

بەريز ھيّمەن احمد ھەمە صالح / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك اسماعيل.

بەريز اسماعيل على طه:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز پشتەقانىيا دكتور شيركو دكەم بۆچوونا وي ماددەكى دى زىدە بىي، وەكو جەنابى وي گۆتى وە ديسان پشتەقانىيا خوشكە بەدرىەخان دكەم ئەو (يان)حزف ببيت، ببيتە (واو) ئەو رېكويپك ترە و دروسترە، زۆر سوپاس.

بەريز هيمن احمد حەمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى تايبەتمەند ئەگەر رەئىتان ھەيە لەسەر ئەو، زۆر سوپاس ماددەى (۱۰).

بەريز گليزار رشيد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۰): وەزىرى سامانە سرووشتيبەكان بەھەماھەنگى لەگەل وەزارەت و لايەنە پەيوەندىدارەكان پيويستە رېنمايى بۆ ئاسان جيبەجى كردنى حوكمەكانى ئەم ياسايە دەرېكات، زۆر سوپاس.

بەريز هيمن احمد حەمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

ھەر بەريزىك دەيەويت گفوتوگو لەسەر ئەم دەقە بكات ماددەى (۱۰) با ناوى بنووسيت، كاك رېبوار، كاك مەم، مامۆستا وەيسى، مامۆستا وەيسى فەرموو.

بەريز وەيسى سعيد وەيسى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى (۱۰) تەنھا يەك تيبينى، دارشتنەكم ھەيە دەلى وەزىرى سامانە سرووشتيبەكان بەھەماھەنگى لەگەل وەزارەت و لايەنە، پيشنيار دەكەم ئەو (لايەنە) ببيتە (دەستە)، چونكە لە ماددەى (۵) ھەر وشەى (دەستە) جىگير كرايە، زۆر سوپاس.

بەريز هيمن احمد حەمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك مەم.

بەريز مەم برهان محمد قانع:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من سەبارەت بە ماددەى (۱) بۆ ھەردوو ليژنەى پەيوەندى دار ماددەى (۱) بېرگەى (دووھەميان) وە زايەدن ماددەى (۵) بېرگەكانى (دووھەم و سيبەم و چوارەم) ھەندى پيشنيازم كرد كە ئەوھى پەيوەندىدارە لە يەك وە دارشتنەوھەيەكم كردووھە لە ماددەى (۱۰) بەمشيوھەي لېبكرىت، واتا لەكۆى ئەوھە دوو ماددەيە كە لادەربرىت ديتە ئيرە بەمشيوھەيە، ماددەى (۱۰) بەم شيوھەي لېبكرىت، وەزارەتى سامانە سرووشتيبەكان بەھەماھەنگى وەزارەت و دەستە پەيوەندارەكان چاودېرى و پابەند بوونى كۆمپانياكان بەو مەرج و خەسلەتانەى لەم ياسايەدا ھاتوون دەكات و رېنماي پەيوەندى دارەكان لە ئەستۆ دەگرىت، سەرەپاي رېنماي بۆ ئاسان جيبەجى كردنى حوكمەكانى ئەم ياسايەو دەرچوواندى خشتەى پاشكو بۆ ياساكە، زۆر سوپاس.

بەريز هيمن احمد حەمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى بە نووسين بدە ليژنەكە، فەرموو كاك رېبوار.

بەرپز رېبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دياره ماددهى (۱۰) وا پيشاندراره كه ئەم بابەتە لەبەر ئەوهى كه ئىختىساساتى وهزارهتى سامانه سرووشتييه كانه، چونكه باسى بهرهمه نهوتيبه كان دهكەين ئەمه تهحسيل حاسله، بهلام راسته بهديوئيكيش نووسراوه لهگهلايه نه پهبه نديداره كان، بهلام لهبەر بايه خى بابەتە كه من هه زده كه م جگه له وهزارهتى سامانه سرووشتييه كان وهزارهتى بو نمونه بازرگانويه، تهندروسيتيه، دهستهى ژينگهيه، وهزارهتى دارايى لهبەر گرينگى بابەتە كه يه ئەگه رنا خو تهحسيل حاسله، كه دهليى لايه نه پهبه ندى داره كانيش ئەكرى له رووى ئىختىساسه وه، بهلى ئەوانيش ئەگرى وهزارهتى سامانه سرووشتييه كان له رووى ليكه وته كانه وه ئەم وهزاره تانهش ئەگرته وه، زور سوپاس.

بەرپز هيمن احمد حه مه صالح / جيگرى سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنهى تايبه ته مند ره ئيتان هه يه، ماددهى دواى ئەوه ماددهى (۱۱) بخويته وه.

بەرپز گليزار رشيد حاجى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددهى (۱۱) ئەم ياسايه له رپكه وتى بلاو كرده وهى له رۆژنامهى فهرمى وه قائىعى كوردستان جيبه جى ده كريت.

بەرپز هيمن احمد حه مه صالح / جيگرى سەرۆكى پەرلەمان:

هەر بهرپزيك ئەيه ويئت گفتوگو له سەر ئەم ماددهيه بكات كه س نيه، ماددهى دواى ئەوه هويه كانى ده رچوو اندن فهرموون.

بەرپز گليزار رشيد حاجى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

هويه كانى ده رچوو اندن: له پيناو دا بينكردى بهرهمه نهوتيبه كان بو هاوولاتيان به هوى زياد بوونى داواكارى له سەر سنووردارى تواناي بهرهم هينانى پالوگه كانى هه ريمى كوردستان وه ره خساندى ده رفه تى يه كسان له بهر ده م كه رتى تايبه ت وه قه ده غه كرده قورغكارى ئەم ياسايه ده رچوو، زور سوپاس.

بەرپز هيمن احمد حه مه صالح / جيگرى سەرۆكى پەرلەمان:

هەر بهرپزيك ده يه ويئت له سەر هويه كانى ده رچوو اندن گفتوگو بكات با ناوى تۆماركات، مامۆستا نه جات، كاك مه م، كاك شيخ ظاهر، مامۆستا حه سيبه، كاك رېبوار، كاك به لين، كاك ئەسكندر، كاك جه مال، گۆلستان خان، بو هويه كانى ده رچوو اندن ئەم بهرپزانه ده يانوئيت گفتوگو بكه ن گۆلستان خان فهرموو.

بەرپز گۆلستان سعید حمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سه باره ت به هويه كانى ده رچوو اندن دياره ئامانجى ئەم ياسايه رپكخستنه وهى هاورده كرده بهرهمه كانى نهوته، دياره ئەوه زور پيم گرينگه ليره يا بليين له پيناو دا بينكردى و رپكخستنى

ھەناردە كىردى نەوت و ەمباركىردى وە فرۇشتىنى بۇ ھاوولاتىيان بە ھۆى زىادبوونى داواكارى لەسەريان، يانى ئەو ئامانجانە ھەمووى ئە لپرە دەرج بىكرىت ھەم ھاوردەكىردن ھەم ەمباركىردن و فرۇشتىنەھى بە ھاوولاتىيان، زۇر سوپاس.

بەرىز ھىمن احمد ھەمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك مەم.

بەرىز مەم اسكىندر مەم:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئامانچ لەو پىرۇژە ياسايە ئەوھىيە كە تەنھا داىنىكىردن نەبىت، بەلكو لىكەوتەكانى ئەم ماددانە كارىگەرى خراب لەرووى تەندروسىيەھە لەسەر ژيانى ھاوولاتىيان دەكاتن، بۇيە ئەگەر بەيەك وشەش بىتن بەمشىوھىيە لىكرىتن، لەپىناو داىنىكىردى بەرھەمە نەوتىيەكان بۇ ھاوولاتىيان بە پۇلەتىكى بەرز ئەگەر كوالىتتەكە باش بىت رەنگە كارىگەرىيە تەندروسىيەكانىش كەمتر بىتن، ئەوھى تر وەكو خۇى لەگەل تەواو كرىتن، زۇر سوپاس.

بەرىز ھىمن احمد ھەمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك جەمال.

بەرىز جمال ھەويز مصطفى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھۆيەكانى دەرچوواندىن لەپىناو داىنىكىردى بەرھەمە نەوتىيەكان بۇ ھاوولاتىيان، بەھۆى زىادبوونى داواكارى لەسەريان و سنووردارى تواناي بەرھەمەپىنانى پالاوگەكانى ھەرىمى كوردستان و رەخساندى دەرفەتى يەكسان لەبەردەم كەرتى تايپەتداو قەدەغەكىردى قۇرغىكارى و پاراستنى ژىنگەى ھەرىمى كوردستان و تەندروسىيە ھاوولاتىيان ئەو ياسايە دەرچوويندىرا، زۇر سوپاس.

بەرىز ھىمن احمد ھەمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك رىبوار.

بەرىز رىبوار عبدالرحىم عبدالله:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھۆيەكانى دەرچوواندىن دەتوانم بلىم ھەموو مەبەستەكانى ياسايەكەى تىدايە، جگە لە مەبەستىك نەبىت كە زۇر زۇر گرىنگە بەلای مەنەھە، كە برىتتە لە رىگرى كىردن لە سەرىپچىكارى وە بەشىك لە ماددەكان پەيوەستە بە سەرىپچىكارىيەھە ئەو سزايانەى دىبارىكىردوھە، من پىشنىار دەكەم بۇ نموونە ئەو مەبەستانەى كە تىدايە ئەوھىشى كە تىدا نىيە، چەند مەبەستىكى گرىنگى تىدايە لەوانە داىنىكىردى بەرھەمە نەوتىيەكان رەخساندى دەرفەتى يەكسان مەسەلەى نەھىشتىنى قۇرغىكارى، بەلام ئەوھى كە من دەمەوئى ئىزافەيكەم تەواوكارى ئەم مەبەستانەيە كە من ئاماژەم پىكىرد، رىگرىكىردن لە سەرىپچىكارى، بۇيە من ئەو پىشنىارە دەخەمە روو، بۇيە ھىوادارم جىيى بۇ بىكەنەوھە لە ھۆيەكانى دەرچوواندىن لەلەين لىژنەى تايپەتمەندەھە ئەوئىش بەمشىوھى خوارەھە، لەپىناو داىنىكىردى بەرھەمە نەوتىيەكان بۇ ھاوولاتىيان و بەھۆى زىاد بوونى داواكارى لەسەريان و سنووردارى تواناي بەرھەمەپىنانى

پالوگەكانى ھەرئىمى كوردستان، گونجان و پەخساندى دەرفەتى يەكسان لە بەردەم كەرتى تايبەت داو قەدەغە كەردنى قۇرغىكارى و رېگريكردن لە سەرپىچىكارى ئەم ياسايە دەرچووينرا، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھىمىن احمد حەمە صالح / جىگري سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك زاهر.

بەرپىز ظاهر محمد على حسين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھۆيەكانى دەرچوواندىن لە پىناو دابىنكردى بەرھەمە نەوتىيەكان بۆ ھاوولاتيان بەھۆى زيادبوونە داھات و داواكارى لە سەريان و سنوردارى تواناي بەرھەمدارى پالوگەكانى ھەرئىمى كوردستان و پەخساندى دەرفەتى يەكسان لە بەردەم كەرتى تايبەتدا قەدەغە كەردنى قۇرغىكارى ئەم ياسايە دەرچوويندرا، من پىشنياز دەكەم سىاغەكەى بەمشيويەيەى لىبكرىت بە لە بەرچاو گرتنى پىداويستى ھاوولاتيان بۆ پىكھاتە نەوتىيەكان و سنوردارى تواناي بەرھەمھىنانى لە پالوگە ناوخۆيىەكان و پەخساندى ھەلى يەكسانى لە بەردەم كەرتى تايبەت و رېگريكردن لە پاوانكارى ئەم ياسايە دەرچوويندرا، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھىمىن احمد حەمە صالح / جىگري سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك بەلین.

بەرپىز بەلین اسماعيل حاجى ابراهيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىارە ھەكو پىشترىش باسمرىد ماددەى (٤) ئەم پىشنيازە ياسايە بەراستى بەرپوحى ئەم پىشنيازى ياسايە دەزانم، لە بەر ئەو ھە ھۆيەكانى دەرچوواندىن پىويستە ئاماژە بە يەكپەك لە ئامانجەكانى ئەم ياسايە بكەم كە ئەو لىكەوتە خراپانەى لە سەر تەندروستى لە سەر ژىنگە لە ھەرئىمى كوردستان، بۆيە بە داخەو ھە كە لىرە ھىچ ئىشارەتتىكى پىنە دراو، بۆيە پىشنياز دەكەم بەو شىوازە دابپىژرى لە پىناو پاراستنى ھاوولاتيان و لىكەوتە خراپەكان و بەرھەمە نەوتىيەكان و جا دابىنكردى ھەتا كۆتايى، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھىمىن احمد حەمە صالح / جىگري سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو حسيبە خان.

بەرپىز حسيبە سعيد ابراهيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بۆ ھۆيەكانى دەرچوواندىن من پىشنياردەكەم بەم شىويە دابپىژرىتەو، لە پىناو پەرەسەندى سامانى نەوت لە ھەرئىمى كوردستان بەجۆرپەك بەرزترىن سود بۆ ھاوولاتيان بىنيتە دى و بۆ رېگريكردن لە سەرپىچىكارى و بە لە بەرچاوگرتنى پىداويستى ھاوولاتيان بۆ پىكھاتە نەوتىيەكان و سنوردارى تواناي بەرھەمھىنان لە پالوگە ناو خۆيىەكاندا و پەخساندى دەرفەتى يەكسان لە بەردەم كەرتى تايبەت و رېگريكردن لە پاوانكارى ئەم ياسايە دەرچوويندرا، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمەن احمد ھەمە صالح / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو نەجات خان.

بەرپز نجات شەعبان عبداللە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

ھۆيەكانى دەرچووۋاندن دەتوانن پىشتى قەدەغە كەردنى و قۇرغىكارى، باشتر كەردنى خەزمەتگوزارىيە، ۋە خېرا كەردن لە گەشە پېدان و ئابوورى، زۇر سوپاس.

بەرپز ھېمەن احمد ھەمە صالح / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى تاييەتمەند ئەگەر رەئىيەكتان ھەيە بەنووسىن بۇيان بەرن، بەرپزان زۇر سوپاس داوا لە ھەردوو ليژنەى تاييەتمەند دەكەين لە ھەفتەى ئايندە كارپكى جدى ان شاءالله بەزووترين ۋەخت لەسەر ئامادە كەردنى راپۇرت بۇ خويىندە ۋەى سېيەم، بەمەش كۆتايى بە دانىشتنە كەمان دېنين.

د. رېۋاز فائق حسين

سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عېراق

ھېمەن ھەورامى

جېڭرى سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عېراق

منى نبى قھوچى

سەكرتېرى پەرلەمانى

كوردستان - عېراق

ههريمی كوردستان - عيراق
په رله مانی
كوردستان - عيراق

پروۆتۆكۆله كان

۱۱۹

سالی / ۲۰۲۱ - بهرگی سه دو نۆزده

چاپی به كه م / سالی ۲۰۲۳

پېرېست

- پروټوڪۆلى دانېشتنى ژماره (۸) ى خولى پېنجه مى هه لېژاردن - سى شەممە ۲۰/۴/۲۰۲۱ ل ۵
- پروټوڪۆلى دانېشتنى ژماره (۹) خولى پېنجه مى هه لېژاردن - چوار شەممە ۲۱/۴/۲۰۲۱ ل ۱۱۷
- پروټوڪۆلى دانېشتنى ژماره (۱۰) ى خولى پېنجه مى هه لېژاردن - سى شەممە ۲۷/۴/۲۰۲۱ ل ۱۸۵
- پروټوڪۆلى دانېشتنى ژماره (۱۱) خولى پېنجه مى هه لېژاردن - چوار شەممە ۲۸/۴/۲۰۲۱ ل ۲۵۹

چوارەم: گەتوگۆکردنی راپۆرتی لیژنەى پیکهاتوو بەپێى حوکمی برپگەى پینجەم لە ماددەى (۱۶) لە پەیرهوى ناوەخۆ پەرلەمانى کوردستان بۆ سەرەدانیکردنی دەقەى گەرمیان و چەمچەمال بۆ ئاگاداریبوون لە دۆخى کەس و کارى ئەنفالکراوان و خزمەتگوزارى لە ناوچەکەدا.

پینجەم: کۆتایى هاتنى دانیشتن لەلایەن بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپزان ئەندامانى پەرلەمان، ئیستا دەست بە جى بەجیکردنى برپگەى یەكەمى بەرنامەى کار دەکەین بۆ ئەم مەبەستەش داوا لە هەردوو لیژنەى کاروبارى یاسایى و لیژنەى پيشه‌سازی وزه و سامانه سرووشتیه‌کان دەکەین بینه جیگه‌کەى خۆیان، لەبەر ئەوەى چەند لیژنەیه‌کى پەرلەمانى کوردستان بەشداری لە دەورەى بوودجە دەکەن و ئەم برپگەیه‌ش پێویستى بە دەنگدان هەیه و پێویستى بە نىساب و پێویستى بە ئامادەبوونى زۆربەى ئەندامانى پەرلەمانەوه هەیه، ئەو نوقته نىزامیانە دواى ئەو برپگەیه وەردەگرین بە سەرچاوا، فەرموون.

بەرپز عباس فتاح صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ سەرۆکایەتى پەرلەمانى کوردستان، بابەت: راپۆرتى دانگدان، لیژنەى کاروبارى یاسایى و لیژنەى وزه و سامانه سرووشتیه‌کان، پيشه‌نیازى پيشه‌سازی و بازرگانى، رۆژى یەك شەممە، رێکەوتى (۲۰۲۱/۴/۱۸)، کاتژمێر (۹:۳۰) ى شەو کۆبوونەوهى هاوبەشەیان ئەنجامدا بۆ تاوتوێکردنى دارپشتنەوهى ئەو پيشه‌نیارانەى کە لەلایەن ئەندامانى پەرلەمانەوه پيشه‌کەشکراون سەبارەت بە پيشه‌نیارى یاسای هاوردەکردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتیەکان لە هەریمى کوردستان_عێراق، لە دارپشتنى خۆیندەوهى دووهمدا دواى گەتوگۆکردن و تاوتوێکردن لیژنەکان گەيشتنە ئەم ئەنجامەى خوارەوه.

سەبارەت بە ناوێشان چوار پيشه‌نیار هەیه:-

پيشه‌نیارى یەكەم: پيشه‌نیازە یاسای فرۆشتن و هاوردەکردنى بەرھەمە نەوتییه‌کان لە هەریمى کوردستان_عێراق.

پيشه‌نیارى دووهم: پيشه‌نیازە یاسای رێکخستنى هاوردەکردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییه‌کان لە هەریمى کوردستان_عێراق.

پيشه‌نیارى سێیەم: وەك خۆى، پيشه‌نیازە یاسای هاوردەکردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییه‌کان لە هەریمى کوردستان_عێراق.

پيشه‌نیارى چوارەم: پيشه‌نیارى لیژنەى تايبەتمەند، بەپێى ئەو دەسەلاتانەى ماددەى (۹۱) برپگەى چوارم لە پەیرهوى ناوخواى پەرلەمانى کوردستان کە لە لیژنەى یاسایى و لیژنەى تايبەتمەندراوه ئیچمە لە کۆبەندى ئەو بژاردانەى پيشه‌نیازکراون لەلایەن ئەندامانى پەرلەمان لە دانیشتنى خۆیندەوهى دووهمدا ئەم پيشه‌نیازە دەخەینە روو، داوا دەکەین بخریتە دەنگدان، پيشه‌نیازە یاسای هاوردەکردن و عەمبارکردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییه‌کان لە هەریمى کوردستان_عێراق.

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپزان ئەندامانى پەرلەمان، ئیچمە هەر چوار پيشه‌نیار دەخەینە دەنگدان سەبارەت بە ناوێشان، هەر ئەندامێكى بەرپزى پەرلەمان لەگەڵ پيشه‌نیازى یەكەمدایە تکایە دەست بەرزکاتەوه؟ کەسى

له گه ل نییه، هەر ئەندامێکی بەرپرسی پەرله مان له گه ل پێشنیازی دووه مدایه تکایه دهست بهرزکاتهوه؟ (۲) کهس له گه ل دایه، زۆر سوپاس، هەر ئەندامێکی بەرپرسی پەرله مان له گه ل پێشنیازی سێیه مدایه تکایه دهست بهرزکاتهوه؟ کهسی له گه ل دایه، هەر ئەندامێکی بەرپرسی پەرله مان له گه ل پێشنیازی چواره مدایه پێشنیازی لیژنه ی تایبه تمه ندا تکایه دهست بهرزکاتهوه؟ (۹۲) کهس له گه ل دایه، زۆر سوپاس، به زۆرینه ی دهنگ پێشنیازی چواره م په سه ندرکرا، مادده ی به که م بخویننه وه، فه رموون.

بەرپرسی عباس فتح صالح:

بەرپرسی سه رۆکی پەرله مان.

سه باره ت به مادده ی به که م پێنج پێشنیار هه یه:-

پێشنیاری به که م: مادده که وه کو خۆی، ته نها ده سه واژه ی یان بیانی لابیریت له برگی یه که مدا.

پێشنیاری دووه م: مادده که وه کو خۆی، ته نها برگی دووه م به م شیوه یه ی لیبریت.

۲_ پێویسته وه زاره تی سامانه سرووشتییه کان و وه زاره تی ته ندروستی خشته ی پاشکۆیی له شیوه ی رێنمایی ده ربکات که هاوتا بیت له گه ل خه سه له ته جیهانییه کانی ئه و به ره مه نه وتییانه ی که له برگی یه که می ئه م مادده یه ئاماژه یان پێکراوه.

پێشنیاری سێیه م: مادده که وه کو خۆی ته نها برگی دووه م به م شیوه یه ی لیبریت.

۲_ پێویسته وه زاره تی سامانه سرووشتییه کان به خشته ی پاشکۆ رێنمایی له چوارچێوه ی خه سه له ته جیهانییه کان ئه و به ره مه نه وتییانه ی که له برگی یه که می ئه م مادده یه ها تووه ده ربکات.

پێشنیاری چواره م: وه کو خۆی:

مادده ی (۱):

یه که م: کۆمپانیاکانی که رتی تایبه ت ناو خۆی یان بیانی تۆمارکرا وه هه ریمی کوردستان دوا ی مۆله تی وه زاره تی سامانه سرووشتییه کان ده توان به پێی ئه و خه سه له ته جیهانییه ی وه زاره تی سامانه سرووشتییه کان دیاری ده کات به ره مه نه وتیییه کان ها ورده و عه مبار بکه ن و بیگوازنه وه و بیه رفۆشن به مه به سته ی به کاربردی ناو خۆی چ به شیوه ی راسته وخۆ بیت یان له رێگه ی بریکاری رێگه پێدراوه وه که هه ر یه که له به نزی نی ئۆتۆمبیل، زه یتی گاز، زه یتی بزویننه ر، گریس به هه موو جۆره کانییه وه، غازی شل، نه وتی سپی، کیرۆسین، قیرپ شل و هه ر به ره مه میکی تر که وه زاره تی سامانه سرووشتییه کان برپاری له باره وه ده دات ده گریته وه.

دووه م: پێویسته وه زاره تی سامانه سرووشتییه کان خشته ی پاشکۆ له شیوه ی رێنمایی ده ربکات که هاوتا بیت له گه ل خه سه له ته جیهانییه کانی ئه و به ره مه نه وتیییه ی که له برگی یه که می ئه م مادده یه ئاماژه ی پێکراوه.

پێشنیاری پێنجه م: پێشنیازی لیژنه ی تایبه تمه نده، لیژنه ی هاوبه ش، مادده که به م شیوه یه لیبریت:-

مادده ی (۱):

یه که م: کۆمپانیاکانی که رتی تایبه ت ناو خۆی یان بیانی تۆمارکرا وه هه ریمی کوردستان دوا ی مۆله تی وه زاره تی سامانه سرووشتییه کان ده توان به پێی ئه و خه سه له ته جیهانییه ی وه زاره ت

ديارى دەكات بەرھەمە نەوتىيەكان ھاوردە و عەمبار بكنە و بېگوازىنەو و بېفروشن بە مەبەستى بەكاربردنى ناوخۆى چ بە شېوھى راستەوخۆ بېت يان لە رېگەى برىكارى رېگەپېدراوھو بە ھەر يەكە لە بەنزىنى ئۆتۆمبېل، زەبىتى گاز، زەبىتى بزوينەر و گرىس بە ھەموو جۆرەكانىيەو، غازى شل، نەوتى سې، كىرۆسىن، قىرپى شل، پترۆكىمىيەى و ھەر بەرھەمىكى تر كە وەزارەت برىارى لەبارەو دەدات دەگرېتەو.

دووھەم: پېويستە وەزارەت خشتەى پاشكۆ لە شېوھى رېنمايىدا دەرىكات كە ھاوتە بېت لەگەل خەسلەتە جىھانىيەكانى ئەو بەرھەمە نەوتىيەكانى كە لە برگەى يەكەمى ئەم ماددەيە ئاماژەى پېكراو.

بەرپىز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بە ماددەى يەكەم پېنج پېشنيار ھەيە، ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمان لەگەل پېشنيارى يەكەمدايە تىكايە دەست بەرزكاتەو؟ (۱) كەس لەگەلدايە، زۆر سوپاس. ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمان لەگەل پېشنيارى دووھەمدايە تىكايە دەست بەرزكاتەو؟ (۱) كەس لەگەلدايە، زۆر سوپاس، ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمان لەگەل پېشنيارى سېيەمدايە تىكايە دەست بەرزكاتەو؟ (۲) كەس لەگەلدايە، زۆر سوپاس، ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمان لەگەل پېشنيارى چوارەمدايە تىكايە دەست بەرزكاتەو؟ كەس لەگەلدا نىيە، ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمان لەگەل پېشنيارى پېنجەمدايە، پېشنيارى لىژنەى ھاوبەش، تىكايە دەست بەرزكاتەو؟ (۹۳) كەس لەگەلدايە، زۆر سوپاس، بە زۆرىنەى دەنگى ئەندامى پەرلەمان پەسەندكرا، ماددەى دوو بخویننەو، فەرموون.

بەرپىز جلال محمد امين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى دوو سى پېشنيار ھەيە.

پېشنيارى يەكەم: برگەى دووھەم بەم شېوھەى لېبىكرېت.

۲_ كۆمپانىيە سەرپېچىكار ناوى دەخرېتە لىستى رەشى وەزارەتى سامانە سرووشتىيەكان بۆ ماوھى چوار سال لىستەكە لەلايەن وەزارەتى سامانە سرووشتىيەكان بۆ دەكرېتەو. پېشنيارى دووھەم: وەكو خۆى.

ماددەى (۲):

يەكەم: ھەر كۆمپانىيەكى سەرپېچى حوكمەكانى برگەى يەكەمى ماددەى يەكەمى ئەم ياسايە بىكات بەم شېوھەى خوارەو سزا دەدرېت بە پى بژاردن:-

۱ - پى بژاردنىكى دارايى لە سەد مليون دىنار كەمتر نەبېت و لە سى سەد مليون دىنار زياتر نەبېت.

۲ - ئەگەر قازانجى كۆمپانىيە سەرپېچىكار لەو سەرپېچىيە لە سى سەد مليون دىنار زياتر بوو ئەو بە دوو بەرامبەرى قازانجەكەى سزاي پى بژاردنى بەسەردا دەسەپىندرېت.

۳ - دەست بەسەرداگرتنى بەرھەمە نەوتىيە ھاوردەكراوھەكان يان ئەگەر لە توانادا ھەبوو گەراندنەوھى بەرھەمەكە لەسەر خەرجى كۆمپانىيە سەرپېچىكار بۆ ئەو شوپنەى لىوھى ھاوتو.

دووم: كۆمپانىي سەرىپچىكار ناوى دەخىرىتە لىستى رەشى وەزارەتى سامانە سرووشتىيەكان بۇ ماوەى دوو سال و لىستەكە لەلايەن وەزارەتى سامانە سرووشتىيەكانەو بەلاو دەكرىتەو. سىيەم: لە حالەتى دووبارەكردنەو سەرىپچىيەكانيان ئاماژەپىكراو لە برگەى يەكەمى ئەم ماددەيە داواى كۆمپانىي سەرىپچىكار مۆلەتى كارپىكردنى لىوهردەگىرىتەو و رىگا نادىت جارىكى دىكە چالاكىيەكانى خۆى لە بوارى بەرھەمە نەوتىيەكان ئەنجام بەدات. پىشنىارى سىيەم: پىشنىارى لىژنەى ھاوبەش، ماددە وەكو خۆى، تەنھا لەگەل ئەم گۆرانكارىيانەى خوارەو.

ماددەى (۲):

يەكەم: ھەر كۆمپانىيەكى سەرىپچى حوكمەكانى برگەى يەكەمى ماددەى يەكەمى ئەم ياسايە بكات بەم شىوہەيەى خوارەو سزا دەدرىت بە پىن بژاردن:-

۱ - پىن بژاردنىكى دارايى لە سەد مىيۇن دىنار كەمتر نەبىت و لە سى سەد مىيۇن دىنار زىاتر نەبىت.

۲ - ئەگەر قازانجى كۆمپانىي سەرىپچىكار لەو سەرىپچىيە لە سى سەد مىيۇن دىنار زىاتر بوو ئەو بە دوو بەرامبەرى قازانجەكەى سزاي پىن بژاردنى بەسەردا دەسەپىندىت.

۳ - دەست بەسەرداگرتنى بەرھەمە نەوتىيە ھاوردەكراوكان.

دووم: ناوى كۆمپانىي سەرىپچىكار و خاوەنەكەى دەخىرىتە لىستى رەشى وەزارەتى سامانە سرووشتىيەكان بۇ ماوەى دوو سال و لىستەكە لەلايەن وەزارەتەو بەلاو دەكرىتەو. سىيەم: لە حالەتى دووبارەكردنەو سەرىپچىيەكانيان ئاماژەپىكراو لە برگەى يەكەمى ئەم ماددەيە داواى كۆمپانىي سەرىپچىكار مۆلەتى كارپىكردنى لىوهردەگىرىتەو و رىگا نادىت جارىكى دىكە چالاكىيەكانى خۆى لە بوارى بەرھەمە نەوتىيەكان ئەنجام بەدات.

بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرىزان ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بە ماددەى دوو سى پىشنىار ھەيە، ھەر ئەندامىكى بەرىزى پەرلەمان لەگەل پىشنىارى يەكەمدايە تكايە دەست بەرزكاتەو؟ كەسى لەگەلدا نىيە، ھەر ئەندامىكى بەرىزى پەرلەمان لەگەل پىشنىارى دووہمدايە تكايە دەست بەرزكاتەو؟ (۱) كەس لەگەلدايە، زۆر سوپاس، ھەر ئەندامىكى بەرىزى پەرلەمان لەگەل پىشنىارى سىيەمدايە، پىشنىارى لىژنەى ھاوبەش، تكايە دەست بەرزكاتەو؟ (۹۱) كەس لەگەلدايە، زۆر سوپاس، بە زۆرىنەى دەنگى ئەندامى پەرلەمان پەسەندكرا، ماددەى سىيەم بخويئەنەو، فەرموو.

بەرىز رۆزان محمد كريم:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى سى، چوار پىشنىار ھەيە.

پىشنىارى يەكەم: ماددەكە وەكو خۆى، تەنھا برگەيەك بۇ ئەم ماددەيە زىادبكرىت بە زنجىرەى چوارەم بەم شىوہەيەى خوارەو.

چوارەم: پىويستە شوينى عەمبارەكان دوور بىت لە شوينى نىشتەجىبوون.

پىشنىارى دووم: ماددەكە وەكو خۆى، تەنھا برگەى يەكەم لەم ماددەيە بەم شىوہەيەى لىبكرىت.

یەكەم: بە پێی ئەو رێكسازیانەى لەلایەن وەزارەتى سامانە سرووشتییەكانەو پەیرەو دەكرێت دەتوانن بە مەبەستى فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییە ھاوردەكراوەكان بەنزیخانە بەكرێ بگرن. پێشنیاری سێیەم: وەكو خۆی.

ماددەى (۳):

یەكەم: كۆمپانیا ھاوردەكارەكان بە پێی حوكمەكانى ئەم یاسایە دەتوانن ویستگەى فرۆشتنى سووتەمەنى و كۆگای عەمباركردنى بەرھەمى نەوتى تاییەت بە خۆیان دروست بكەن بەپێى ئەو رێكسازیانەى لەلایەن وەزارەتى سامانە سرووشتییەكانەو پەیرەو دەكرێت، ھەر وەھا دەتوانن بە مەبەستى فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییە ھاوردەكراوەكان بەنزیخانە بەكرێ بگرن. دووھەم: ئەو كۆمپانیایانەى كە لە بواری عەمباركردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییە ھاوردەكراوەكان كار دەكەن ناییت كاری عەمباركردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییە ناوخۆیەكانیش بكەن، پێچەوانەكەشى راستە.

سێیەم: ھەر كۆمپانیايەك سەرپێچى حوكمەكانى بڕگەى دووھەمى ئەم ماددەيە بكات بە پێى بژاردنێكى دارایی بە برى پینج سەد ملیۆن دینار سزا دەدرێت و لە حالەتى دووبارەكردنەوھى سەرپێچەكە بە پێى بژاردنێكى دارایی كە بڕەكەى حەوت سەد ملیۆن دینارە سزا دەدرێت و رێگەى پێى نادریت جارێكى تر چالاكییەكانى لە بواری بەرھەمە نەوتییەكان ئەنجام بدات، لە ھەردوو حالەتیشدا دەست بەسەر بەرھەمە نەوتییەكان دادەگیرێت یان ئەگەر لە توانادا ھەبوو بەرھەمە ھاوردەكراوەكە لەسەر خەرجى كۆمپانیاى سەرپێچىكار دەگەرێت پێندەریتەو ھەو ئەو شوێنەى لێوھى ھاتووھ.

پێشنیاری چوارەم: پێشنیاری لیژنەى ھاوبەش، ماددەكە وەكو خۆی، تەنھا لەگەڵ ئەم گۆرانكارییانەى خوارەوھ.

ماددەى (۳):

یەكەم: كۆمپانیا ھاوردەكارەكان بە پێی حوكمەكانى ئەم یاسایە دەتوانن ویستگەى فرۆشتنى سووتەمەنى و كۆگای عەمباركردنى بەرھەمى نەوتى تاییەت بە خۆیان دروست بكەن بەپێى ئەو رێكسازیانەى لەلایەن وەزارەتى سامانە سرووشتییەكانەو پەیرەو دەكرێت، ھەر وەھا دەتوانن بە مەبەستى فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییە ھاوردەكراوەكان بەنزیخانە بەكرێ بگرن. دووھەم: ئەو كۆمپانیایانەى كە لە بواری عەمباركردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییە ھاوردەكراوەكان كار دەكەن ناییت لە ھەمان كاتدا كاری عەمباركردن و فرۆشتنى بەرھەمە نەوتییە ناوخۆیەكانیش بكەن.

سێیەم: ھەر كۆمپانیايەك سەرپێچى حوكمەكانى بڕگەى دووھەمى ئەم ماددەيە بكات بە پێى بژاردنێكى دارایی بە برى پینج سەد ملیۆن دینار سزا دەدرێت و لە حالەتى دووبارەكردنەوھى سەرپێچەكە بە پێى بژاردنێكى دارایی كە بڕەكەى حەوت سەد ملیۆن دینارە سزا دەدرێت و رێگەى پێى نادریت جارێكى تر چالاكییەكانى لە بواری بەرھەمە نەوتییەكان ئەنجام بدات، لە ھەردوو حالەتیشدا دەست بەسەر بەرھەمە نەوتییەكان دادەگیرێت.

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزێزان ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بە ماددەى سێى چوار پێشنیار ھەبە، ھەر ئەندامێكى بەرپزى پەرلەمان لەگەڵ پێشنیاری یەكەمدایە تەكایە دەست بەرزكاتەو؟ (۳) كەس لەگەڵدايە،

زۆر سوپاس، ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمان لەگەل پېشنىياري دووھمدايە تەكايە دەست بەرزكاتەوھ؟ كەسى لەگەلدا نىيە، ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمان لەگەل پېشنىياري سىيەمدايە، وھكو خۆى، تەكايە دەست بەرزكاتەوھ؟ (۱) كەس لەگەلدايە، زۆر سوپاس، ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمان لەگەل پېشنىياري چوارەمدايە پېشنىياري لىژنەى ھاوبەش، تەكايە دەست بەرزكاتەوھ؟ (۸۳) كەس لەگەلدايە، زۆر سوپاس، بە زۆرىنەى دەنگى ئەندامانى پەرلەمان پەسەندەكر، ماددەى چوارەم بخویننەوھ، فەرموو.

بەرپىز خدیجە عمر طه:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى چوارەم پېنج پېشنىيار ھەيە.

پېشنىياري يەكەم: ماددەكە وھكو خۆى، تەنھا سزاكان لە برگەكانى دووھم و سىيەم و چوارەم بەم شىوھە لىبكرىت.

دووھم/ ھەر كۆمپانىيايەك سەرپىچى ھوكمەكانى برگەيەى يەكەمى ئەم ماددەيە بكات بە پى بژاردنىكى دارايى لە سەد ملیون دىنار كەمتر نەبىت و لە دوو سەد ملیون دىنار زياتر نەبىت سزا دەدرىت.

سىيەم/ لە حالەتى دووبارەكردنەوھى سەرپىچى ئاماژەپىكراو لە برگەى دووھمى ئەم ماددەيە كۆمپانىيايەكە بە پى بژاردنىكى دارايى لە دوو سەد ملیون دىنار كەمتر نەبىت و لە سى سەد و پەنجا ملیون دىنار زياتر نەبىت سزا دەدرىت و رىگەى پى نادرىت جارىكى تر چالاكىيەكانى لە بوارى بەرھەمە نەوتىيەكان ئەنجام بەدات.

چوارەم/ ئەگەر قازانجى كۆمپانىياى سەرپىچىكار لە برى سەد و پەنجا ملیون دىنار زياتر بوو ئەوھ بە چوار بەرامبەرى قازانجەكەى سزاي پى بژاردنى بەسەردا دەسەپىندرىت.

پېشنىياري دووھم: ماددەكە وھكو خۆى، تەنھا لە كۆتايى برگەى يەكەمدا ئەم دەستەواژەيە زيات بكرىت و بەم شىوھەى خوارەوھ.

يەكەم/ كۆمپانىياكانى ھاوردەكردن و فروشتنى بەرھەمە نەوتىيەكان بەپىى ھوكمەكانى ئەم ياسايە بە مەرجهكانى تەندروستى و سەلامەتى و پاراستنى ژىنگە و كۆنترۆلى جوړى بەپىى پىوھرە نىودەولەتىيەكان پابەند دەبن.

پېشنىياري سىيەم: برگەكانى دووھم و سىيەم و چوارەم يەك بخرىت و بكرىتە يەك برگە بە زنجىرەى دووھم و بەم شىوھەيە.

دووھم/ ھەر كۆمپانىيايەك سەرپىچى ھوكمەكانى برگەى يەكەمى ئەم ماددەيە بكات بە پى بژاردنىكى دارايى بە پىنج سەد ملیون دىنار سزا دەدرىت و مۆلەتى كاركردنى لى دەسەندرىت.

پېشنىياري چوارەم: ماددەكە وھكو خۆى.

ماددەى (۴):

يەكەم: كۆمپانىياكانى ھاوردەكردن و فروشتنى بەرھەمە نەوتىيەكان بەپىى ھوكمەكانى ئەم ياسايە بە مەرجهكانى تەندروستى و سەلامەتى و پاراستنى ژىنگە و كۆنترۆلى جوړى پابەند دەبن.

دووهم: هەر کۆمپانیا یه ك سهرپيچي حوكمه كاني برهگه يه كه مي ئه م مادده يه به پي بژاردنيكي دارايي له په نجا مليون دينار كه متر نه بيت و له سه د مليون دينار زياتر نه بيت سزا ده دري ت. سييه م: له حاله تي دووباره كردنه وه ي سهرپيچي ئاماژه پيكر او له برهگه ي دووه مي ئه م مادده يه كۆمپانیا يه كه به پي بژاردنيكي دارايي له سه د مليون دينار كه متر نه بيت و له سه د و په نجا مليون دينار زياتر نه بيت سزا ده دري ت و ريگه ي پي نادر ي ت جاريكي تر چالاكيه كاني له بواري به ره مه نه وتييه كان ئه نجام بدات.

چوارهم: ئه گه ر قازانجي كۆمپانیا ي سهرپيچي كار له بر ي سه د په نجا مليون دينار زياتر بوو ئه وه به دوو به رامبه ري قازانجه كه سزاي پي بژاردني به سه ر ده سه پي ندر ي ت. پيشنياري پي نجه م: پيشنياري ليژنه ي هاوبه ش، مادده كه وه كو خوي ته نها له گه ل ئه م گور انكار يانه ي خواره وه.

مادده ي (٤):

يه كه م: كۆمپانیا كاني هاوردنه كردن و فرۆشتني به ره مه نه وتييه كان و كۆمپانیا كاني عه بار كردن به پي حوكمه كاني ئه م ياسايه به مه رجه كاني ته ندروستي و سه لامه تي و پاراستني ژينگه و كۆنترۆلي جور ي پابه ند ده بن.

دووه م: هەر كۆمپانیا يه ك سهرپيچي حوكمه كاني برهگه ي يه كه مي ئه م مادده يه به پي بژاردنيكي دارايي له په نجا مليون دينار كه متر نه بيت و له سه د مليون دينار زياتر نه بيت سزا ده دري ت. سييه م: له حاله تي دووباره كردنه وه ي سهرپيچي كۆمپانیا كه به پي بژاردنيكي دارايي له سه د مليون دينار كه متر نه بيت و له سه د و په نجا مليون دينار زياتر نه بيت سزا ده دري ت و ريگه ي پي نادر ي ت جاريكي تر چالاكيه كاني له بواري به ره مه نه وتييه كان ئه نجام بدات. چوارهم: ئه گه ر قازانجي كۆمپانیا ي سهرپيچي كار له بر ي سه د په نجا مليون دينار زياتر بوو ئه وه به دوو به رامبه ري قازانجه كه سزاي پي بژاردني به سه ر ده سه پي ندر ي ت.

به ريز د. ريو از فائق حسين / سه رو كي په رله مان:

به ريزان ئه نداماني په رله مان، سه باره ت به مادده ي چوار پي نچ پيشنيار هه يه، هه ر ئه نداميكي به ريزي په رله مان له گه ل پيشنياري يه كه مديا ه تكيه ده ست به رزكاته وه؟ كه سي له گه لدا نييه، هه ر ئه نداميكي به ريزي په رله مان له گه ل پيشنياري دووه مديا ه تكيه ده ست به رزكاته وه؟ (٢) كه س له گه لدا يه، زور سو پاس، هه ر ئه نداميكي به ريزي په رله مان له گه ل پيشنياري سييه مديا ه تكيه ده ست به رزكاته وه؟ (٣) كه س له گه لدا يه، زور سو پاس، هه ر ئه نداميكي به ريزي په رله مان له گه ل پيشنياري چواره مديا ه وه كو خوي، تكيه ده ست به رزكاته وه؟ كه سي له گه لدا نييه، هه ر ئه نداميكي به ريزي په رله مان له گه ل پيشنياري پي نجه مديا ه پيشنياري ليژنه ي هاوبه ش، تكيه ده ست به رزكاته وه؟ (٨١) كه س له گه لدا يه، زور سو پاس، به زورينه ي ده نكي ئه نداماني په رله مان په سه ندر كا، مادده ي پي نجه م بخوي ننه وه، فه رموو.

به ريز گليزار رشيد حاجي:

به ريز سه رو كي په رله مان.

سه باره ت به مادده ي پي نچ دوو پيشنيار هه يه.

پيشنياري يه كه م: وه كو خوي.

ماددەى (۵):

وہزارەتى سامانە سرووشتیبەکان و دەستە پەيوەندیدارەکان بە گوڤرەى پىسپۇرى خۇيان چاودىرى پابەندبوونى كۆمپانىياكان بەو مەرجه و خەسلەتانهى لەم ياسا و رېنمايىپانەى پەيوەندیدارەکان ھاتووە لە ئەستۆ دەگرن.

پيشنيارى دووہم: پيشنيارى ليزنەى ھاوبەش.

ماددەى (۵):

وہزارەتى سامانە سرووشتیبەکان و وەزارەت و دەستە پەيوەندیدارەکان لە گوڤرەى پىسپۇرى خۇيان چاودىرى پابەندبوونى كۆمپانىياكان بەو مەرجه و خەسلەتانهى لەم ياسايە و ياسا و بەرکارەکان ھاتوون لە ئەستۆ دەگرن.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بە ماددەى پينجەم دوو پيشنيار ھەيە، ھەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمان لەگەل پيشنيارى يەكەمدايە وەكو خۆى، تەكايە دەست بەرزكاتەوہ؟ (۱) كەس لەگەلدايە، زۆر سوپاس، ھەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمان لەگەل پيشنيارى دووہمدايە پيشنيارى ليزنەى ھاوبەش، تەكايە دەست بەرزكاتەوہ؟ (۸۷) كەس لەگەلدايە، زۆر سوپاس، بە زۆرينەى دەنگى ئەندامانى پەرلەمان پەسەندكرا، ماددەى شەشەم بخويئەننەوہ، فەرموو.

بەريز گليزار رشيد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى شەشەم چوار پيشنيار ھەيە.

پيشنيارى يەكەك: بېرگەيەك بۆ ماددەكە زياد بىكرىت بە زنجيرەى دووہم بەم شپوہيەى خوارەوہ.

دووہم/ ئەوانەى مۆلەتى فەرميان نيبە شوينەكانيان دادەخريت.

پيشنيارى دووہم: ماددەكە بەم شپوہيە لىبىكرىت.

حوكمەكانى ئەم ياسايە لەسەر ھەموو ئەو كۆمپانىيايەى كە پيش دەرچوونى ئەم ياسايە مۆلەتى

كارکردنى لەم بوارەوہ پيدراوہ جى بەجى دەكرىت، دەبيت لە ماوہى (۹۰) رۆژدا لە جى

بەجىکردنى خۇيان لەگەل حوكمەكانى ئەم ياسايە بگونجىنن، وە پابەندى پيوەبن.

پيشنيارى سيبەم: ماددەكە بەم شپوہيە لىبىكرىت.

ماددەى (۶):

ئەو كۆمپانىيايەى پيش دەرچوواندى ئەم ياسايە مۆلەت پيدراو بن بەردەوام دەبن لە

چالاكيبەكانيان و لە ماوہى (۹۰) رۆژدا لە ريكەوتى خستەنە بوارى جى بەجىکردنى ئەم ياسايە

خۇيان لەگەل حوكمەكانى ئەم ياسايە دەگونجىنن و پيوہى پابەند دەبن، وە ئەوانە لە ماوہى

ئامازەپىكراودا خۇيان ناگونجىنن مۆلەتيان لى دەسىندريتەوہ.

پيشنيارى چوارەم: ماددەكە وەكو خۆى.

ماددەى (۶):

ئەو كۆمپانىيايەى پيش دەرچوواندى ئەم ياسايە مۆلەت پيدراو بن بەردەوام دەبن لە

چالاكيبەكانيان و لە ماوہى (۹۰) رۆژدا لە ريكەوتى خستەنە بوارى جى بەجىکردنى ئەم ياسايە

خۇيان لەگەل حوكمەكانى ئەم ياسايە دەگونجىنن، وە پيوہى پابەند دەبن.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆکی پەرله مان:

بەرپزان ئەندامانی پەرله مان، سەبارەت بە ماددەى شەشەم چوار پيشنيار هەيه، هەر ئەندامىكى بەرپزى پەرله مان له گەل پيشنيارى يەكەمدايە تكايە دەست بەرزكاتەوه؟ (٣) كەس له گەلدايه، زۆر سوپاس، هەر ئەندامىكى بەرپزى پەرله مان له گەل پيشنيارى دووهمدايه تكايە دەست بەرزكاتەوه؟ (١) كەس له گەلدايه، زۆر سوپاس، هەر ئەندامىكى بەرپزى پەرله مان له گەل پيشنيارى سێپه‌مدايە تكايە دەست بەرزكاتەوه؟ (٧) كەس له گەلدايه، زۆر سوپاس، هەر ئەندامىكى بەرپزى پەرله مان له گەل پيشنيارى چوارەمدايە وهكو خۆى، تكايە دەست بەرزكاتەوه؟ (٧٨) كەس له گەلدايه، زۆر سوپاس، بە زۆرينەى دەنگى ئەندامانی پەرله مان پەسەندكرا، ماددەى حەوتەم بخویننەوه، فەرموو.

بەرپز گليزار رشيد حاجى:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

سەبارەت بە ماددەى حەوت دوو پيشنيار هەيه. پيشنيارى يەكەم: ماددەكە بەم شێوه‌يهى لېبكریت. رەسمى گومرگى و باج بەپێى ياسا بەركاره‌كان له هەریمی كوردستانى عێراق وەرده‌گیریت. پيشنيارى دووهم: وهكو خۆى. ماددەى (٧):

رەسمى گومرگى و باج بەپێى ياسا بەركاره‌كان له هەریمی كوردستانى عێراق وەرده‌گیریت.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆکی پەرله مان:

بەرپزان ئەندامانی پەرله مان، سەبارەت بە ماددەى حەوتەم دوو پيشنيار هەيه، هەر ئەندامىكى بەرپزى پەرله مان له گەل پيشنيارى يەكەمدايە تكايە دەست بەرزكاتەوه؟ (٦) كەس له گەلدايه، زۆر سوپاس، هەر ئەندامىكى بەرپزى پەرله مان له گەل پيشنيارى دووهمدايه وهكو خۆى، تكايە دەست بەرزكاتەوه؟ (٧٥) كەس له گەلدايه، زۆر سوپاس، بە زۆرينەى دەنگى ئەندامانی پەرله مان پەسەندكرا، ماددەى هەشتەم بخویننەوه، فەرموو.

بەرپز گليزار رشيد حاجى:

سەبارەت بە ماددەى هەشتەم دوو پيشنيار هەيه. پيشنيارى يەكەم: ماددەكە بەم شێوه‌يهى لېبكریت. دادگای تايه‌تمەند بە يەكلایيکردنەوهى كەيسى ئەم سەرپيچيانەى كە لەم ياسايەدا دەقنووسكراون بەپێى حوكمەكانى ياسای بنەماى دادگای سزاكانى ژماره (٢٣)ى سالى (١٩٧١)ى هەمواركراو.

پيشنيارى دووهم: وهكو خۆى.

ماددەى (٨):

دادوهر لېكۆلینەوه تايه‌تمەند بە يەكلایيکردنەوهى دۆسيەى ئەم سەرپيچيانەى كە لەم ياسايەدا دەقنووسكراون بەپێى حوكمەكانى تايه‌ت بە برپارى سزای هاتوو له ياسای بنەماى دادگا سزاكان ژماره (٢٣)ى سالى (١٩٧١)ى هەمواركراو.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئەندامانى پەرلەمان، پېش ئەوھى بېخەينە دەنگدان ئېمە داوامان لە لېژنەى ياسايى كرد لەگەل لايەنى پەيوەندىدار ھاوئاھەنگى بکات فيعلەن بەريزيان پرسياريانکردبوو، ئېمەش لە سەرۆکايەتى پرسيارمانکردبوو دىراسەى قانونى ئسولى موخاکماتيشمانکرد، بەلى دادەورى لېکۆلېنەوہ ئەو دەسەلاتەى ھەيە کە حوکم بە موخالەفە بکات بە قەرارىک کە پىى دەگوتريت فەرارى سزايى و دەتوانيت بەبى ئەوھى کە مورافەعە بکات لەسەر ئەوراق، ئەو برپارە بدات، واتە ھيچ ئيشکاليەتیک لەسەر قانونيەتى نييە، دواى ئەوھى کە ئېمە پرسمانکرد و ئىستاش دەيخەينە دەنگدان، سەبارەت بە ماددەى ھەشتەم دوو پيشنيار ھەيە، ھەر ئەندامىکى بەريزي پەرلەمان لەگەل پيشنيارى يەکەمدايە، تکايە دەست بەرزکاتەوہ؟ (۲) کەس لەگەلدايە، زۆر سوپاس، ھەر ئەندامىکى بەريزي پەرلەمان لەگەل پيشنيارى دووہمدايە وەکو خۆى، تکايە دەست بەرزکاتەوہ؟ (۸۴) کەس لەگەلدايە، زۆر سوپاس، بە زۆرينەى دەنگى ئەندامانى پەرلەمان پەسەندکرا، ماددەى نۆيەم بخويئەنەوہ، فەرموو.

بەريز گليزار رشيد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى نۆيەم ھيچ پيشنيارىک نييە، وەکو خۆى.

ماددەى (۹):

کار بە دەقى ھيچ ياسا و برپارىک ناکريت کە لەگەل حوکمەکانى ئەم ياسايە ناکۆک بىت.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئەندامانى پەرلەمان، ماددەيەكى پروتۆکۆلبە ھيچ پيشنيارىکى لەسەر نييە، فەرموو مامۆستا.

بەريز اسماعيل على طە:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەمە بە پيشنيار بووہ وەکو خۆى نەماوہ، ماددەى كۆن کار بە دەقى ھيچ ياسا يان برپارىک ناکريت کە لەگەل حوکمەکانى ئەم ياسايە ناکۆک بىت، پيشنيار ھەبوون (يان) تەغير بىت تەحويل بىت بىت بە (واو)، کار بە دەقى ھيچ ياسا و برپارىک ناکريت، ئىستا ئەوہ گۆراوہ نايبت بلىت وەکو خۆى، بلىت پيشنيارى لېژنەى ھاوبەش.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان، (واو) يان (يان) بىت ھيچ ئيشکاليەتیک دروست ناکات، بەلى، وەکو خۆى ليدەکەنەوہ، بەريزان ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بەو ماددەيە ھەر ئەندامىکى بەريزي پەرلەمان لەگەل ئەوہدايە بەم شيوەيەى کە خويئەندراوہيە، تکايە دەست بەرزکاتەوہ؟ (۸۵) کەس لەگەلدايە، زۆر سوپاس، بە زۆرينەى دەنگى ئەندامانى پەرلەمان پەسەندکرا، ماددەى دە بخويئەنەوہ، فەرموو.

بەريز گليزار رشيد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى دە سى پيشنيار ھەيە.

پېشنیاری یه کهم: هەر یه که له برپگه ی دووهم له مادده ی یه کی و له مادده ی پینچ له گه ل ئەم مادده یه یه که بخریت و به م شیوه یه ی خواره وه.

وه زاره تی سامانه سرووشتییه کان به هه ماهه نگی وه زاره ت و دهسته ی په یوه ندیداره کان چاودیری پابه ندبوونی کۆمپانیاکان به و مه رجه و خه سله تانه ی له م یاسایه هاتوون ده کات و به رینمای ی په یوه ندیداره کان له ئەستۆ ده گریت، سه ره رای ده رکردنی رینمای ی بۆ ئاسان جی به جیکردنی حوکمه کانی ئەم یاسایه و ده رچوو اندنی خشته ی پاشکه وت بۆ یاساکه. پېشنیاری دووهم: مادده که به م شیوه یه ی لیکریت.

وه زیری سامانه سرووشتییه کان به هه ماهه نگی له گه ل وه زاره تی ته ندروستی و بازرگانی و پیشه سازی و دارایی و ئابووری و لایه نی په یوه ندیداره کان پئویسته رینمای ی بۆ ئاسان جی به جیکردنی حوکمه کانی ئەم یاسایه ده ربکات.

پېشنیاری سییه م: وه کو خۆی.

مادده ی (۱۰):

وه زاره تی سامانه سرووشتییه کان به هه ماهه نگی له گه ل وه زاره ت و لایه نی په یوه ندیداره کان پئویسته رینمای ی بۆ ئاسان جی به جیکردنی حوکمه کانی ئەم یاسایه ده ربکات.

به ریز د. ریواز فائق حسین / سه رۆکی په رله مان:

به ریزان ئەندامانی په رله مان، سه باره ت به مادده ی ده سین پېشنیاری هه یه، هەر ئەندامی کی به ریزی په رله مان له گه ل پېشنیاری یه که مدایه تکایه ده ست به رزکاته وه؟ که سی له گه ل دانییه، هەر ئەندامی کی به ریزی په رله مان له گه ل پېشنیاری دووهم مدایه تکایه ده ست به رزکاته وه؟ (۴) که س له گه ل دایه، زۆر سوپاس، هەر ئەندامی کی به ریزی په رله مان له گه ل پېشنیاری سییه مدایه وه کو خۆی، تکایه ده ست به رزکاته وه؟ (۷۸) که س له گه ل دایه، زۆر سوپاس، به زۆرینه ی ده نگی ئەندامانی په رله مان په سه ندکرا، مادده ی یانزه بخویننه وه، فه رموو.

به ریز گلزار رشید حاجی:

به ریز سه رۆکی په رله مان.

سه باره ت به مادده ی یانزه هه یج پېشنیاریک نییه، وه کو خۆی.

مادده ی (۱۱):

ئەم یاسایه له ریکه وتی بلاوکردنه وه ی له رۆژنامه ی فه رمی وه قائیعی کوردستان جی به جی ده کریت.

به ریز د. ریواز فائق حسین / سه رۆکی په رله مان:

به ریزان ئەندامانی په رله مان، سه باره ت به مادده ی ده هه یج پېشنیاریک نییه، هەر ئەندامی کی به ریزی په رله مان له گه ل دایه تکایه ده ست به رزکاته وه؟ (۸۶) که س له گه ل دایه، زۆر سوپاس، به زۆرینه ی ده نگی ئەندامانی په رله مان په سه ندکرا، به ریزان له لیژنه هاوبه شه که له سه ره تا ئەو پېشنیارانیه که هه تانه بۆ زیادکردن بیخویننه وه، ئینجا هۆبه کانی ده رچوو اندن بخویننه وه، فه رموو کاک علی.

به ریز علی حه مه صالح:

به ریز سه رۆکی په رله مان.

پېشنیاز هاتوو له شوینی مادده ی نۆ، واته مادده ی نۆ بیته ده و زیاد بکریت، مادده یه که زیاد بکریت به م شیوه یه.

پیشنیاری سیبهمدایه وه کو خۆی، تکایه دهست بهرزکاتهوه؟ کهسی له گهلدانیه، ههر ئەندامیکی بهرپیزی په رله مان له گهل پیشنیاری چوارهمدایه پیشنیاری لیژنه ی هاوبهش، تکایه دهست بهرزکاتهوه؟ (۹۳) کهس له گهلدايه، زۆر سوپاس، به زۆرینهی دهنگی ئەندامانی په رله مان په سه ندرکرا، بهرپیزان ئەندامانی په رله مان، ئیستا ههر ئەندامیکی بهرپیزی په رله مان له گهل کۆی یاساکه به تکایه دهست بهرزکاتهوه؟ به دهنگی (۹۷) ئەندامی په رله مان پیشنیازه یاساکه په سه ندرکرا، پیرۆزیایی له خۆمان و له گهلی کوردستان ده کهین به بۆنه ی په سه ندرکی یاسای هاوردنه کردن و عه مبارکردن و فرۆشتنی به رهه مه نهوتییهکان له ههریمی کوردستان _ عیراق، داوا له حکومهتی ههریمی کوردستان ده کهین به زووترین کات رینماییه پیویستهکان دهربکات بۆ ئەوهی به رهه مه نهوتییهکان به کوالیتییهکی باش بگاته دهست هاوولاتیانی ههریمی کوردستان، سوپاسی لیژنه تایه تمه ندهکان ده کهین، فهرموون بچنه وه شوینی خۆتان پیش دهس به جیبه جیکردنی برگیه ی دووه می بهرنامه ی کار بکهین، ئیستا نوخته نیزامییهکان وه رده گرین، کاک کاوه فهرموو.

بهرپیز کاوه عبدالقادر حسن:

بهرپیز سه روکی په رله مان.

ئهو بریاره ی له بهر دهستمدایه ئه وه بریاری ژماره (۲) ی (۳) ی مانگه که سه بارهت به بریاری بیبه شکردنی (د. کاظم فاروق) ه له دانیشتنهکانی په رله مان کوردستان، بهرپیز سه روکی په رله مان، ئهو بریاره بریاری جه نابتانه و به دهنگی هفتا و سی ئەندامی په رله مان دهرچوو له برگیه یه که می بیبه شکردنی ئەندامی په رله مان د. کاظم له دانیشتنهکانی په رله مان له کۆبوونه وهکانی لیژنهکانی په رله مان به هیچ شیوه یه که له برگیه ی دووه میس ده لیت ئەم بریاره له رۆژی دهرچوونییه وه جی به جی ده کریت، به پپی بریارهکانی خۆتان له هیچ شوینیک باس له وه نه کراوه، یاخود ئاماژه ی به وه نه داوه که د. کاظم فاروق نه هیلدریت له دهرگای دهره وهی په رله مانه وه بیته ژووره وه، که ئیمه پیمانوايه ئەمه زیاده رپۆییکردنه له برپاره که و ئەمه دووباره کاریکی تری نا یاساییه که ئەنجام دهریت، بۆیه تکایه داوا ده کهین کۆتایی بهم شیوازه فشار خستنه سه ر فراکسیۆنی نه وهی نوئ و سه روکی فراکسیۆنی نه وهی نوئ بهیندریت، ریگه بدریت بیته ژووره وه و له ههنگای دووه ریگا بدریت به راستی به شداری دانیشتنهکان بکات و بریاره که ههلبوه شیندریته وه، یه عنی ئیمه پیمان سهیره په رله مان خۆزگه بیتوانیبايه ریگری له وه هه موو دزی و قاچاغچی و تالانکاریه بکات که له ههریمی کوردستان له خاله سنوورییهکان و له سیکتهری نهوت دهگوزه ریت، نهک بیت ریگری له سه روکی فراکسیۆنی نه وهی نوئ بکات، که داوا ی مافی خه لک ده کهن، یه عنی ئیمه چیمانکردوه جگه له باسکردن له مووچه و بژیوو قوت و ژبانی هاوولاتیانی ههریمی کوردستان له لپیرینی مووچه...

بهرپیز د. رپواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:

مامۆستا عمر فهرموو.

بهرپیز عمر عبدالله فتاح:

بهرپیز سه روکی په رله مان.

به پپی مادده ی (۵۶) قسه ده کهم، بهرپیز سه روکی په رله مان، له برگیه ی دووه م له مادده ی دووی ئەم پهیره ی ناوخوا ی په رله مان کوردستان ها تووه که باسی پیکهاته ی په رله مان دهکات که